

Letno poslovno poročilo 2019

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

LETNO POSLOVNO POROČILO

ZA LETO 2019

JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD

Kulturno-umetniški program
Služba za trženje
Služba za odnose z javnostmi
Služba za kadrovske in splošne zadeve
Finančno-računovodska služba
Služba za tehnične zadeve
Služba za obratovanje tirne vzpenjače
Služba za hotelske namestitve in gostinstvo

Ljubljana, februar 2020

KAZALO

Splošni del

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2019	1
SPLOŠNI DEL	1
1. PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD	1
1.1 Uvod	1
1.2 Organiziranost	1
1.3 Splošni akti	2
1.4 Dejavnost	2
2. JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD V LETU 2019	2
2.1 Povzetek nekaterih rezultatov	2
3. ORGANI JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD	3
3.1 Svet zavoda	3
3.2 Direktorica	4
3.3 Strokovni svet zavoda	4
POSEBNI DEL	4
4. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH V LETU 2019	4
4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje Javnega zavoda Ljubljanski grad	4
4.2 Dolgoročni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad	5
4.3 Letni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad in ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev	5
4.3.1 Program izvajanja javne službe	5
a. Glasbeni program	6
b. Likovno-galerijski program	9
c. Uprizoritveni program	15
č. Izobraževalni program	16
d. Tradicionalni dogodki	20
e. Film	24
f. Muzejsko-razstavni program	25
g. Hostel Celica	28
4.3.2 Program izvajanja tržne dejavnosti	36
a. Grajska bralnica	47
b. Grajski december	48
4.4 HOSTEL CELICA	49
4.5 Nastanek morebitnih nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa	53
4.6 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklega leta	53
4.7 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja	55
4.8 Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora	56
4.9 Pojasnila na področjih, na katerih zastavljenih ciljev nismo dosegli	59
4.10 Ocena učinkov poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad na druga področja	59
5. OBRATOVANJE, TEKOČE VZDRŽEVANJE IN TEHNIČNA PODPORA PROGRAMOM	61
6. INVESTICIJE, INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE IN NAKUP OPREME	61
6.1 Investicije	61
6.2 Investicijsko vzdrževanje	61
6.3 Nakup opreme	62
7. ANALIZA KADROVANJA	63
7.1 Strokovna izobraževanja in usposabljanja zaposlenih ter varstvo pri delu	64
7.2 Promocija zdravja na delovnem mestu	66
7.3 Sodelovanje pri ukrepih aktivne politike zaposlovanja	66
8. OBRAZLOŽITVE REALIZACIJE PRIHODKOV IN ODHODKOV IZ ODLOKA O PRORAČUNU MOL ZA LETO 2019	67
8.1 Obrazložitev prihodkov, ki so bili realizirani v letu 2019	67
8.2 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in realiziranimi prihodki v letu 2019	68
8.3 Obrazložitev odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2019	68

8.4 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in realiziranimi odhodki v letu 2019.....	68
8.5 Poročilo o realizaciji finančnega načrta Javnega zavoda Ljubljanski grad za leto 2019.....	68
RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2019.....	72
1. ZAKONODAJA, KI JE BILA UPOŠTEVANA PRI VODENJU POSLOVNIH KNJIG	72
1.1 ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE.....	72
2. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA	72
2.1 SREDSTVA.....	72
2.1.1 Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju.....	73
2.1.2 Kratkoročna sredstva in kratkoročne časovne razmejitev	74
2.1.3 Zaloge	75
2.2 OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	75
2.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitev	75
2.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti	76
3. POJASNILA K IZKAZOM PRIHODKOV IN ODHODKOV	76
3.1 ANALIZA PRIHODKOV	77
3.1.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in ustvarjenimi prihodki v letu 2019	77
3.2. ANALIZA ODHODKOV	78
3.2.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2019.....	78
4. PREDLOG RAZPOREDITVE UGOTOVLJENEGA POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO 2019	78

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2019

Splošni del

1. PREDSTAVITEV JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD

1.1 Uvod

V Javnem zavodu Ljubljanski grad (v nadaljevanju Ljubljanski grad) organiziramo in izvajamo kulturne, umetniške, turistične in druge prireditve. Naš namen je oblikovati celovito kulturno in turistično ponudbo. V dejavnosti zavoda se prepletajo vsebine s področja ohranjanja kulturne dediščine in različne zvrsti vrhunske sodobne umetnosti slovenskih in tujih ustvarjalcev. V okviru programov za otroke in mladino pripravljamo pedagoško-andragoške vsebine, povezane z Ljubljanskim gradom, njegovo zgodovino in okolico. Naše stalne muzejske postavitve so *Virtualni grad*, *Slovenska zgodovina*, *Kaznilnica*, *iLjubljana*, *Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu*, *Lutkovni muzej* in nova stalna postavitve *Grajsko orožje*.

Načrtujemo, oblikujemo in tržimo celovito turistično ponudbo na območju gradu in Grajskega griča. V turistično-informacijskem centru seznanjamo obiskovalce z vsemi prireditvami na območju Ljubljane. Ljubljanski grad upravlja tirno vzpenjačo in tako povezuje mestno jedro z Grajskim gričem, poleg tega pa programsko povezuje javne kulturne zavode, turistična društva in druge izvajalce kulturnih in turističnih prireditev, ki so v javnem interesu.

Zavod od leta 2018 upravlja mladinski hotel, Metelkova ulica 8, Ljubljana, in opravlja dejavnosti s področja promocije in razvoja prenočišč in mreže mladinskih prenočišč ter opravlja hotelske dejavnosti in oddaja namestitvene zmogljivosti potnikom, turistom in drugim gostom za krajši čas.

1.2 Organiziranost

Notranja organizacija dela omogoča kar najboljše izvajanje dejavnosti, ki jih zavod opravlja kot javno službo, in drugih dejavnosti, določenih s Sklepom o ustanovitvi, ter je urejena s Pravilnikom o notranji organizaciji dela in sistemizaciji delovnih mest.

V zavodu so naslednje notranje organizacijske enote:

- Kulturno-umetniški program,
- Služba za trženje,
- Služba za odnose z javnostmi,
- Služba za kadrovske in splošne zadeve,
- Finančno-računovodska služba,
- Služba za tehnične zadeve,
- Služba za obratovanje tirne vzpenjače,

- Služba za hotelske namestitve in gostinstvo.

1.3 Splošni akti

V skladu z 38. členom Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda se način uresničevanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, notranja organizacija in druga vprašanja, ki so pomembna za delovanje zavoda, urejajo s pravilniki, poslovniki, organizacijskimi in drugimi akti.

1.4 Dejavnost

Osrednja dejavnost zavoda je v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08) razvrščena v skupino: R/90.040 Obratovanje objektov za kulturne prireditve.

2. JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD V LETU 2019

2.1 Povzetek nekaterih rezultatov

Uspešno leto 2019 je za nami na področju turističnih in kulturno-umetniških dejavnosti javnega zavoda Ljubljanski grad – tako na gradu kot v Hostlu Celica. Števci prehodov so lani zabeležili 1.336.190 obiskovalcev Ljubljanskega gradu in tako se je pozitiven trend obiskanosti osrednje turistične točke nadaljeval tudi v letu 2019. Pomembna je desezonalizacija – širitev obdobja obiska (od aprila do konca oktobra smo zabeležili več kot sto tisoč obiskovalcev mesečno, avgusta več kot dvesto tisoč). Tirna vzpenjača je lani prepeljala 590.128 potnikov, kar je 9,5 % več kot v enakem obdobju leta 2018 (spomnimo: prvo leto obratovanja, leta 2007 je vzpenjača prepeljala 276.038 potnikov); 5. aprila smo prepeljali štirimilijontega potnika od začetka obratovanja. Med obiskovalci, ki jih zajamemo v statistiki prodanih turističnih vstopnic, smo v letu 2019 zabeležili 24,21 % domačih in 75,79 % tujih obiskovalcev, prodanih pa je bilo za 3,15 % več vstopnic. Med tujci prevladujejo obiskovalci iz Italije, Velike Britanije, Nemčije, Združenih držav Amerike, Koreje, Francije, Španije, Nizozemske, Tajvana in Hrvaške.

V okviru rednih in izrednih terminov smo izvedli 1.215 različnih vodstev, ki se jih je udeležilo 17.623 oseb. Ob tem smo v letu 2019 izdali 60.870 avdiovodnikov, ki omogočajo spremljanje v slovenskem in trinajstih tujih jezikih. Pustolovsko igro z elementi »escape room«, imenovano grajski pobeg, je igralo 6.167 oseb.

Na kulturno-umetniškem področju – v okviru glasbenega, likovno-galerijskega, izobraževalnega, uprizoritvenega, filmskega programa ter tradicionalnih dogodkov – smo lani izvedli 290 prireditev, ki so pritegnile 218.401 obiskovalcev (v številki niso zajeti obiskovalci razstav in drugih dogodkov, za obisk katerih niso potrebne vstopnice). Med dogodki je izstopala poletna razstava, ki jo je strokovna javnost razglasila za razstavo leta – retrospektivna razstava Alana Hranitelja, ki je umetniku prinesla tudi nagrado Prešernovega sklada. V grajskih prostorih, ki jih je mogoče najeti, je bilo izvedenih še 320 dogodkov drugih organizatorjev; pri nekaterih je Ljubljanski grad sodeloval kot

koproducent. Skupno se je torej v številnih grajskih prostorih v letu 2019 odvijalo kar 610 dogodkov, kar Ljubljanski grad umešča med živahna kulturna in družabna središča prestolnice.

Ljubljanski grad je v aprilu 2019 postal bogatejši za še eno stalno postavitev; v prostorih Erazmovega stolpa smo postavili razstavo Grajsko orožje. V letu 2018 je bila prva trgatav v Grajskem vinogradu, v katerem je zasejanih 1050 trsov bele in rdeče sorte; strokovni upravitelj vinograda – Kmetijski inštitut Slovenije je lani napolnil prvih 350 steklenic kakovostnega belpina in rdečegrajca, ki ju predstavljamo pod blagovno znamko Izbrani grajski užutki.

Obisk spletnega mesta www.ljubljanskigrad.si se je v letu 2019 povečal na 379.917 obiskov. Število sledilcev na spletnem omrežju Facebook se je povečalo na 35.376 sledilcev; največje povečanje pa smo zabeležili na Instagramu, in sicer za 103 odstotke – skupno število sledilcev je 8.562.

Med pomembnejšimi projekti, ki smo jih v letu 2019 izvedli s sredstvi ustanoviteljice – Mestne občine Ljubljana, so: dokončanje del v prostorih vinoteke ter izgradnja terase Grajske vinoteke, ki je svoja vrata odprla v začetku septembra; obnova Grajske kavarne in Galerije »S«. Mestna občina je omogočila in izvedla tudi prenovo stopnic do ulice Na Stolbi in sanacijo spodnjega dela pešpota na grad – Ovinki.

Hostel Celica je na začetku leta 2019, tudi v okviru novega upravitelja Javnega zavoda Ljubljanski grad, uspešno zadostil vsem trajnostnim kriterijem in pridobil prestižno priznanje – certifikat gold travelife. Beležili smo visoko, kar 81-odstotno zasedenost sob; razveseljuje tudi podatek, da se podaljšuje povprečna doba bivanja, ki je bila 1,72 noči. Največ gostov prihaja iz Velike Britanije, sledijo Nemčija, Italija, Združene države Amerike, Francija, Nizozemska in Avstralija. Delež slovenskih gostov se je povečal na 5 %.

Ob glavni namestitveni dejavnosti smo lani v hostlu znova odprli kuhinjo za dnevna kosila in izvedli še 110 kulturno-umetniških dogodkov.

Tako Ljubljanski grad kot Hostel Celica sta lani prejela certificate of excellence, ki ga podeljuje mednarodno priznana turistična platforma TripAdvisor.

3. ORGANI JAVNEGA ZAVODA LJUBLJANSKI GRAD

V skladu z 8. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad so organi zavoda:

- svet zavoda,
- direktor,
- strokovni svet.

3.1 Svet zavoda

Svet zavoda v skladu z 9. členom Sklepa o ustanovitvi sestavlja pet članov. Štiri imenuje ustanoviteljica, Mestna občina Ljubljana, izmed strokovnjakov s področja dela zavoda, financ in pravnih zadev, enega pa kot svojega predstavnika izvolijo zaposleni. Maja 2019 je svet zavoda

nastopil nov mandat v naslednji sestavi: Krištof Mlakar (predsednik), Tanja Dodig Sodnik (podpredsednica), članice Mojca Škrinjar, dr. Marta Bon in mag. Simona Kokalj (predstavnica delavcev).

Naloge in pristojnosti sveta zavoda so opredeljene v 16. členu Sklepa o ustanovitvi, mandat članov pa traja štiri leta.

3.2 Direktorica

Mestni svet Mestne občine Ljubljana je po predhodnem soglasju sveta zavoda in strokovnega sveta 26. oktobra 2016 sprejel sklep o imenovanju Mateje Avbelj Valentan za direktorico Javnega zavoda Ljubljanski grad, in sicer za mandatno obdobje petih let (drugi mandat).

Direktorica zastopa, predstavlja in vodi zavod ter je odgovorna za njegovo zakonito in strokovno delo.

3.3 Strokovni svet zavoda

V skladu s 30. členom Sklepa o ustanovitvi Javnega zavoda Ljubljanski grad strokovni svet zavoda sestavlja šest članov. Maja 2019 je strokovni svet zavoda nastopil nov mandat v sestavi: Blaž Peršin (Muzej in galerije mesta Ljubljane), predsednik, in člani mag. Petra Stušek (Javni zavod Turizem Ljubljana), Janoš Kern (Kulturniška zbornica Slovenije), Irena Vesel (Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije). Predstavnika zaposlenih v strokovnem svetu zavoda sta Marko Brunskole (podpredsednik) in Katarina Damjanov.

Mandat članov strokovnega sveta traja štiri leta; njegove naloge in pristojnosti so opredeljene v 31. členu Sklepa o ustanovitvi.

Posebni del

4. POROČILO O DOSEŽENIH CILJIH IN REZULTATIH V LETU 2019

4.1 Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje Javnega zavoda Ljubljanski grad

Delovanje Javnega zavoda Ljubljanski grad bistveno opredeljujejo naslednje pravne podlage in splošni akti:

- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Ljubljanski grad (Uradni list RS, št. 105/2010, 50/2016, 6/2017 in 9/2018);

- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 96/2002, 123/2006 – ZFO-1, 7/2007 – odl. US, 53/2007, 65/2007 – odl. US, 56/2008, 4/2010, 20/2011, 100/2011 – odl. US, 111/2013, 68/2016, 61/2017, 21/2018 – ZNOrg);
- druga zakonodaja s področja javnega sektorja, delovanja javnih zavodov in delovnoppravna zakonodaja;
- notranji akti zavoda, s katerimi so urejeni način uresničevanja pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev, notranja organizacija in druga vprašanja, pomembna za delovanje zavoda.

4.2 Dolgoročni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad

Dolgoročni cilji, ki se nanašajo na program izvajanja javne službe Ljubljanskega gradu, so:

- doseгati naslov najbolj obiskanega gradu in najbolj obiskane turistične točke v Sloveniji, hkrati pa zaradi pestre in celovite ponudbe postati eden najbolj prepoznavnih gradov v Evropi; na letni ravni želimo preseči 1.500.000 obiskovalcev;
- promovirati Ljubljanski grad kot enega ključnih ponudnikov kulturnih dogodkov v mestu in državi ter kot nosilca pri predstavljanju kulturne dediščine Slovenije; smernicam v kulturi ne bi radi zgolj sledili in jih izvajali, ampak jih s kakovostnim kulturno-umetniškim programom tudi dejavno ustvarjali;
- načrtovati, oblikovati in tržiti celovito turistično ponudbo, ki jo zaokrožujejo ponudba informacijskega centra, grajske trgovine in tirna vzpenjača na Ljubljanski grad;
- povezovati se z javnimi kulturnimi zavodi, turističnimi društvi ter drugimi izvajalci kulturnih in turističnih prireditev doma in v tujini;
- postati kulturno in družabno stičišče vseh generacij;
- Hostel Celica naj postane najbolj obiskan nastanitveni objekt za potnike, turiste in druge goste Ljubljanec za krajši čas in najbolj prepoznaven hostel s kulturno-umetnostno vsebino in zgodovinsko preteklostjo v Ljubljani.

4.3 Letni cilji Javnega zavoda Ljubljanski grad in ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Letne cilje, ki smo jih zastavili v Programu dela za leto 2019, smo v Javnem zavodu Ljubljanski grad uresničili, kar lahko ponazorimo z naslednjimi rezultati.

4.3.1 Program izvajanja javne službe

4.3.1.1 Kulturno-umetniški program

Za leto 2019 smo si zastavili cilje na naslednjih področjih programskih vsebin: glasbeni, likovno-galerijski, uprizoritveni, izobraževalni program, tradicionalni dogodki, muzejsko-razstavnii program ter kulturno-umetniški program v Hostlu Celica. Navajamo jih po posameznih programskih sklopih:

- glasbeni program: zagotoviti kontinuirano izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin ter s profiliranim programom doseči večjo prepoznavnost Ljubljanskega gradu kot prizorišča za tovrstni program.
- likovno-galerijski program: umestitev Ljubljanskega gradu kot širše prepoznavnega in referenčnega razstavišča s pripravo likovno kakovostnih in hkrati vizualno privlačnih razstav, prilagojenih strukturi obiskovalcev Ljubljanskega gradu;
- uprizoritveni program: s krepitevijo koprodukcijских odnosov in pripravo avtorskih projektov, na Ljubljanski grad privabiti čim več mladih obiskovalcev gledaliških uprizoritev;
- izobraževalni program: z izvedbo novih in obstoječih programov obiskovalcem približati nesnovno in snovno kulturno dediščino Ljubljanskega gradu in prek vodilne teme kulturno-umetniškega programa v letu 2019 približati snovno in nesnovno kulturno dediščino v povezavi s slovenskimi gradovi obiskovalcem Ljubljanskega gradu;
- tradicionalni dogodki: vzdrževati kakovost utečenih programskih vsebin, jih nadgrajevati in dopolnjevati ter tako predstavljati posebnosti mesta Ljubljana v povezavi z Ljubljanskim gradom;
- filmski program: krepi prepoznavnost tradicionalnega dogodka *Film pod zvezdami*, nanj privabiti še več tujih obiskovalcev in v času prireditve Grajski grič razbremeniti stoječega prometa;
- muzejsko-razstavni program: celovito in kakovostno predstaviti premično in nepremično kulturno dediščino, prek tega sklopa programa poudariti trdnjavsko vlogo gradu ter krepi prepoznavnost programa tudi zaradi njegove pedagoške vrednosti;
- Hostel Celica: z vzpostavitvijo dolgoročnih partnerskih sodelovanj in umestitvijo lastnih vsebin ohraniti status odprtega prostora umetniškega ustvarjanja in prostora izmenjave znanj ter postati prostor, kjer se predstavljajo mladi ustvarjalci in k obisku programa privabiti stanovalce v hostlu.

a. Glasbeni program

Eden izmed dolgoročnih ciljev Ljubljanskega gradu je zagotoviti kontinuirano izvedbo kakovostnih glasbenih vsebin in s še jasnejšo zasnovo postati prepoznavno prizorišče za tovrstni program. V tem obdobju smo vsak konec tedna od januarja do vključno aprila in od oktobra do decembra izvedli koncerte v Jazz Clubu Ljubljanski grad. Februarja smo prvič sodelovali s Kinom Šiška pri festivalu MENT; Ljubljanski grad in Hostel Celica sta bila prizorišče desetih koncertov v sklopu festivala. Konec maja smo odprli poletje s štiridnevnim festivalom slovenske avtorske in etno glasbe Godibodi. Avgustovske grajske poletne večere smo drugo sezono zapored v sodelovanju z društvom Hiša otrok in umetnosti popestrili s PikniKoncerti, v jesen pa smo vstopili z zaključno peto izvedbo Grajske

muzike. V letu 2019 smo se dogovorili tudi za skupne koprodukcijske projekte v sklopu glasbenega programa z Radiem Slovenija – Prvi program in VAL 202.

Kratke predstavitve izvedenih prireditev:

Jazz Club Ljubljanski grad (vsak konec tedna od januarja do aprila in od oktobra do decembra),
Skalna dvorana

Svojevrsten prostor Skalne dvorane na Ljubljanskem gradu so tudi v prvi polovici leta 2019 vsak konec tedna polnili zvoki jazza, soula, funka, rocka in bluesa, hiphopa ter latina. Koncertni večeri ob izbrani pijači in v sproščenem klubskem vzdušju so pritegnili številne glasbene sladokusce različnih generacij.

Program Jazz Cluba Ljubljanski grad:

- 4. 1. 2019: **Las Cuerdas**, latin rock/reggae;
- 11. 1. 2019: **Papir**, jazz/soul;
- 18. 1. 2019: **Ratko Divjak kvartet**, jazz;
- 25. 1. 2019: **Big Band – Bend It!**, jazz;
- 8. 2. 2019: **The Dukes of Prunes – Music of Frank Zappa**, rock;
- 15. 2. 2019: **Nermin Puškar**, pop/rock/funk;
- 22. 2. 2019: **Milan Stanisavljevič – Weight of Thoughts**, jazz;
- 1. 3. 2019: **Cafe Mezclado**, Kuba;
- 8. 3. 2019: **Like the Rolling Stones**, rock/blues;
- 15. 3. 2019: **Marko Črnec Quartet feat. Jonathan Hoard**, New York jazz;
- 22. 3. 2019: **Mirna Bogdanović Group**, new jazz;
- 29. 3. 2019: **Pickpocket Swingers**, jazz/swing;
- 5. 4. 2019: **Cherry Wine – Tribute to Amy Winehouse**, soul;
- 12. 4. 2019: **Bob Dylan Tribute – The Complete Unknowns**, folk/rock;
- 19. 4. 2019: **Full Moon Collective – Full Moon Party**, jazz/soul/funk;
- 26. 4. 2019: **Nipke & The Nipples**, hiphop;
- 11. 10. 2019: **Blaž Vrbič & Big Band Grosuplje: Tribute to Frank Sinatra**, evergreen;
- 18. 10. 2019: **Ratko Zjaca – ZZ quartet**, jazz;
- 25. 10. 2019: **Uroš Perič & The Bluenote Quartet**, jazz, soul;
- 2. 11. 2019: **Joker Out**, indie rock;
- 8. 11. 2019: **Maja Založnik & Moonshine**, soul, R & B;
- 15. 11. 2019: **Jani Šepetavec: »In Recital with Blues«**, blues, fusion;
- 22. 11. 2019: **Samuel Lucas & The Groove Station: Sebe dajem**, rock, blues;
- 29. 11. 2019: **Rick Leon James**, new jazz;
- 6. 12. 2019: **WCKD Nation**, hiphop, soul;
- 13. 12. 2019: **Swingatan**, gypsy jazz;
- 20. 12. 2019: **Eargonauts**, new jazz;
- 27. 12. 2019: **Balkan Boys**, balkan pop fusion.

Festival MENT (1. 2. 2019), različna prizorišča

Ustaljenim koncertnim prizoriščem festivala MENT se je letos pridružil tudi Ljubljanski grad. MENT je na Ljubljanskem gradu gostoval kar na štirih prizoriščih. V Skalni dvorani, Grajskem gledališču, Hribarjevi dvorani in Grajski kapeli so nastopili številni mednarodni in domači glasbeni ustvarjalci.

Program festivala MENT na Ljubljanskem gradu po prizoriščih:

Skalna dvorana:

- **Zabelov Group** (Češka);
- **Klein** (Luksemburg).

Grajska kapela:

- **Sir Croissant** (Bosna in Hercegovina);
- **Papaver Cousins** (Madžarska).

Hribarjeva dvorana:

- **Katalena** (Slovenija);
- **Jeanne Added** (Francija).

Grajsko gledališče:

- **DJ Flugvél og Geimskip** (Islandija);
- **Magmalaska** (Slovenija).

Festival Godibodi (29. 5., 30. 5., 31. 5. in 1. 6. 2019), Hribarjeva dvorana in Grajsko dvorišče

Festival Godibodi je postal sopomenka za kakovostno slovensko avtorsko in etno glasbo ter za celovito koncertno doživetje. Letošnji festival je potekal v zadnjem tednu maja s koncerti zasedb: Jernej Zoran in Ministrstvo resnice, Fed Horses, Edna, Ethnotrip z gosti, Adam Klemm Banda, Klemen Kotar & Dušni pastirji. Festival smo sklenili na dvorišču Ljubljanskega gradu s projektom Sounds of Slovenia, ki je pod taktirko priznanega slovenskega harmonikarja in skladatelja Janeza Dovča povezal več kot 20 glasbenic in glasbenikov.

PikniKoncert (8. in 9. 8. 2019), Obrambni jarek

PikniKoncert je družinsko srečanje ob dobri glasbi, hrani in pijači; je drugačna oblika preživljanja prostega časa, saj ponuja kakovostno kulturno doživetje v prepletu s sproščenim druženjem in ekološko ozaveščenostjo. Po uspešnih festivalskih poletjih v parku Tivoli smo letos že drugo leto zapored v sodelovanju s Hišo otrok in umetnosti izvedli dva koncerta na Grajski planoti, natančneje v obrambnem jarku za obzidjem Ljubljanskega gradu. Nastopili sta zasedbi BUH in tAman.

Grajska muzika (3., 4., 5. 10. 2019), Hribarjeva dvorana

Letos smo zaključili peti festival Grajske muzike, kjer so se zvrstili trije koncerti priznanih pevk, glasbenic in zasedb, ki jim je skupno povezovanje klasične in popularne glasbe.

Glasbenici Raiven, ki se po navdih rada odpravi na področje klasične glasbe, so se v elektronski zasedbi v novem projektu pridružila tudi godala. Trem akademskim opernim pevkam, Zali Hodnik, Urški Kastelic in Evi Pavli, se je pridružil didžej JAMirko. Izvedli so enkratni projekt Tosca Beat, v katerem se operno petje in klasika zlijeta z urbanimi ritmi in popularno klubsko elektronsko glasbo. Na sklepnem koncertu pa je nastopila Anja Bukovec, mednarodno priznana klasična violinistka in vrhunska glasbenica, ki je večča edinstvenega prepletanja klasične, pop, etno in filmske glasbe.

Kamor greš ..., Tomaž Pengov (24. 10. 2019), Hribarjeva dvorana

Leto 2019 je med drugim minilo tudi v znamenju sedemdesete obletnice rojstva slovenskega kantavtorja Tomaža Pengova, ki se je tako z glasbo kot z besedo že s prvencem Odpotovanja vpisal v zgodovino slovenske ustvarjalnosti. Skupaj z Radiem Slovenija smo v poklon jubileju rojstva slovenskega kantavtorja izpeljali koncert, kjer je enajst pesmi Tomaža Pengova zaživel v novih glasbenih preoblikah zasedbe David in ukradeno pero. Zasedbo je vodil pianist David Trebižan, ob njem pa so nastopili še Metod Banko, Sergej Randjelović Runjoe, Tomaž Gajšt, Bojana Šaljić Podešva in godalni trio. Koncert so obogatili tudi nekateri glasbeni gostje, Višnja Fičor in člani znova objune zasedbe Salamander: Bogdana Herman, Milan Dekleva, Jerko Novak, Lado Jakša in Božo Ogorevc.

Zvočna knjiga in TV nadaljevanka Jezero (27. 11. 2019), Hribarjeva dvorana

V sodelovanju z Radiem Slovenija smo izvedli predstavitev nastajanja trinajsturne zvočne knjige kriminalnega romana Jezero avtorja Tadeja Goloba in podrobnosti s snemanja nadaljevanke Jezero, v kateri je glavno vlogo odigral Sebastian Cavazza. Prireditev je povezoval Miha Šalehar.

V letu 2019 smo na področju glasbenega programa pripravili 49 koncertov, ki se jih je skupno udeležilo 5299 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Z izvedbo kakovostnega glasbenega programa smo dosegli namen, saj Ljubljanski grad postaja prepoznaven ponudnik tovrstnih vsebin v mestu, kar dokazujejo visoka raven nastopajočih in pozitivni odzivi vse številnejšega občinstva.

Kriterij učinkovitosti: Finančni vložki, potrebni za izpeljavo programa, se v osnovi ne razlikujejo od vložkov za primerljive projekte, ki jih lahko obiščemo drugod v mestu. Vložek se z vstopninami ne povrne, tudi zaradi omejenih zmogljivosti prireditvenih prostorov, vendar to ni namen programa; njegov poglobitveni cilj je namreč poslušalcem ponuditi kakovostne glasbene prireditve.

Kriterij primernosti: Sama pojavnost gradu skozi stoletja in njegov simbolni pomen za mesto terjata odgovoren odnos do njegovih danosti. Glasba, ki jo ponujamo, je izbrana in izvedena na visoki kakovostni ravni ter nagovarja široko občinstvo.

Kriterij dostopnosti: V želji, da bi tovrstno glasbo približali čim širšemu krogu ljubiteljev, smo cene vstopnic določili tako, da so dostopne ciljnemu občinstvu, v ceno pa smo vključili še prevoz s tirno vzpenjačo. Novo občinstvo smo pridobili tudi s priključitvijo Ljubljanskega gradu kot enega izmed prizorišč Festivala Ment.

b. Likovno-galerijski program

Likovno-galerijski program se je v letu 2019, v skladu s poglobitveno usmeritvijo celotnega kulturno-umetniškega programa Ljubljanskega gradu, deloma navezoval tudi na vodilno programsko temo v letu 2019, in sicer smo v Kazematah pripravili tematsko razstavo *Mogočni varuhi preteklosti:*

Gradovi na Slovenskem, ki je bila posvečena kulturni dediščini v povezavi s slovenskimi gradovi, hkrati pa je poudarjala njeno bogastvo in nakazovala velik potencial v kulturnem turizmu.

Likovne razstave so bile v letu 2019 pripravljene v skladu z usmeritvami zavoda – bile so likovno kakovostne, vizualno privlačne in obenem razumljive kar najširšemu spektru obiskovalcev. S tovrstnimi razstavami Ljubljanski grad nadaljuje svojo predstavitev kot širši javnosti prepoznavno in referenčno razstavišče v Mestni občini Ljubljana ter tudi v Sloveniji in svetu.

Med drugim smo nadaljevali nekatera tesna sodelovanja iz preteklih let: v sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine Slovenije smo razstavili fotografski opus fotoreporterja Edija Šelhausu v povezavi s svetom filma, gledališča in televizije. Prav tako smo pripravili dve razstavi v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana. S svojimi novimi ilustratorskimi stvaritvami, ki izhajajo iz poezije, se nam je predstavila Andreja Peklar. S serijo del, ki se posveča pojmu slike in njej kot mediju, pa umetnik Dušan Kirbiš.

Vsekakor je treba izpostaviti še dve umetnici. Prodorna multimedijska umetnica mlajše generacije Eva Petrič je svoj projekt *TRANShomoPLANTATION* prilagodila prostorskim danostim Peterokotnega stolpa, v tem prostoru pa je ob svoji osemdesetletnici ilustracije razstavila tudi znamenita Jelka Reichman.

Litij, gonilna sila 21. stoletja je projekt fotografa Matjaža Krivica in raziskovalnega novinarja Boštjana Videmška, s katerim ozaveščata o razsežnostih pridobivanja in predelave te surovine in posledičnem vplivu na svetovno ureditev. Zaradi prenove Galerije »S« je bila razstava predstavljena v Grajski drevored.

Vrhunec na področju likovno galerijskega programa v letu 2019 je bila zagotovo razstava z naslovom *Vzporedni svetovi* Alana Hranitelja, ki je bila v Palaciju in Stanovski dvorani na ogled od začetka julija do prvih dni septembra. Bila je zelo odmevna, saj je odmevala v medijih in tudi strokovni javnosti. Alan Hranitelj je za to razstavo prejel kar nekaj nagrad, med drugim tudi nagrado Prešernovega sklada, ki je najvišje priznanje na področju kulture v Sloveniji.

Predstavitev razstav po prostorih

Kazemate:

Dušan Kirbiš: FONS OPUS (slikarska razstava), 6. 2.–31. 3. 2019

Dušan Kirbiš je eden osrednjih predstavnikov postmodernizma na Slovenskem, del njegovega opusa se uvršča v neoekspresionizem. Njegovo delo je zaznamovalo večletno bivanje v tujini. Za Kazemate je pripravil novo serijo del, ki jih posveča izvornim mislim slikarstva in slike kot medija. Za slikarstvo Dušana Kirbiša sta značilna refleksija o aktualni »fenomenologiji« podob ter razmislek o sliki kot o kulturnem in materialnem proizvodu. V zadnjem času je v svojem delu v ospredje postavil odnos med sliko in podobo oziroma dialog med njuno materialno soodvisnostjo in konceptualno razliko.

V sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana, kuratorka: dr. Nadja Gnamuš

Mogočni varuhi preteklosti: Gradovi na Slovenskem (tematska razstava), 18. 4. 2019– 9. 2. 2020
Gradovi že od nekdanj burijo človeško domišljijo v povezavi z različnimi legendami, pa vendar so gradovi v srednjem in novem veku imeli povsem konkretno vlogo. Bili so domovanja plemstva, centri oblasti, varovali so mesta in dežele ... Osrednja tematska razstava Ljubljanskega gradu v letu 2019 Slovenijo prikazuje kot deželo gradov. Razstava z izpostavitvijo petih slovenskih gradov in z njimi povezanimi osebnostmi, ki so zaznamovale našo preteklost, ter z raznolikim fotografskim gradivom in maketami osvetljuje bogato zapuščino, ki so jo gradovi ohranjali skozi stoletja. Namen razstave je izpostaviti bogastvo kulturne dediščine, ki je na različne načine neposredno povezano s slovenskimi gradovi, ter nakazati potencial kulturnega turizma, ki ga s tem bogastvom lahko razvijemo.

Avtorska skupina: dr. Igor Sapač, Marko Brunskole, Helena Türk, Petra Kučič, Andreja Dular

Galerija »S«:

Edi Šelhaus: Fotografski utrinki (fotografska razstava), 21. 2.–18. 4. 2019

Edi Šelhaus, znani slovenski fotoreporter, je tudi avtor številnih posnetkov iz sveta filma, gledališča, radia in televizije. Razstava je bila uvod v pregledno razstavo ob 100. obletnici njegovega rojstva junija 2019 v Muzeju novejšje zgodovine in je prikazovala izbor posnetkov s snemanj filmov ter iz zakulisnega filmskega dogajanja, filmskih igralcev, gledaliških predstav ter RTV-oddaj v obdobju med letoma 1959 in 1973. Med filmi so bili skozi njegovo delo predstavljeni Ples v dežju, Robin Hood, Pastirci, Ograda, Jutro in Maškarada in tudi televizijska nadaljevanka VOS II. ter gledališki in filmski igralci, režiserji, kot so Stane Sever, Fran Milčinski - Ježek, Duša Počkaj, Polde Bibič, Kirk Douglas, Mel Ferrer in Catherine Spaak. V povezavi z radijskim in televizijskim ustvarjanjem je Šelhaus med drugim posnel prve zabavne televizijske oddaje (Promenada, Poznaš svoj domači kraj) in prvi slovenski televizijski dnevnik v slovenskem jeziku ter tudi nekatere od prvih napovedovalcev – Julko Vahen, Vilija Vodopivca in Marjana Kralja.

V sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine Slovenije, kustosinja: Jožica Šparovec

(Ne)Znana (fotografska razstava), 17. 10. 2019–12. 1.2020

Ljubljana. Skoraj desetletje nastajajoči fotografski cikel treh avtorjev, Branka Čeaka, Domna Pala in Jožeta Mačka, odkriva prostore, ki so širši javnosti bodisi neznani in nedostopni bodisi gre za znane in že nešteto videne vedute, prikazane iz drugačnih perspektiv, včasih tako nenavadnih, da sprva niti ne vemo, kaj točno gledamo. Prostor v podobah imajo tudi posamezniki, nekateri neznani, podobno kot njihovo okolje, drugi neopaženi ali celo namerno prezrti. Fotografski cikel je plod sodelovanja treh fotografov, katerih posamično govorico sicer večinoma določajo in omejujejo zakonitosti naročniške, najpogosteje promocijske fotografije. Za to je potrebnega precej znanja in še več tehnične opreme, a hkrati se zaradi raznoterih omejitev v avtorju kopiči ustvarjalna napetost, ki si želi, da bi se izvila iz primeža pričakovani naročnika in zamišljene ciljne skupine.

V sodelovanju z National Geographicom Slovenija, kustos: Arne Hodalič

Peterokotni stolp:

Eva Petrič: TRANShomoPLANTATION (multimedijska razstava), 17. 1.–24. 3. 2019

Razstava TRANShomoPLANTATION je v tesni povezavi z dosedanjim delom Petričeve in večletnim skrbnim proučevanjem človeka, družbe ter z raziskovanjem okolja in sveta v brezmejnem univerzumu. Konceptualni, v prostoru postavljeni asemblaži so predstavljali tudi del avtorice same in človeka nasploh, pa tudi morda humanoida. Ob razstavi je Petričeva med drugim povedala: »Obstajamo v tesno povezani mreži nešteti glasov in teles, večdimenzijskih in večfunkcionalnih, s sposobnostjo spomina in domišljije, usmerjenih prek linearnega prostora in časa. Moja koža, tvoja koža je transgeneracijska, krči se in širi, od nano- do ekspanzivoja, z žilami upanja, sreče, ljubezni, mehke dotika ... Moja koža, moja membrana ... skupek čipk, tisoče ur zavezovanja in razpletanja vozlov in zank, kilometri niti, sledovi imen, spominov, glasov, zvokov, čustev.«

Kustosinja razstave: Olga Butinar Čeh

Andreja Peklar: Svetloba-Tema-Svetloba (razstava ilustracij), 28. 3.–25. 5. 2019

Likovni izraz Andreje Peklar sloni na močni ekspresiji slikovne poezije, ki ji temeljno izhodišče ponuja ilustrativna forma, četudi vedno ne v upodabljaljoči, temveč predvsem v samonarativni vlogi. Njena *ut pictura poesis* ni izključno omejena na upodobitev besednega toka. Je prelivanje med vidno-slišnim v kontrastu tipično grafične osnove in soočanja črne z belo, polnega s praznim in svetlobe s temo. V Peterokotnem stolpu je razstavila črno-bele risbe velikih in manjših formatov, kar povzema tudi naslov *Svetloba-tema-svetloba*, ki na eni strani govori simbolno, na drugi pa označuje povsem faktučne tonske prehode od črne do bele. V sklopu razstave je predstavila večji razpon možnosti, s katerimi lahko ilustracija biva kot samostojna izrazna disciplina.

V sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana, kustosinja: dr. Ines Vodopivec

Jelka Reichman: Dvanajst slonov (razstava ilustracij), 30. 5.–15. 9. 2019

Cele generacije so prebirale slikanice, ki jim je likovno podobo ustvarila Jelka Reichman, ob njih so rasle in prenašale navdušenje na svoje potomce. V Peterokotnem stolpu je razstavljeno njeno delo iz slikanice Dvanajst slonov, ki jo je napisal Leopold Suhodolčan. Ilustracije iz te slikanice so najmanjkrat razstavljene, a po krivici. Nemara zato, ker se največkrat omenjajo tiste ponarodele iz knjig Maček Muri, Piki Jakob, Miškolin, ki so pridobile že status kulturnih del, prav v tej slikanici pa je njeno metjejsko slikarsko mojstrstvo prišlo najbolj do izraza. Na eni strani preiščena in pritažena, skoraj monokromna uporaba barve, na drugi pa nenavadna drznost kompozicije. Čeprav gre za zgodbo o dvanajstih slonih, ki se gnetejo čez robove odmerjenega prostora knjižnega formata, da poka po šivih, slikanica izžareva izjemno prefinjeno eleganco in je nepogrešljiva pri predstavitvi opusa Jelke Reichman, ki je v letu 2019 praznovala osemdesetletnico.

V sodelovanju z založbo Mladinska knjiga, kustos: Pavle Učakar

Zoran Smiljanić: Ustava v stripu (razstava stripa), 19. 9.–3. 12. 2019

Ljubljanski grad in Strip.art.nica Buch sta pripravila razstavo slovenskega avtorja stripa, Zorana Smiljanića. Njegovo najbolj znano delo je petdelni zgodovinski strip Meksikajnarji, ki ga je ustvaril

s pomočjo soscenarista Marijana Pušavca, predlani pa je bil njegov strip Ivan Cankar: podobe iz življenja, po scenariju Blaža Vurnika, izbran za knjigo leta. Na razstavi so si obiskovalci lahko ogledali izbor strani Ustave v stripu. Smiljanić je na poljuden, zabaven in informativen način predstavil izbrane člene iz naše ustave, za popestritev pa je Državni zbor RS dodal še Ustavo v Braillovi pisavi. Ustava v stripu je skupni projekt Državnega zbora in Ustavnega sodišča RS ob 20. obletnici sprejetja Ustave Republike Slovenije.

V sodelovanju z Državnim zborom Republike Slovenije in s Strip.art.nico BUCH

UNICEF-ove Punčke iz cunj (dobrodelna razstava), 4. 12.–30. 12. 2019

December je za mnoge čas družabnih večerov, veselja in praznovanja, iskrenih želja in topline. Je tudi mesec obdarovanja, drobnih pozornosti in obenem sočutja s tistimi, ki živijo v pomanjkanju in potrebujejo pomoč. S tem vodilom smo v sodelovanju s slovensko fundacijo za UNICEF na Ljubljanskem gradu vrata odprli sedaj že tradicionalno razstavo UNICEF-ovih Punčk iz cunj. To je že vrsto let eden najbolj priljubljenih slovenskih dobrodelnih projektov, ki povezuje srčne ljudi različnih generacij. Obiskovalci razstave so tako posvojili čudovite punčke iz cunj, s svojo donacijo 20 evrov pa je UNICEF v državi v razvoju zagotovil cepljenje enega otroka proti šestim nevarnim otroškim boleznim in hkrati omogočil zdrav začetek življenja otrokom po svetu. S projektom Punčka iz cunj je UNICEF Slovenija v preteklih letih rešil že več kot 19.000 otroških življenj. Na sami razstavi je bilo posvojenih rekordno število, to je 346 punčk iz cunj.

V sodelovanju s Slovensko fundacijo za UNICEF

Spodnji nivo Peterokotnega stolpa:

Spomenik ob 100. obletnici priključitve Prekmurja in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom (razstava idejnih osnutkov) 9. 7.–28. 7. 2019

Komisija za postavitve javnih spomenikov in obeležij v Mestni občini Ljubljana je na 35. seji 27. 2. 2019 sprejela sklep o izvedbi javnega anonimnega natečaja za likovno rešitev spomenika, ki bo postavljen na Prekmurskem trgu v Ljubljani. Na natečaj je v roku prispelo dvanajst predlogov, ki so bili razstavljeni v spodnjem nivoju Peterokotnega stolpa.

V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana, zasnova razstave: Medprostor, arhitekturni atelje, d. o. o.

Razgledni stolp

Friderik, grajska podgana (izbor ilustracij iz slikanice) 20. 5.–31. 12. 2019

Friderik je ljubka, dobrodušna podgana, stara več kot petsto let. Poimenovali so jo po cesarju Frideriku III. Habsburškem, ki je ustanovil ljubljansko škofijo in postavil prvo utrdbo na Grajskem griču. Naš Friderik pa je na Grajskem griču živel še prej in je eden prvih prebivalcev Ljubljanskega gradu. Po petstotih letih Friderik še vedno prebiva tukaj. Postal je tako slaven, da je dobil svojo pravljico, ki nam jo je ob izidu predstavil njen ilustrator Gorazd Vahen. Nekaj izbranih ilustracij je bogatilo izkušnje obiskovalcev med obiskom Razglednega stolpa.

Grajski drevored:

Matjaž Krivic: Litij, gonilna sila 21. stoletja (fotografska razstava), 20. 6.–13. 10. 2019

Matjaž Krivic je svetovno uveljavljen fotograf, prepoznaven predvsem po panoramskih fotografijah in fotografijah tematike socialno revnih predelov sveta, a bogatih s tradicijo in skrivnostjo svojih verovanj. Je dobitnik številnih mednarodnih priznanj in prestižnih nagrad. V grajskem drevoredu se je predstavil s projektom »Litij, gonilna sila 21. stoletja«, kateremu se skupaj z Boštjanom Videmškom intenzivno posveča v zadnjem obdobju s svojimi potovanji po svetu: od rudarjenja te surovine v Salar de Uyuni, visoko v Andih v Boliviji, kjer so potrjene največje zaloge litija na svetu, do proizvodnje končnih izdelkov – električnih avtomobilov, pametnih telefonov, sončnih celic in robotike, katerih skupni imenovalac so baterije – vzrok za trg litija. Projekt pripoveduje zgodbo o prihodnosti, ki se dogaja pred našimi očmi, in skuša dvigniti zavedanje o predelavi te surovine v elektriko z vsemi čudovitimi možnostmi, ter tudi njenem vplivu na geopolitična razmerja in o tveganjih, ki so povezana s pridobivanjem t. i. čiste energije.

Avtor besedil: Boštjan Videmšek

Palacij in Stanovska dvorana:

Vzporedni svetovi Alana Hranitelja (kostumografska razstava) 5. 7.–8. 9. 2019

Ustvarjalni podvigi kostumografa Alana Hranitelja se prepletajo na področjih opere, gledališča in filma tako doma kot v tujini. Sodeluje z najpomembnejšimi in najbolj uveljavljenimi ustanovami po svetu. Razstava Vzporedni svetovi je bila tridelna, postavljena ob triintridesetletnici Hraniteljevega umetniškega delovanja in trinajst let po retrospektivni razstavi Kostumografija 1986–2006 v Mednarodnem grafičnem likovnem centru v Ljubljani. V prvem delu razstave je bil predstavljen izbor kostumov za gledališče, opero in balet, ki so nastali med letoma 2006 in 2019. V drugem delu je bilo pod naslovom Počivaj v miru zbranih sedem figur, ki so sicer naselile »nevidne« svetove podzavesti, sanj, domišljije in mitologije. Tretji del razstave pa je bil pogled v Omaro norega klobučarja – pogled v neskončno barviti svet oblačenja, za katerega ni nujno, da ostane zaprt v knjigi Lewisa Carrola.

V letu 2019 smo v sklopu likovno-galerijskega programa pripravili trinajst razstav (tri fotografske, štiri razstave ilustracij in po eno večmedijsko postavitev, dobrodelno, kostumografsko, slikarsko, kiparsko in tematsko razstavo). Razstavo *Mogočni varuhi preteklosti* je obiskalo 130.652 obiskovalcev, razstavo *Vzporedni svetovi Alana Hranitelja* pa 60.194 obiskovalcev, število preostalih brezplačnih razstav je brez primerne tehnologije, ki beleži obisk, nemogoče oceniti.

Kriterij uspešnosti: V letu 2019 so bile izvedene razstave, ki so bile zastavljene v programu dela s ciljem, da so vizualno privlačne in prilagojene strukturi siceršnjih grajskih obiskovalcev. Programski sklop ocenjujemo kot uspešen tudi zaradi dejstva, ker je bil izpeljan v sodelovanju s strokovno usposobljenimi institucijami in posamezniki.

Kriterij učinkovitosti: V zadnjih nekaj letih se je število razstav v letu zmanjšalo v korist kakovosti, kar pa ne pomeni, da se je zmanjšalo število obiskovalcev. Ciljno občinstvo se povečuje tudi na račun

raznolikega obrazstavnega dogajanja. Učinkovitost posameznih projektov se povečuje, če so zagotovljena ustrezna finančna sredstva, kar je opazno predvsem pri večjih razstavnih projektih.

Kriterij primernosti: Odziv umetnikov, institucij ter domačih in tujih obiskovalcev na razstave, ki so postavljene v različnih grajskih prostorih, je večinoma pohvalen. Kot primerna se zdi navezava nekaterih drugih programskih vsebin na posamezne večje razstavne projekte.

Kriterij dostopnosti: Obisk večine razstav je brezplačen. Pri plačljivih razstavah pa višino vstopnine določimo tako, da so te dostopne širšemu krogu obiskovalcev, ali pa je ta že vključena v splošno grajsko vstopnico. Likovno-galerijski program zaradi tega doseže številno in zelo raznoliko občinstvo.

c. Uprizoritveni program

V programski sklop Uprizoritvenega programa smo v letu 2019 vključili gledališko predstavo *Zmajelovščina*, ki smo jo premierno uprizorili januarja 2018 in v kateri imata osrednjo vlogo profesor zmajeslovja in pustolovka (osrednja lika Šole zmajeslovja v sklopu izobraževalnega programa). Avtor predloge za predstavo je uveljavljeni mladinski pisatelj Žiga X Gombač. V decembru smo že četrto leto zapored na spored umestili praznično gledališko predstavo *Vitez, zmaj in praznični direndaj*, ki je bila uprizorjena že štiriindvajsetkrat. Avtorska predstava pripoveduje o prazničnem razpoloženju na Ljubljanskem gradu in v Ljubljani.

Zmajelovščina, interaktivna gledališka predstava za otroke od četrtega leta (Grajsko gledališče)
23. 2., 23. 3., 12. 10., 9. 11. 2019

Vitez, zmaj in praznični direndaj, gledališka predstava za otroke od tretjega leta (Grajsko gledališče)
7. 12., 8. 12., 14. 12., 15. 12., 21. 12., 22. 12. 2019

V sklopu uprizoritvenega programa smo izvedli 10 predstav, ki se jih je skupno udeležilo 342 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Na podlagi preteklih dobrih odzivov smo v obstoječo ponudbo programa tudi letos vključili gledališki predstavi *Zmajelovščina* in *Vitez, zmaj in praznični direndaj*. Temi predstav sta bili skrbno izbrani, hkrati dosledno skrbimo za kakovostno izvedbo.

Kriterij učinkovitosti: Dosežen je bil dolgoročni cilj, da bi obiskovalci prepoznali Ljubljanski grad tudi kot ponudnika tovrstnih kakovostnih vsebin, kamor bi se z veseljem vračali.

Kriterij primernosti: Ocenjujemo, da produkcija gledaliških predstav, ki tematsko sovpadajo z grajskimi vsebinami, pomeni dodano vrednost kulturno-umetniškega programa Ljubljanskega gradu.

Kriterij dostopnosti: Ceno vstopnice za ogled predstave smo določili tako, da je konkurenčna glede na preostale ponudnike na trgu. Predstava je vključena tudi v ponudbo pedagoških programov za predšolske in osnovnošolske skupine.

č. Izobraževalni program

V sklopu izobraževalnega programa smo v letu 2019 posebno pozornost namenili pripravi vsebin, ki so bile povezane z vodilno temo in tematsko razstavo *Mogočni varuhi preteklosti* v Kazematah. Pripravili smo pester in raznolik obrazstveni program, s katerim smo obiskovalce spodbudili k raziskovanju in odkrivanju bogate snovne in nesnovne dediščine gradov na Slovenskem. Za mladostnike in odrasle, ki se navdušujejo nad gradovi in življenjem za njihovimi zidovi, smo organizirali cikel treh strokovnih tematskih predavanj s kastelologom dr. Igorjem Sapačem. Skupaj z njim smo izvedli tudi strokovna vodena ogleda po omenjeni razstavi. Za najmlajše smo pripravili vodeni ogled, v katerega smo z avtorjevo zanimivostjo in atraktivnostjo vključili povsem nov lik – grajsko podgano Friderika Prvega. Vodeni ogled smo poimenovali *Friderik Prvi – pregnana podgana in njena ukana*, vključili pa smo ga tudi v ponudbo pedagoških programov za leto 2019/2020. Za starejše ljubitelje gradov smo izvedli *Humorna pogovorna večera*, kjer so Boštjan Gorenc - Pižama, Anže Tomić in njuna gosta s pridihom humorja razglabljali o plemiških rodbinah ter o zgodbah različnih gradov.

Ob 100. obletnici rojstva slovenskega folklorista Milka Matičetovega smo izvedli dva pravljična večera z naslovom *Tristo zajcev* in *Zakleti grad*. Predstavi sta temeljili na istoimenskem izboru ljudskih pripovedi, ki jih je iz zapuščine Matičetovega izbrala in pripovedovala pesnica, pisateljica in pripovedovalka Anja Štefan. V sodelovanju z grajskim kaligrafom Mirom Knezom smo ponovno organizirali nadaljevalni strokovni tečaj kaligrafije, na katerem so se udeleženci poučili o tehnikah lepega pisanja. Nadaljevali pa smo tudi z doživljajskimi vodenimi ogledi za najmlajše v sklopu Šole zmajeslovja, ki je postala primer dobre prakse v izobraževalnem programskem sklopu. Najbolj prepoznavna obraza delavnic ostajata profesor zmajeslovja in pustolovka, program pa smo oplemenitili še z dvema novima kostumiranima likoma, lokostrelko in vrhovno čarovnico. Sestro profesorja zmajeslovja – čarodejko – in pustolovko pa smo vključili tudi v program zimskih počitniških delavnic. Med jesenskimi počitnicami smo program popestrili s počitniškimi delavnicami z naslovom *Friderikove jesenske počitniške vragolije*, na katerih se nam je pridružil Friderik Prvi. Z njegovimi preizkušnjami in nalogami smo spoznali zgodbe, povezane z Ljubljanskim gradom, in raziskovali grajsko preteklost. V času poletnih počitnic smo tudi to leto izvedli dva termina celotedenskega program *Od paža do viteza*, kjer so se otroci urili v lokostrelskih in viteških veščinah ter zadnji dan pred cesarjem dokazali svoje spretnosti na viteškem turnirju.

S pridobitvijo novega prostora, Zmajevega brloga, ki je namenjen izvajanju izključno pedagoških in izobraževalnih vsebin, so se ponudile nove možnosti za izvedbo otroških rojstnodnevnih praznovanj, za katere smo pripravili tri povsem nove programe.

Kratke predstavitve izvedenih prireditev

Zacoprane zimske počitnice s čarodejko in pustolovko, doživljajske in ustvarjalne počitniške delavnice (25. 2.–1. 3. 2019)

Med zimskimi počitnicami smo za osnovnošolce izvedli celotedenske počitniške delavnice, med katerimi je sestra profesorja zmajeslovja – čarodejka – za otroke pripravila prav posebno preizkušnjo. Za otroke in pustolovko je pripravila različne naloge, ki so jih morali uspešno opraviti, da so na koncu rešili uročenega zmaja profesorja zmajeslovja. Otroci so prek nalog odkrivali resnice in zmote o zmajih, skrivnosti iz sveta alkimistov ter številne zgodbe, ki so se v preteklosti dogajale za mogočnimi grajskimi zidovi.

Od paža do viteza, celotedensko poletno počitniško varstvo (1.–5. 7. in 26.–30. 8. 2019)

Med poletnimi počitnicami smo dvakrat izvedli celotedenski program z naslovom *Od paža do viteza*. Otroke je cesar pozval, naj se izurijo za nove viteze, za to nalogo pa je pooblastil viteza Jurija in lokostrelko. Otrokom je vsak dan pripravil nove preizkušnje in naloge, iz katerih so se učili o zgodovini gradu, srednjeveških navadah in viteškem življenju. Izdelali so si svojo bojno opremo in se urili v lokostrelskih in viteških veščinah. Zadnji dan so na viteškem turnirju pred cesarjem pokazali svoje znanje in tako postali vitezi.

Friderikove jesenske počitniške vragolije, počitniške delavnice (28.–30. 10. 2019)

Friderik, grajska podgana, je med jesenskimi počitnicami otroke povabil, da poskusijo rešiti njegove preizkušnje in naloge, ki so jih popeljale v raziskovanje skritih koticov gradu in grajske preteklosti. Vsaki dogodivščini je sledila ustvarjalna delavnica.

Šola zmajeslovja, doživljajski vodeni ogledi s profesorjem zmajeslovja, pustolovko in čarodejko
Program, ki je namenjen družinam, je v letu 2019 potekal že tretje leto. Zasnovan je v obliki šestih pustolovskih srečanj ob sobotnih dopoldnevih. Različne preizkušnje in uganke je pripravila sestra profesorja zmajeslovja – čarodejka, pri reševanju izzivov pa sta otrokom pomagala profesor zmajeslovja in pustolovka. Za dodaten zaplet je na zadnjem srečanju poskrbela še vrhovna čarovnica. Otroci so tako prek različnih izzivov poleg značilnosti različnih zmajev in zgodovine gradu spoznavali tudi skrivnosti in zanimivosti iz sveta narave ter opravili številne kemijske poskuse, s pomočjo katerih so uspešno opravili zastavljene naloge in rešili vse zapletene uganke.

V obravnavanem obdobju smo izvedli naslednje doživljajske vodene ogledе:

Drugi semester v šolskem letu 2018/2019

- 2. 2. 2019 ob 11.00: **Začarani zmaji;**
- 2. 3. 2019 ob 11.00: **Uročena pustolovka;**
- 6. 4. 2019 ob 11.00: **Eliksir življenja.**

Prvi semester v šolskem letu 2019/2020

- 21. 9. 2019 ob 11.00: **Uvod v zmajeslovje;**
- 19. 10. 2019 ob 11.00: **Skrivna pisava;**
- 16. 11. 2019 ob 11.00: **Zmajeva skrivnost.**

Tečaj kaligrafije, tečaj lepopisja

V sodelovanju z Mirom Knezom, izkušenim grajskim pisarjem, smo za ljubitelje lepopisja različnih starosti v letu 2019 organizirali dva sklopa tečajev kaligrafije. Udeleženci so imeli možnost izbire med različnimi pisavami. Poučili so se o osnovnih potezah izbrane pisave ter njenih elementih, malih in velikih črkah, številkah in ločilih ter na koncu ustvarili svoj prvi kaligrafski izdelek.

- Prvi sklop: 22. 1., 29. 1., 5. 2. in 12. 2. 2019;
- drugi sklop: 12. 11., 19. 11., 26. 11. in 3. 12. 2019.

Cikel tematskih strokovnih predavanj s kastelologom dr. Igorjem Sapačem (13. 3., 20. 3. in 28. 3. 2019)

Kot napoved tematske razstave *Mogočni varuhi preteklosti* smo v sodelovanju s kastelologom dr. Igorjem Sapačem pripravili tri strokovna predavanja. Na prvem z naslovom *Evropski gradovi* je predstavil razvoj gradov po Evropi. Na drugem, *Srednjeveške grajske stavbe v Sloveniji*, je razložil vse o razvoju srednjeveških gradov na Slovenskem, in sicer od njihovega nastanka v 11. stoletju do njihovega zatona, ko so jih začeli opuščati ter uporabljati udobnejše dvorce, ki so bili v primerjavi z gradovi veliko lažje dostopni. Na zadnjem predavanju, *Grajske stavbe novega veka v Sloveniji*, pa je podrobneje predstavil dvorce, ki so nadomestili gradove ter postali plemiške rezidence in upravna središča zemljiških gospodstev.

Strokovna vodena ogleda s kastelologom dr. Igorjem Sapačem (5. 6. in 23. 10. 2019)

Kot del spremljevalnega programa *Mogočni varuhi preteklosti* smo za vse, ki si želijo poglobiti znanje o bogati snovni in nesnovni dediščini o gradovih na Slovenskem, organizirali strokovna vodena ogleda po razstavi s kastelologom dr. Igorjem Sapačem.

Pravljice z Anjo Štefan (8. 10. in 12. 11. 2019)

V letu 2019 smo praznovali 100. obletnico rojstva slovenskega folklorista Milka Matičetovega, ki se je ukvarjal s slovenskim pripovednim izročilom, hkrati pa je bil izjemen terenski delavec in naš največji zbiralec ljudskih pripovedi vseh časov. Njegove pravljice predstavljajo širok repertoar pisateljice, pesnice in pravljicarke Anjo Štefan, ki je pripravila dva pravljlična večera z naslovom *Tristo zajcev* in *Zakleti grad*, ob glasbeni spremljavi Janeza Dovča, na drugem srečanju pa nam je pravljice pripovedoval tudi ilustrator Ciril Horjak.

Humorna pogovorna večera (17. 10. in 14. 11. 2019)

V sklopu spremljevalnega programa razstave *Močni varuhi preteklosti* smo organizirali tudi dva humorna pogovorna večera. Na prvem pogovornem večeru z naslovom *Habsburžani in drugi plemeniti rodbinarji* sta Boštjan Gorenc - Pižama in Anže Tomić skupaj z gostom Romanom Vučajnikom predstavila izbrane plemiške rodbine na Slovenskem in v popularni kulturi. Na drugem, *Gradovi, donžoni, bastije in bergfridi*, pa sta v goste povabila Hano Stupica. Vsi skupaj so najprej predstavili zgodovino Ljubljanskega gradu, nato pa še zgodbe drugih gradov – dejanskih, literarnih in filmskih.

Festival Bobri (24. 1. in 6. 2. 2019)

Osrednja tema festivala kulturno-umetnostne vzgoje, ki je v letu 2019 potekal že enajsto leto zapored, je bila »ples-gib-telo«. V ta namen smo za različne starostne skupine brezplačno izvedli dva

programa: *LUTKO•tech – spoznajmo lutkovne tehnike* in lutkovna delavnica ter *Izginotje zmajske melodije*. Pri prvem smo se tako v četrtek, 24. 1. 2019, odpravili na raziskovanje Lutkovnega muzeja, kjer smo v družbi slovenskih lutkovnih junakov spoznavali lastnosti in razlike med lutkovnimi tehnikami, po ogledu pa smo se preizkusili kot lutkarji na lutkovnih odrih. Pri drugem pa smo v sredo, 6. 2. 2019, s pomočjo različnih namigov in opravljenih izziv odkrivali, kam je izginila zmajska skrinja profesorja zmajeslovja, na koncu pa smo se naučili zaplesati zmajev ples.

Prešernov dan (8. 2. 2019)

Na osrednji slovenski kulturni praznik smo obiskovalcem ponudili brezplačen ogled kulturnih vsebin. Ob tej priložnosti smo pripravili naslednje brezplačne vodene ogleda: klasično vodstvo po Ljubljanskem gradu (dva termina), Izza grajskih rešetak (en termin), Časovni stroj, Od Emone do mestnega simbola (en termin), Pobeg viteza Erazma (en termin).

Kulturni bazar (4. 4. 2019)

Na enajstem Kulturnem bazarju – prireditvi, namenjeni javnim zavodom in izobraževalnim ustanovam iz celotne Slovenije, smo predstavljali ponudbo pedagoških programov, ki smo jih pripravili za šolsko leto 2019/2020. Velik poudarek smo namenili promociji otroških programov ter napovedi spremljevalnega programa osrednje tematske razstave *Mogočni varuhi preteklosti*.

Ta veseli dan kulture (3. 12. 2019)

Ob obletnici rojstva našega največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, na dan odprtih vrat slovenskih kulturnih ustanov, smo tradicionalno omogočili brezplačen ogled stalnih grajskih vsebin za vse obiskovalce. Kot dodatno ponudbo smo organizirali naslednje brezplačne vodene ogleda: klasično vodstvo po Ljubljanskem gradu in po stalni razstavi Slovenska zgodovina, obiskovalci so si lahko ogledali Časovni stroj in Izza grajskih rešetak, razstavo Mogočni varuhi preteklosti (odrasli), Friderik Prvi – pregnana podgana in njena ukana (otroci od 5. leta), Skrivnostni svet zmajev (otroci od 5. leta), organizirano je bilo tudi vodstvo po Ljubljanskem gradu.

Programi za praznovanje rojstnih dni

Do leta 2018 smo izvajali praznovanja rojstnih dni za otroke v kombinaciji z različnimi pedagoškimi programi, s pridobitvijo novega prostora, Zmajevega brloga, pa smo povsem spremenili koncept rojstnodnevnih praznovanj, saj nam je novi prostor omogočil, da smo ponudbo popestrili s pogostitvijo v organizaciji Ljubljanskega gradu.

Novi tematski programi zabavnega in poučnega praznovanja rojstnega dneva »po grajsko«:

- **Viteško zmagoslavje**, viteški rojstni dan;
- **Zarota grajskega prestola**, princeskin rojstni dan;
- **Izginotje zmajske melodije**, zmajski rojstni dan.

V letu 2019 smo v sklopu izobraževalnega programa pripravili 59 prireditev, ki se jih je skupno udeležilo 989 obiskovalcev (obiskovalci Kulturnega bazarja niso všteti, saj njihovega števila ni mogoče oceniti).

Kriterij uspešnosti: Kulturno-umetniški program smo tematsko posvetili kulturni dediščini gradov, zato smo v sklopu izobraževalnega programa pripravili pester nabor novih vsebin za različne generacije. Glede na odzive in doseg obiskovalcev ocenjujemo, da smo dosegli zastavljene cilje. Nadaljevali smo tudi z doživljajskimi vodenimi ogledi v sklopu Šole zmajeslovja, za katero ocenjujemo, da ostaja eden izmed uspešnejših otroških programov. V ponudbo smo vključili povsem nove programe praznovanja rojstnih dni, po katerih je veliko povpraševanja in za katere dobivamo zelo dobre povratne odzive.

Kriterij učinkovitosti: Z učinkom tega programskega sklopa smo zadovoljni, saj so vse vsebine dosegle številno občinstvo.

Kriterij primernosti: Ocenjujemo, da sta snovna in nesnovna kulturna dediščina gradov primerna tema, saj je bilo za programe doslej veliko zanimanja med različnimi generacijami.

Kriterij dostopnosti: Prizadevamo si, da bi s ponujenimi vsebinami pritegnili vse starostne skupine. Pri plačljivih prireditvah ceno vstopnice določimo tako, da so dostopne širšemu krogu obiskovalcev, zato smo obiskovalcem ponudili kar nekaj brezplačnih vsebin in prireditev. Za večjo dostopnost si prizadevamo tudi z udeležbo na različnih festivalih, kakršna sta na primer festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri in Kulturni bazar.

d. Tradicionalni dogodki

Tradicionalni dogodki na Ljubljanskem gradu so namenjene širšemu krogu ljudi – predvsem naključnim domačim in tujim obiskovalcem. Njihova vsebina večinoma temelji na slovenskih običajih in zgodbah, ki so neposredno ali pa tesno povezani z Ljubljanskim gradom, Ljubljano in Slovenijo.

Kratke predstavitev izvedenih prireditev

Zgodba grajske trte – Spomladanska rez (4. 4. 2019), **Obletnica zasaditve Grajskega vinograda** (6. 6. 2019), **Martinovanje** (7. 11. 2019)

Grajska trta je potomka najstarejše trte na svetu, trte z mariborskega Lenta. Grad bogati od leta 1990. V letu 2019 smo v družbi članov konventa sv. Urbana opravili njeno tradicionalno spomladansko rez. Prav tako smo v družbi pokroviteljev trt obeležili tretjo obletnico zasaditve Grajskega vinograda ter na martinovanju skupaj z njimi pozdravili prvo stekleničenje vina iz Grajskega vinograda.

Jurjevanje (23. 4. 2019)

Jurjevanje na Ljubljanskem gradu ima v Ljubljani zelo dolgo tradicijo; Ljubljančani so v preteklosti praznik zaznamovali na dva načina: najprej s slovesno mašo v čast sv. Juriju, zavetniku mesta Ljubljane, nato pa s prijetnim druženjem na Ljubljanskem gradu. V mesecu aprilu se je tradicija nadaljevala s sveto mašo v Grajski kapeli v sodelovanju z župnijo sv. Jakoba.

9. Grajski dnevi (17. 5.–19. 5. 2019)

V sklopu Grajskih dni, ki so v maju potekali že devetič zapored, smo organizirali pestro tridnevno dogajanje ob obletnici datuma, ko je Ljubljanski grad iz državne prešel v mestno last. Pripravili smo program, namenjen družinam in posameznikom, v katerem so se prepletale poučne, glasbene in uprizoritvene prireditve ter ustvarjalne delavnice, in dan odprtih vrat (19. 5. 2019), ko sta bila obiskovalcem na voljo brezplačen ogled vsebin ter srednjeveška animacija v Grajskem parku in na Grajskem dvorišču.

Program 9. Grajskih dni po dnevih:

Petek, 17. maja 2019:

- **Princesa Zala postane žaba**, predstava gledališča Enostavno prijatelji (zaključeno); ob 9.30 in 11.00;
- **Friderik Prvi – pregnana podgana in njena ukana**, interaktivni vodeni ogled po razstavi *Mogočni varuhi preteklosti (za otroke)*, ob 17.00;
- **vodeni ogled po razstavi Mogočni varuhi preteklosti** (za odrasle), ob 18.00.

Sobota, 18. maja 2019:

- **Friderik Prvi – pregnana podgana in njena ukana**, interaktivni vodeni ogled po razstavi *Mogočni varuhi preteklosti (za otroke)*, ob 10.00;
- **Friderik, grajska podgana**, predstavitev slikanice, Zmajev brlog, ob 11.00;
- **vodeni ogled po razstavi Mogočni varuhi preteklosti** (za odrasle), ob 13.00;
- **Viteška šola**, ustvarjalna delavnica in učenje vihtenja meča (za otroke), ob 14.30;
- **Pobeg viteza Erazma**, interaktivni vodeni ogled (za otroke), ob 16.00;
- **vodeni ogled po razstavi Mogočni varuhi preteklosti** (za odrasle), ob 17.00;
- **O pastirčku in debeli uši**, pravljica za odrasle, ob 18.00, Grajsko gledališče.

Nedelja, 19. maja 2019:

- **Dan odprtih vrat**, od 9.00 do 20.00, Ljubljanski grad;
- **Grajske delavnice**, od 10.00 do 18.00, Zmajev brlog;
- **Princesa Zala postane žaba**, predstava gledališča Enostavno prijatelji, ob 11.00;
- **Sekiromet**, od 10.00 do 18.00, Grajski park.
- **Srednjeveški tabor**, od 10.00 do 18.00, Grajsko dvorišče in Grajski park:
  - 10.00: **Balada o čarobnem loku - romantična grajska budnica** – žonglerska skupina Čupakabra (Grajsko dvorišče);
  - 10.30: **Viteški dvoboj** – KUD Klati vitez (Grajski park);
  - 11.30: **Sprevod in poklon cesarju, viteški turnir** – Red kraljevega orla in viteška šola – KUD Klati vitez (Grajsko dvorišče);
  - 12.30: **Turnir v sekirometu** (Grajski park);
  - 13.00: **Iskanje cekinov** – Društvo vitezi otoški (Grajski park);
  - 13.30: **Viteški dvoboj in Viteška šola** – KUD Klati vitez (Grajsko dvorišče);
  - 14.00: **Mavrični grad – žonglerska veseloigra** – žonglerska skupina Čupakabra (Grajsko dvorišče);

- 15.00: **Sprevod in poklon cesarju, Viteški turnir** – Red kraljevega orla ter plesni nastop in delavnica – KUD Galiarda (Grajski park);
- 15.30: **Turnir v sekirometu** (Grajski park);
- 16.00: **Od podkve do čebele – zgodovinski potopis** – žonglerska skupina Čupakabra (Grajsko dvorišče);
- 17.00: **Viteški dvoboj** – KUD Klati vitez (Grajsko dvorišče).

Grajski piskači (1. 6.–28. 9. 2019), Razgledni stolp

Na lesenem podestu, ki je bil speljan okoli Stolpa piskačev (prvič je bil omenjen leta 1544), so grajski piskači vsak dan ob 11. uri zatrobili na tri pozavne in en kornet in s tem meščanom naznanili, da se bliža 12. ura, tj. ura kosila. Kdaj je ta navada zamrla, ni znano, viri pa jo omenjajo še v 17. stoletju. Gre za običaj, ki ga je Ljubljanski grad po večletni nameri obudil leta 2010. To tradicijo od takrat uspešno nadaljujemo vse do danes, saj se grajski piskači z Razglednega stolpa oglašajo vsako lepo poletno soboto ob 11.30.

Zmajev festival (6. 9.–8. 9. 2019)

V letu 2019 smo drugo leto zapored organizirali tridnevni Zmajev festival, ki smo ga odprli z glasbenima skupinama Avven in Hladno pivo na Grajskem dvorišču. Za nepozabno dogajanje za grajskimi zidovi ter pred njimi smo poskrbeli s koncerti, plesnimi in akrobatski nastopi, uprizoritvami, ognjenimi točkami, z ustvarjalnimi delavnicami, pripravili pa smo tudi pestro kulinarično ponudbo. Večino dogajanja smo zaradi slabih vremenskih razmer preselili v dvorane Ljubljanskega gradu, kolikor je vreme dopuščalo, pa smo ga deloma izvedli tudi na Grajskem dvorišču.

Program Zmajevega festivala po dnevih:

Petek, 6. septembra 2019:

- 20.30: **Avven & Hladno pivo**, otvoritvena koncerta Zmajevega festivala z ognjenim spektaklom, Grajsko dvorišče.

Sobota, 7. septembra 2019:

- 11.00: **Ples kitajskega zmaja**, Grajsko dvorišče;
- 11.15: **Zmajev ples in nastop bobnarske skupine Sherzer Brigade**, Grajsko dvorišče;
- 11.30: **Andrej Tomše: Po klobuk**, interaktivna predstava, Grajski park;
- 12.15: **Umetnost borilnih veščin**, nastop mojstrov iz Shaolin templja, Grajsko dvorišče;
- 12.30: **Zmajeska ohcet**, predstava o zaljubljeni zmajčici Dragoneliji, Grajsko dvorišče;
- 13.00: **Šaolinska vadba**, Grajsko dvorišče;
- 13.30: **Afriško sonce**, igrano-lutkovni muzikal z glasbo v živo, Grajsko dvorišče;
- 14.15: **Ples kitajskega leva**, Grajsko dvorišče;
- 14.30: **Umetnost borilnih veščin**, nastop mojstrov iz Shaolin templja, Grajsko dvorišče;
- 14.45: **EX-teater: #Manifesto**, cirkuško-gledališka predstava; Grajsko dvorišče;
- 15.00: **Murray Molloy: Rojen normalnim staršem**, predstava, ki jemlje dih, Grajsko dvorišče;
- 16.00: **Kiwi Flash – zmagovalci Špil lige 2019**, koncert, Obrambni jarek;

- 17.30: **Los Venitlos**, koncert, Obrambni jarek;
- 19.30: **Ples čarovnic**, Obrambni jarek;
- 20.30: **Prismojeni profesorji bluesa & Elvis Jackson**, Grajsko dvorišče.

Nedelja, 8. septembra 2019:

- 11.00: **Dinozavri?!**, lutkovna predstava, Grajsko dvorišče;
- 11.30: **Sol**, predstava sodobnega cirkusa na tkanini, Grajsko dvorišče;
- 11.30–13.30: **Vitez Jurij in zmaj**, animacija na hoduljah, Grajski park;
- 12.00: **Zakaj je zmaj zelen**, povest o zmaju, ki je imel sto nog in eno glavo, Grajski park;
- 12.15: **Zmajev ples in nastop bobnarske skupine Sherzer Brigade**, Grajsko dvorišče;
- 12.30–13.30: **Čarodej Sam Sebastian: Balonanje**, izdelovanje figuric iz pisanih modelirnih balonov, Grajski park;
- 13.00: **Ples kitajskega leva**, Grajsko dvorišče;
- 13.15: **Umetnost borilnih veščin**, nastop mojstrov iz Shaolin templja, Grajsko dvorišče;
- 13.30–15.30: **Ples na zračnih tkaninah in zračnih zankah**, delavnica, Grajsko dvorišče;
- 13.45: **Kako se je zmaj plesat učil**, predstava o zmajih, ki so, in o tistih, ki niso, Grajsko dvorišče;
- 14.00: **Šaolinska vadba**, Grajski park;
- 14.15: **Čarodej Sam Sebastian: Hokus Pokus Cirkus**, interaktivna čarovniško-cirkuška predstava za družinsko občinstvo, Grajsko dvorišče;
- 15.00: **Zmajev ples in nastop bobnarske skupine Sherzer Brigade**, Grajsko dvorišče;
- 16.00: **Andrej Tomše: Po klobuk**, interaktivna predstava, Grajsko dvorišče;
- 16.00: **Fake Orchestra**, koncert, Obrambni jarek;
- 16.45: **Ples kitajskega zmaja**, Grajsko dvorišče;
- 16.55: **Akrobatski šov Flipping Art**, Grajsko dvorišče;
- 17.00: **Umetnost borilnih veščin**, nastop mojstrov iz Shaolin templja, Grajsko dvorišče;
- 17.15: **Mir Or**, plesno-cirkuška predstava na tkanini, Grajsko dvorišče;
- 17.45: **Šola za zmaje**, ognjena veseloigra, Grajsko dvorišče;
- 18.00: **HeaveniX**, koncert, Obrambni jarek;
- 18.15: **Murray Molloy: Rojen normalnim staršem**, predstava, ki jemlje dih, Grajsko dvorišče;
- 18.45: **EX-teater: #Manifesto**, cirkuško-gledališka predstava; Grajsko dvorišče;
- 19.05: **Street show Flipping Art**, Grajsko dvorišče;
- 19.10: **Zmajeva sapa**, ognjeni spektakel, Grajsko dvorišče.

Božična sveta maša (24. 12. 2019), kapela Sv. Jurija

V grajski kapeli sv. Jurija smo na sveti večer pripravili božično sveto mašo, ki jo je vodil msgr. Franci Trstenjak, popestrile pa so jo božične pesmi v izvedbi Komornega zbora Megaron.

V letu 2019 smo pripravili 88 tradicionalnih dogodkov, ki se jih je udeležilo skupno 2539 obiskovalcev (v to število so vključeni obiskovalci v okviru prireditev v povezavi z grajsko trto,

jurjevanja in nekaterih prireditev v sklopu 9. Grajskih dni ter Zmajevega festivala, drugih prireditev pa se udeležujejo naključni obiskovalci, zato je njihovo natančno število težko določiti).

Kriterij uspešnosti: Vse načrtovane prireditve so bile kakovostno izvedene, tiste, pri katerih je bilo to mogoče, smo nadgradili glede na povpraševanje in želje rednih obiskovalcev, s čimer smo dosegli zastavljene cilje.

Kriterij učinkovitosti: Zaradi večinoma brezplačnih vsebin v tem sklopu se finančni vložek ne povrne neposredno z vstopnino, vendar so rezultati dolgoročni, saj prireditve zajamejo številno in raznoliko občinstvo, na katero prenašamo vedenje o tradiciji in običajih, povezanih z Ljubljanskim gradom, našim mestom in državo.

Kriterij primernosti: Tradicionalni dogodki praviloma izhajajo iz dediščine Ljubljanskega gradu, Ljubljane in slovenskih običajev, kar se je že v preteklosti pokazalo kot zanimivo, predvsem zaradi pozitivnih odzivov obiskovalcev posameznih prireditev.

Kriterij dostopnosti: Ker so prireditve namenjene večinoma naključnim obiskovalcem, se jih udeležuje raznoliko občinstvo.

e. Film

Tradicionalni filmski večeri na Grajskem dvorišču ostajajo eno najbolj priljubljenih in obiskanih poletnih dogajanj v prestolnici in pomemben del njenega kulturnega turizma. Organizatorja Filma pod zvezdami sta poleg Javnega zavoda Ljubljanski grad tudi Kinodvor in Mestna občina Ljubljana.

Program Filma pod zvezdami (11. 7.– 3. 8. 2019), Grajsko dvorišče

- 11. 7.: **Odprtje: Ne bom več luzerka**, Urša Menart, Slovenija, 2018, 88';
- 12. 7.: **Predpremiera: Diego Maradona**, Asif Kapadia, VB, 2019, 130';
- 13. 7.: **Zelena knjiga**, Peter Farrelly, ZDA, 2018, 130';
- 14. 7.: **Bojevnica**, Benedikt Erlingsson, Islandija/Francija/Ukrajina, 2018, 101';
- 15. 7.: **Colette**, Wash Westmoreland, VB/ZDA, 2018, 111';
- 16. 7.: **Rocketman**, Dexter Fletcher, VB/ZDA, 2019, 121';
- 17. 7.: **Predpremiera: Bolečina in slava**, Pedro Almodóvar, Španija, 2019, 113';
- 18. 7.: **Maria Callas**, Tom Volf, Francija, 2017, 113';
- 19. 7.: **Posebna projekcija: Mrtvi ne umirajo**, Jim Jarmusch, ZDA/Švedska, 2019, 103';
- 20. 7.: **Zvezda je rojena**, Bradley Cooper, ZDA, 2018, 135';
- 21. 7.: **Stan in Olio**, Jon S. Baird, VB/Kanada/ZDA, 2018, 97';
- 22. 7.: **Tatiči**, Hirokazu Koreeda, Japonska, 2018, 121';
- 23. 7.: **Peugeotova predpremiera: Pavarotti**, Ron Howard, ZDA/VB, 2019, 114';
- 24. 7.: **Vsi vejo**, Asghar Farhadi, Francija/Italija/Španija, 2018, 132';
- 25. 7.: **Najljubša**, Yorgos Lanthimos, Irska/ZDA/VB, 2018, 120';
- 26. 7.: **Free Solo**, Jimmy Chin, Elizabeth Chai Vasarhelyi, ZDA, 2018, 100';
- 27. 7.: **Starec in pištola**, David Lowery, ZDA, 2018, 93';
- 28. 7.: **Šepet nežne ulice**, Barry Jenkins, ZDA, 2018, 119';

- 29. 7.: **Sodnica**, Richard Eyre, VB, 2017, 105';
- 30. 7.: **Predpremiere: Beli vran**, Ralph Fiennes, VB/Srbija/Francija, 2018, 127';
- 31. 7.: **Bohemian Rhapsody**, Bryan Singer, ZDA/VB, 2018, 134';
- 1. 8.: **Hladna vojna**, Paweł Pawlikowski, Poljska/VB/Francija, 2018, 88';
- 2. 8.: **Črni KKKlanovec**, Spike Lee, ZDA, 2018, 134';
- 3. 8.: **Vikendova predpremiere: Yesterday**, Danny Boyle, VB, 2019, 112'.

Leta 2019 smo v sklopu filmskega programa prikazali 21 filmov (tri projekcije so bile zaradi slabega vremena izvedene v Kinodvoru), ki si jih je skupno ogledalo 16.122 obiskovalcev.

Kriterij uspešnosti: Od štiriindvajsetih smo na Grajskem dvorišču prikazali enaindvajset filmov, tri filmske predstave smo zaradi slabe vremenske napovedi izvedli v Kinodvoru.

Kriterij učinkovitosti: Razmerje med vloženimi sredstvi in rezultatom je bilo pri tem sklopu pozitivno, tudi zaradi uspešnega sodelovanja dveh javnih zavodov.

Kriterij primernosti: Vsako leto se povpraševanje po filmih, predvajanih na Grajskem dvorišču, povečuje, s tem pa tudi prepoznavnost programa ne samo v prestolnici, ampak tudi širše. Projekt je bil izjemno dobro obiskan, predvsem veseli izjemna predprodaja vstopnic.

Kriterij dostopnosti: Filmske projekcije si je na gradu ogledalo 16.122 obiskovalcev, v povprečju 767 obiskovalcev na predstavo, kar pomeni 77-odstotno zasedenost zmogljivosti. Med obiskovalci je bilo opaziti velik delež tujcev, saj je bila večina filmov v angleškem jeziku s slovenskimi podnapisi.

f. Muzejsko-razstavni program

Muzejsko-razstavni program Ljubljanskega gradu sega na različna področja, a hkrati pomeni zaokroženo celoto, kar obiskovalcem omogoča boljše razumevanje zgodovinskega razvoja gradu ter njegove ožje in širše okolice. Vanj sodi sedem stalnih postavitev. Stalna razstava *Slovenska zgodovina* pregledno in jedrnato predstavi zgodovinski razvoj območja med Alpami in Jadranom, *Virtualni grad* pa se osredotoča na predstavitev zgodovine in razvoja Ljubljanskega gradu. Stalna postavitve *Kaznilnica* obravnava obdobje, ko je bil Ljubljanski grad preurejen v ustanovo za izvajanje prostostnih kazni, stalna postavitve *iLjubljana* umešča Grajski grič v kontekst mesta pod njim, stalna postavitve *Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu* pa prikazuje obnovo gradu. *Lutkovni muzej* celostno prikazuje stoletno dediščino in zgodovino lutkarstva na Slovenskem, na razstavi *Grajsko orožje*, novosti iz leta 2019, ob verodostojno rekonstruiranih primerkih spoznamo, kakšno je bilo videti orožje, ki so ga v slovenskem prostoru uporabljali ob koncu srednjega veka. Ljubljanski grad, razstavo *Slovenska zgodovina* in *Lutkovni muzej* si je mogoče ogledati tudi s sistemom avdiovođenja, ki je trenutno na voljo v štirinajstih jezikih.

Muzejsko-razstavni program populariziramo tudi z izvedbo rednih kostumiranih vodenih ogledov *Časovni stroj* in *Izza grajskih rešetak* ter tudi prek pustolovske igre z elementi »escape rooma« *Grajski pobeg*.

V muzejsko-razstavnih programih spadajo tudi različni pedagoški programi, ponudbo katerih smo osvežili v juniju in ki jih ponujamo slovenskim izobraževalnim ustanovam. V sklopu razstave *Mogočni varuhi preteklosti – Gradovi na Slovenskem* smo pripravili dva vodena ogleda po razstavi. Najmlajšim obiskovalcem je na voljo interaktivni vodeni ogled *Friderik Prvi – pregnana podgana in njegova ukana*, starejšim pa vodeni ogled *Mogočni varuhi preteklosti*. V ponudbo smo na novo umestili tudi vodeni ogled *Umetniška svoboda*, ki je namenjen učencem tretje triade osnovnih šol in srednješolcem, obiskovalcem pa predstavi zgodovino in pomembnost AKC Metelkova Mesto in Hostel Celico, nekdanji zapor, dandanes pa enega izmed najbolj svojevrstnih ter znanih hostlov na svetu.

Virtualni grad

Virtualni grad, dvanajstminutni virtualni sprehod po grajski zgodovini, obiskovalcem kratko in strnjeno predstavi celotno zgodovino Ljubljanskega gradu, njegov arhitekturni razvoj in arheološka spoznanja vse od prazgodovine, pozne bronaste dobe, antike, zgodnjega srednjega veka, srednjega veka, novega veka pa do 20. stoletja; ponuja bogato znanje in razmislek o razvoju, namembnosti in kulturni dediščini Ljubljanskega gradu. Avdioposnetek je na voljo v slovenščini in trinajstih tujih jezikih.

Stalna razstava *Kaznilnica*

Kaznilnica se s svojo predstavitvijo osredotoča na 19. in začetek 20. stoletja, ko je bil Ljubljanski grad preurejen za potrebe delovanja mestne kaznilnice. Razstava je na ogled v nekdanjih prostorih kaznilniških samic pod dvorano Palacij. Postavitev temelji na prepletu stavbne dediščine samic in vsebin, ki pojasnjujejo vlogo celotnega grajskega poslopja v tem obdobju; sledi konceptu celovite predstavitve zgodovine Ljubljanskega gradu kot neločljivega člena v urbanem razvoju Ljubljane, kompleksa, ki je v stoletjih spreminjal svojo podobo in namembnost. Predstavitev je privlačna predvsem zaradi razstavljenega izvirnega stavbnega pohištva, kronološkega pregleda kaznilniških faz in navidezne resničnosti – holograma, ki ga spremlja generirani zvok. Vsebine na razstavi so na voljo v osmih jezikovnih različicah.

Stalna razstava *Slovenska zgodovina*

Razstava *Slovenska zgodovina* vsebinsko zajema tematsko in geografsko široko območje današnje Slovenije in ima pomembno vlogo, saj obiskovalce usmerja tudi v druge slovenske muzejske ustanove, katerih muzealije jo dopolnjujejo. Gre za temeljit pregled slovenske zgodovine, kulture in etnologije, hkrati pa razstava krepi nacionalno zavest pri domačih obiskovalcih in prepoznavnost Slovenije pri tujih. Vsebina, zanimivo predstavljena z multimedijo, je obiskovalcem na voljo v šestih jezikih (prek sistema avdiovođenja v 14 jezikih), ogled pa je prilagojen tudi gibalno in senzorno oviranim.

Lutkovni muzej

Stalna razstava Lutkovnega muzeja celostno prikazuje stoletno dediščino slovenskega lutkarstva. Postavljena je v dveh sklopih. Prvi je namenjen začetkom lutkovne umetnosti na naših tleh in njenemu razvoju do leta 1968, ko je umrl Jože Pengov, prvi ravnatelj Mestnega lutkovnega gledališča Ljubljana, v drugem pa sta prikazana razvoj in modernizacija slovenskega lutkarstva, pri katerih so

sodelovali tudi sodobni literarni in likovni ustvarjalci. Stalno postavitve vsebinsko dopolnjujejo eksponati iz sodobnih lutkovnih predstav. Poleg interaktivnih multimedijskih vsebin so obiskovalcem na razstavi na voljo lutkovni odri, kjer se lahko preizkusijo v oživljanju marionet ter ročnih in senčnih lutk. Vsebine so na voljo v petih jezikih (prek sistema avdiovodenja v 14 jezikih) in so dostopne tudi gibalno oviranim.

iLjubljana

Ljubljanski grad je ob dvatisoči obletnici ustanovitve rimskega mesta Emona postal bogatejši za novo stalno razstavo *iLjubljana* na Razglednem stolpu, ki obiskovalce vabi k raziskovanju mesta skozi 4500 let poselitve. Izjemna strateška lega z dobrimi prometnimi povezavami je omogočala kontinuirano poselitev ožjega središča mesta, posamezni zgodovinski dogodki pa so ga stoletja tudi dodobra preoblikovali. Razstava z vizurami in pogledom na Ljubljano prikazuje glavne poselitvene preseke v njenem razvoju, s posebnim poudarkom na prostorskih danostih in urbanizmu, ter obiskovalce usmerja na posamezne lokacije v mestu.

Obnova in revitalizacija Ljubljanskega gradu

Na stalni postavitvi v Spodnjem lapidariju je predstavljeno fotografsko gradivo, opremljeno z ustreznimi komentarji, ki prikazuje obnovo in revitalizacijo Ljubljanskega gradu. Proces je potekal v treh fazah: raziskave, obnova in revitalizacija. Gradivo, ki je na ogled, je iz arhivov arhitekturnega biroja Ambient, ki so ga v šestdesetih letih 20. stoletja na javnem razpisu izbrali za projektanta obnove.

Grajsko orožje iz poznega srednjega veka

V aprilu 2019 smo v pritličju Erazmovega stolpa odprli novo stalno razstavo Grajsko orožje, kjer obiskovalci ob verodostojno rekonstruiranih primerkih, razstavljenih v Erazmovem stolpu Ljubljanskega gradu, lahko spoznajo, kakšno je bilo videti orožje, ki so ga v slovenskem prostoru uporabljali ob koncu srednjega veka. Postavitve je umeščena na Ljubljanski grad, ki je kot vojaška utrdba dolga stoletja varoval mesto in pokrajino pod seboj. Za njegovim obzidjem je domovala tudi velika orožarna, v kateri so hranili raznovrstno bojno opremo, topništvo, strelivo in druge potrebščine za obrambo dežele. Od te vojaške opreme so se do danes ohranili le skromni ostanki. Vsebine na razstavi so na voljo v štirih jezikovnih različicah.

Kriterij uspešnosti: Zaradi celovite in kakovostne predstavitve premične in nepremične kulturne dediščine, naraščajočega obiska šolskih skupin in povečanega števila domačih in tujih obiskovalcev ta programski sklop ocenjujemo kot zelo uspešen.

Kriterij učinkovitosti: Na učinkovitost muzejsko-razstavnega programa kaže ugodno razmerje med vloženimi sredstvi, ki so potrebna za vsakodnevno zagotavljanje dostopnosti tega sklopa obiskovalcem, in rezultati, ki se kažejo v številnosti in sestavi obiskovalcev, med katerimi je predvsem veliko tujcev.

Kriterij primernosti: Glede na dejstvo, da stalne postavitve na Ljubljanskem gradu predstavljajo široko področje kulturne dediščine in imajo veliko pedagoško vrednost, hkrati pa pomenijo dodano vrednost v celotni kulturni ponudbi, je primernost tega programskega sklopa očitna.

Kriterij dostopnosti: Ocenjujemo, da je muzejsko-razstavni program med vsemi programskimi sklopi najdostopnejši, saj je obiskovalcem na voljo vse dni v letu, zato je dosegel najštevilnejše občinstvo. Zajel je vse starostne skupine, z izvedbo pedagoških programov, ki se vsebinsko navezujejo na različne teme, pa smo poseben učinek dosegli prav pri tej starostni skupini. S sistemom avdiovođenja v slovenskem in 13 tujih jezikih ima programski sklop široko dostopnost med domačimi in tujimi obiskovalci.

g. Hostel Celica

V letu 2019 smo v hostlu Celica uspešno nadaljevali in izvajali kulturno-umetniški program, s katerim smo skozi celo leto dopolnjevali osnovno hostelsko dejavnost. Izvajali smo glasbene večere (Poletni petkovi jazz koncerti, koncerte iz cikla Sozvočja sveta), likovno-galerijski program, izobraževalni program (potopisna predavanja, filozofski in pogovorni večeri), s katerimi smo nagovarjali domače in tuje obiskovalce. Poleg ustaljenih ciklov smo obiskovalcem ponudili tudi t. i. zabavni program, ki je vključeval kulinarčne večere, ogleda športnih tekem ter druženje ob namiznih igrah. S pestrim kulturnim programom potrjujemo, da je Hostel Celica eden izmed najzanimivejših hostlov v Sloveniji, tako za domače kakor tudi za tuje obiskovalce.

GLASBA

V letu 2019 smo imeli v hostlu Celica dva stalna koncertna cikla: Sozvočja sveta, koncertni cikel, ki ga skozi vse leto izvajamo v sodelovanju s KUD Sestava, ter Poletne petkove jazz večere, ki smo jih prirejali v poletnih mesecih. Hostel Celica se je v letu 2019 predstavil tudi kot eno izmed prizorišč Festivala Ment, v sklopu katerega sta v hostlu nastopila Samuel Blues in Miha Erič ter hrvaški glasbeni izvajalec Manmachine. Vse koncertne prireditve so dobro obiskane, nekateri domači in tuji mediji pa so ravno nastop zadnjega razglasili za najzanimivejši nastop festivala.

Poletni petkovi jazz večeri

V letu 2019 smo v poletnem obdobju izvedli 12 jazz koncertnih večerov:

- 5. 7.: **Acamar Trio;**
- 12. 7.: **Beatox & The Good Vibes;**
- 19. 7.: **Jaka Kopač Multikulti Kvartet;**
- 26. 7.: **Marjan Loborec kvartet;**
- 2. 8.: **Emilia Martensson trio;**
- 9. 8.: **Džezzva;**
- 16. 8.: **Cubанeros;**
- 23. 8.: **Gabrič Kampl Leonardi trio;**
- 30. 8.: **Hal;**
- 13. 9.: **Simpatico;**

- 20. 9.: **Mack;**
- 27. 9.: **Quartzite Quartet.**

Sozvočja sveta

V letu 2019 smo v sklopu cikla Sozvočja sveta, ki ga izvajamo v sodelovanju s KUD Sestava, izvedli 49 koncertnih večerov:

- 8. 1.: **Trio Širom;**
- 15. 1.: **Cappella;**
- 22. 1.: **Volk Folk;**
- 29. 1.: **Fake Trio;**
- 5. 2.: **Katastrofa;**
- 12. 2.: **Marzella;**
- 19. 2.: **Jararaja;**
- 26. 2.: **Ravi;**
- 5. 3.: **Strune;**
- 12. 3.: **Zlatko Kaučič Trio;**
- 19. 3.: **Noreia;**
- 26. 3.: **Pella & Aritmija;**
- 2. 4.: **Zajtrk;**
- 9. 4.: **Duo Braseiro;**
- 16. 4.: **Kontrabant;**
- 23. 4.: **Hamlet Express;**
- 7. 5.: **Hadalín & Trobec;**
- 14. 5.: **Nika Solce & Wiyaala;**
- 21. 5.: **Y&M;**
- 28. 5.: **Martin Ramoveš Band;**
- 4. 6.: **Kjartan Code & The Het Hat Club;**
- 11. 6.: **Aleksander Kozmić Trio;**
- 18. 6.: **All Strings Detached;**
- 25. 6.: **The Boddhisattwa Trio;**
- 2. 7.: **Etno Disko;**
- 9. 7.: **Divje Jezero;**
- 16. 7.: **Kwali & Planetarium;**
- 23. 7.: **Wild Strings Trio;**
- 30. 7.: **Kontrabant;**
- 6. 8.: **Denise Dantas;**
- 13. 8.: **Violoncelli Itineranti;**
- 20. 8.: **Duo Ponte;**
- 27. 8.: **Radio Mondo & Bee Geesus;**
- 3. 9.: **Plavajoči grad festival;**
- 10. 9.: **Dino Murtezani kvartet;**
- 17. 9.: **Tantadruj;**

- 24. 9.: **Chris Eckman & The Frictions;**
- 1. 10.: **Vruja;**
- 8. 10.: **Jaz, Drevo;**
- 15. 10.: **Jarc Gregorin Trio;**
- 22. 10.: **The Balkan Experience;**
- 29. 10.: **Zhlehtet;**
- 5. 11.: **Glasbena prepletanja;**
- 12. 11.: **Uršula Ramoveš;**
- 19. 11.: **Trio O'sat;**
- 26. 11.: **Grad gori;**
- 3. 12.: **Same babe;**
- 10. 12.: **Ana Kravanja & Tea Vidmar;**
- 17. 12.: **Yatanu.**

Festival Ment

Po krajšem premoru je Festival Ment ponovno vključil Hostel Celico med svoja prizorišča. Tako so 30. 1. v Slovenski restavraciji v sklopu festivala nastopili **Samuel Blues in Miha Erič** ter **Manmachine**.

RAZSTAVE

V obravnavanem obdobju je bilo v Galeriji Srečišče in na osrednjem hodniku Hostla Celica izvedenih 13 razstav, od tega smo jih osem pripravili v sodelovanju s KUD Sestava.

Ignac Meden: Črni kvadrat (slikarska razstava), 29. 1.–1. 3. 2019

Slikar Ignac Meden raziskuje vizualno polje in konkretni prostor onkraj konvencij likovnega in stereotipov naravnega jezika. V času razcveta nove podobe se je usmeril v slikarstvo geometrijske abstrakcije, v neposreden dialog s sodobno, pogosto fluorescenčno barvno lestvico. Razstavljene slike-objekti so vizualni labirinti konkretnega slikarstva, po katerih potuje oko med prostori, ki jih pogojuje in določa barva, ter časom, zajetim v gibanju pogleda in izzivanju vpogleda.

V sodelovanju s KUD Sestava

Mitja Ficko: Papirnati pes (slikarska razstava), 5. 3.–30. 3. 2019

Akademski slikar Mitja Ficko povezuje najsodobnejšo izkušnjo zahodnega slikarstva z najstarejšo tradicijo vzhodnega upodabljanja. V vrhunskih prepletih svetlobe in sveta, barv in senc, oblik in likov, osebnih, kulturnih ter duhovnih reminiscenc, sublimno, ki so ga tako strastno iskali modernisti, slikar pretaplja v subtilno, da celo tisto najbolj vzvišeno, domala nadčutno, postaja spet čutno. Skozi osredotočenje na bistveno presega razdaljo med sliko in stvarjo, figuro in abstrakcijo, zato njegove podobe ne odkrivajo samo podobnosti, temveč skozi podrobnosti v novi celoti odstirajo stvarnost sveta.

V sodelovanju s KUD Sestava

Anže Buh: Ulice, obrazi in blues Londona (fotografska razstava), 4. 4.–5. 5. 2019

Razstava Anžeta Buha nas je popeljala med ljudi na ulice hipsterskih sosek Shoreditcha, Camdna in Soha ter bolj petičnih predelov Westminster, Cityja, Southwarka in Mayfaira. Njegove fotografije obiskovalcem približajo London v pristnejši luči, saj je London dosti več kot le Big Ben, Buckinghamska palača, Towerski most. Avtor jih s svojimi deli prestavi v žarišče dogajanja, kjer osem milijonov ljudi v mestu vsak dan soustvarja sceno, ki postavlja smernice oblačenja, obnašanja, umetnosti, glasbe in še marsičesa drugega. London je mesto s tisoč obrazi in nikoli ne spi in nikoli ne razočara.

Milan Erič: V iskanju izgubljenega časa (slikarska razstava), 7. 5.–28. 5. 2019

Na belini platna razlito črnilo ustvari nepredvidljivo grafično oblikovno osnovo, zgrajeno iz koprenastega tkiva sivin, črnin in rastrov. To je bila podlaga za načrtovano umestitev figur, lebdečih v prostoru, razpetih med belino in črnino, med svetlobo in senco, med ploskovitostjo in globino, med končnim in neskončnim ... v iskanju izgubljenega časa.

V sodelovanju s KUD Sestava

Jaka Ivančič: Doživeta Slovenija II (fotografska razstava), 4. 6.–28. 6. 2019

Jaka Ivančič je slovenski fotograf iz Kopra. V letih 2016 in 2017 je bil uvrščen na lestvico 10 najboljših krajinskih fotografov na Instagramu, ki jo vsako leto sestavi IgSlovenija. Veliko fotografij Jaka Ivančiča je v preteklih letih objavil National Geographic. Njegovo fotografijo zasneženega Blejskega jezera je ta revija uvrstila na seznam 50 najlepših krajinskih fotografij leta 2018. Istega leta je bil uvrščen na 7. mesto seznama »Oneyeland World's TOP 10 Landscape photographers«. Že več let redno sodeluje s Slovensko turistično organizacijo in lokalnimi turističnimi združenji. Na razstavi v Galeriji Srečišče je bil predstavljen izbor njegovih najboljših del.

4-5L19 (kiparska razstava), 2. 7.–16.8. 2019

Razstava kiparskih del študentov Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani (PeF) je bila v znamenju večletne kontinuitete predstavitev področja kiparstva v Galeriji Srečišče Hostla Celica, ki je plod sodelovanja KUD Sestave in Oddelka za likovno pedagogiko PeF. Dela so nastala pri predmetu kiparstvo v četrtem letniku in pri predmetu kiparstvo in razširjeno polje na magistrski stopnji v petem letniku študija na oddelku za likovno pedagogiko. Razstava, ki je nastala v zadnjem študijskem obdobju na obeh stopnjah študija, je bila dvodelna. V prvi polovici trajanja termina so bila razstavljena dela študentov likovne pedagogike – predstavljena so bila izbrana kiparska dela, nastala v četrtem letniku, v drugi polovici trajanja razstavnega termina pa kiparska dela treh študentov petega letnika likovne pedagogike, Blanke Štorgelj, Jakoba Puha in Amande Likar. Dela študentov so poudarjala formalno, pa tudi okoljsko in družbenokritično refleksijo časa, v katerem živimo, in so vnašala neobičajne materialne in formalne rešitve, povezane z osebnimi konceptualnimi kiparskimi izhodišči. Razstavo in kiparsko snovanje je kot mentor vodil profesor mag. Roman Makše, akad. kipar.

V sodelovanju s KUD Sestava

Milan Butina, Marijan Tršar, Jožef Muhovič in Jurij Selan: Srečanje (slikarska razstava), 27. 8.–20. 9. 2019)

Na razstavi so bili prikazani ustvarjalni potenciali štirih ustvarjalcev treh generacij slovenskih slikarjev, teoretikov in pedagogov: Milana Butine (1923–1999), Marijana Tršarja (1922–2010), Jožefa Muhoviča (roj. 1954) in Jurija Selana (roj. 1982), katerih opus je prežet s povezovanjem umetnosti in znanosti. Tri med njimi, od katerih sta se dva že poslovila, je povezovalo strokovno sodelovanje in hkrati globoko prijateljstvo. Vsi, razen mlajšega Jurija Selana, ki je zaposlen na Pedagoški fakulteti, so pedagoško povezani z ljubljansko likovno akademijo, kjer je likovna teorija in z njo globok razmislek o likovnosti in njenem pomenu pomemben del študijske prakse.

Avtorici razstave: Vesna Krmelj in Tjaša Šavorič, v sodelovanju s KUD Sestava

Anita Indihar Dimic in Natalija Juhart: V svetu umetniške grafike (razstava grafike), 25. 9.–4. 10. 2019

Razstava dveh avtoric Anite Indihar Dimic in Natalije Juhart, ki sta v obdobju razstavljanja zaključevali magistririj grafike na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani pri profesorju Branku Suhyju, nas je popeljala v svet umetniške grafike. Avtorici sta v grafikah razkrivali vsaka svojo izrazito osebno noto.

Likovna kolonija MKD 2019 (likovna razstava), 8. 10.–11.10. 2019

Makedonsko kulturno društvo Makedonija iz Ljubljane, ki vsako leto ob podpori JSKD organizira likovno kolonijo, je v Hostlu Celica predstavilo dela z mednarodne kolonije slikarjev iz širše regije Zahodnega Balkana. Sodelovali so: Bojana Ristevski Mlaker, Em Elefantski, Sabrina Železnik, Lea Linin, Bojana Dimitrovska, Mateja Nikolič, Sanja Veljanovska, Dorotej Neshkovski, Ivana Angelova, Igor Delov, Samira Kentrić, Tina Kolenik, Dragan Zdravkovič, Petra Varl, Andrea Dramičanin, Aleksandra Atanasovski, Milan Erič, Draga Erič, Iskra Bravo, Jana Kunovska in Voskresija Andreevska.

V sodelovanju s KUD Sestava

Dimitrij Grčar: Spomin (likovna razstava), 25. 10.–8. 11. 2019

Na razstavi so bile predstavljene slike in grafike, ki so del študijskega dela, za katero je avtor prejel priznanje ALUO. Grčar je vzpostavil pretočni most med slikarstvom in grafiko, katerih zakonitosti in možnosti uporablja v dialogu med njima, z ustvarjalnim procesom in okoljem. Poigrava se s ploskovitostjo slike, prostorskostjo motiva, zabrisa in reza ter tehničnimi možnostmi odtisa in jih smiselno prepleta s svojim tokom zavesti in ustvarjanja.

V sodelovanju s KUD Sestava

Mateja Sever: Obrazi (slikarska razstava), 13. 11.–6. 12. 2019

Magistra umetnosti Mateja Sever se je v seriji (avto)portretov, nastalih po (družinskih) fotografijah, vprašanja izmuzljive identitete lotevala zrelo in igrivo obenem. V njenih delih – močnim barvnim kontrastom navkljub – ni zaznati eksistencialnega boja, ampak pomirjenost portretirancev samih s seboj. Kot bi slikarka z maksimalnim stopnjevanjem barv iz njih iztisnila resnico. Kot bi avtorica na

razstavi s puščanjem beline želela reči, da je v nas več univerzalnega kot posamičnega. Pozvala nas je k opuščanju narcisizma malih razlik, da sta naše obraze ožarila mir in radost.

V sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Ljubljana

Narava in jaz, vaja v občutljivosti (večmedijska razstava), 10. 12. 2019–10. 1. 2020

Na razstavi so bili predstavljeni videi, fotografije, kipi in risbe kiparja in filmarja Julija Borštnika, ki je v sodelovanju s kiparko Katjo Oblak ob razstavi zapisal: »Ko si vzamemo čas in občutljivost za dojetanje narave in sebe, se nam lahko razkrijeta vsaj dva dragocena vidika. Zaznanje drugačnosti poteka časa v naravi, ki vpliva na zaznavanje našega notranjega občutenja časa; v odnosu do poteka časa, ki vlada v družbenih vezeh, v katere smo vpeti. Kot drugi vidik pa brezmejna raznolikost neverjetnih rešitev, ki jih je moč opaziti v naravi, če se le razgledamo v globino. Hkrati pa je, čeprav na prvi pogled protislovno, znotraj te neverjetne raznolikosti mogoče zaznati tudi ritem ponavljanja sorodnih rešitev.«

V sodelovanju s KUD Sestava

IZOBRAŽEVANJE

V Hostlu Celica namenjamo veliko pozornosti tudi izobraževalnemu programu, ki privablja predvsem domače občinstvo. Z izvedbo potopisnih predavanj, filozofskih večerov, pogovorov o umetnosti in literaturi, filmskih večerov idr. zajamemo široko in raznoliko občinstvo.

Potopisni ponedeljki

Potopisni ponedeljki so cikel potopisnih predavanj, ki jih v lastni organizaciji izvajamo v Slovenski restavraciji Hostla Celica. Potopisi so namenjeni vsem, ki jih zanima tako potovanje in tudi fotografija, saj so naši predavatelji izkušeni popotniki in vrhunski popotniški fotografi hkrati. Potopisna predavanja so bila vedno dobro obiskana. V letu 2019 smo izvedli naslednja predavanja:

- 14. 1.: **Gruzija in Armenija;**
- 28. 1.: **Japonska;**
- 11. 2.: **Sumatra;**
- 18. 2.: **Nova Zelandija;**
- 11. 3.: **Sudan;**
- 18. 3.: **Vietnam in Kambodža;**
- 8. 4.: **Sicilija;**
- 22. 4.: **Černobil;**
- 7. 10.: **Mehika in Belize;**
- 14. 10.: **Nepal;**
- 4. 11.: **Čile in Bolivija;**
- 18. 11.: **Japonska;**
- 2. 12.: **Aljaska;**
- 9. 12.: **Gringo trip.**

Popotniško novinarstvo

Proti koncu leta 2019 smo našo potopisno ponudbo obogatili z organizacijo Popotniško novinarstvo pod taktirko Jake Geltarja. Popotniško novinarstvo je skupnost ljudi, ki si prizadevajo dvigniti raven potopisnega novinarstva z različnimi delavnicami, zapisi in predavanji. Svoje izkušnje so v preteklosti že delili z občinstvom v Hostlu Celica, zato je bila odločitev za ponovno sodelovanje lahka. Tudi njihovi potopisi so vedno dobro obiskani. V letu 2019 smo v sodelovanju s Popotniškim novinarstvom pripravili naslednja potopisna predavanja:

- 21. 10.: **Z gledališčem po svetu;**
- 16. 12.: **Pešgodbe iz Nepala;**
- 23. 12.: **Maroko, potovanje skozi čas.**

Predavanja, literarni in filmski večeri

V sodelovanju s KUD Sestava smo v letu 2019 uspešno izvedli 12 srečanj cikla Pesnice o pesnicah ter dva dodatna pesniška večera, en pripovedovalski večer, dva filmska večera v sodelovanju s Filozofsko fakulteto in Veleposlaništvom republike Češke v Sloveniji, štiri predavanja na temo umetnosti in filozofije, štiri predavanja v sodelovanju z društvom DONDES ter tri glasbene pogovore z ustvarjalci, ki poustvarjajo ljudsko glasbo v sodelovanju s KED Folk Slovenia:

- 9. 1.: **Alenka Jovanovski – Tisoč osemdeset stopinj** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 14. 2.: **Goran Starčević, Tonči Valentić, Dean Komel** (filozofski večer);
- 20. 2.: **Klarisa Jovanović – Izgnana** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 23. 2.: **Filozofski večer – Ignac Meden**
- 13. 3.: **Kaja Teržan – Krog** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 15. 4.: **Naravoslovno predavanje** (KUD Sestava v sodelovanju z DONDES);
- 23. 4.: **Maja Milošević – Oder za gluhe** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 24. 4.: **Osebna izkaznica** (filmski večer);
- 25. 4.: **Avtor se umakne** (filmski večer);
- 6. 5.: **Naravoslovno predavanje** (KUD Sestava v sodelovanju z DONDES);
- 16. 5.: **Glasbeno-pripovedovalski dogodek za odrasle;**
- 25. 5.: **Varja Balžalorsky Antić – Klobuk Vere Revjakine** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 28. 5.: **Nina Dragičević – Ljubav reče greva** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 8. 6.: **Svetovljanskost umetnosti** (filozofski večer);
- 18. 6.: **Kristina Kočan – Šivje** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 3. 7.: **Sara Špelec** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 12. 9.: **Manjola Nasi** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 13. 9.: **Filozofski večer – Jožef Muhovič;**
- 21. 10.: **Naravoslovno predavanje** (KUD Sestava v sodelovanju z DONDES);
- 22. 10.: **Edit Paf** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 20. 11.: **Zalka Drglin** (iz cikla Pesnice o pesnicah);
- 25. 11.: **Naravoslovno predavanje** (KUD Sestava v sodelovanju z DONDES);
- 11. 12.: **Miljana Cunta – Svetloba od zunaj** (iz cikla Pesnice o pesnicah).

ZABAVNI PROGRAM

V Hostlu Celica smo skozi vse leto organizirali tudi manjše dogodke, kot so ogledi športnih tekem, skupinsko gledanje filmov, kulinarčni večeri ... Ti so bili namenjeni prvenstveno gostom našega hostla, domači obiskovalci pa so bili tudi dobrodošli. V sklopu tovrstnih dogodkov smo prirejali tudi pogovorne večere v sodelovanju z **Deeper Conversations**, ki so vse leto pripravljali mesečne pogovorne popoldneve, namenjene vsem obiskovalcem, željnim pogovora.

VODENI OGLEDI

V letu 2019 smo, poleg rednih brezplačnih vodenih ogledov, ki jih za goste hostla vsakodnevno izvedemo ob 14.00, izvedli tudi 13 napovedanih vodstev, ki se jih je udeležilo 450 oseb. Napovedana vodstva so bila izvedena predvsem za šolske skupine.

V letu 2019 smo v Hostlu Celica izvedli 131 prireditev, ki jih je obiskalo 5075 obiskovalcev. V to številko niso vključeni obiskovalci razstav, saj je njihovo število nemogoče določiti.

Kriterij uspešnosti: Z nadaljevanjem partnerskega sodelovanja s KUD Sestava in z umestitvijo dodatnih vsebin v lastni režiji, kjer so priložnost dobili tudi mladi ustvarjalci, ocenjujemo, da je programski sklop uspešen.

Kriterij učinkovitosti: Finančni vložki, potrebni za izpeljavo programa, se v osnovi ne pokrijejo, tudi zaradi dejstva, da so prireditve brezplačne. Dodano vrednost v izvedbi programa na tej lokaciji vidimo predvsem v dejstvu, da Hostel Celica ostaja ena izmed točk živahnega kulturnega dogajanja.

Kriterij primernosti: V Hostlu Celica smo pripravili prireditve, ki nagovarjajo mlajšo in srednjo generacijo, ki Hostel Celica dojema kot odprt prostor ustvarjalnosti in se zaradi tega rada vrača na to prizorišče.

Kriterij dostopnosti: Glede na raznoliko in široko domače in tudi tuje občinstvo ter predvsem zaradi dejstva, da so vse izvedene prireditve brezplačne, menimo, da je kriteriju dostopnosti povsem zadoščeno.

Število obiskovalcev, medijskih objav in oglaševanje programskih vsebin

Leta 2019 so števci prehodov zabeležili **1.336.190** obiskovalcev Ljubljanskega gradu.

V letu 2019 je bilo zaznanih 4039 člankov, povezanih z delovanjem celotnega Javnega zavoda Ljubljanski grad, od tega je bilo 2027 člankov splošne narave, povezanih z delovanjem Ljubljanskega gradu in tirne vzpenjače, 1479 člankov s programskimi vsebinami Ljubljanskega gradu, 208 člankov pa je bilo povezanih z delovanjem Hostla Celica.

4.3.1.2 Javni prevoz potnikov s tirno vzpenjačo

V letu 2019 je delovanje tirne vzpenjače potekalo v skladu z načrtovanim programom dela.

Skupno število prepeljanih potnikov je bilo 590.128, kar znaša 9,5 % več kot v enakem obdobju leta 2018. K povečanju obiska je prispeval pester in kakovosten program dogajanj na gradu.

Poleg rednih vzdrževalnih del na napravi, ki se opravljajo v skladu z Zakonom o žičniških napravah za prevoz oseb, standardom SIST EN 1709 in navodil proizvajalca naprave (Garaventa), so se v letu 2019 opravila nekatera dela na infrastrukturi. Med slednja umeščamo sanacijo fug na škarpri ob progi na spodnji postaji, zaščito srednjeveškega zidu z zaščitno mrežo, zaščito terena proti premikanju zemljine ter menjavo gumijastih blažilcev na podpornem sklopu vlečne vrvi.

4.3.2 Program izvajanja tržne dejavnosti

4.3.2.1 Turistična dejavnost

Ljubljanski grad je tudi v letu 2019 ohranjal svoj položaj med najbolj prepoznavnimi slovenskimi kulturnimi in turističnimi znamenitostmi doma in v tujini. V letu 2019 se je nadaljeval trend rasti, saj smo na področju turistične dejavnosti beležili porast, tako po številu prodanih vstopnic kot pri povečanju povprečne cene prodane vstopnice.

V začetku delovanja zavoda, v letu 2011, je bil delež obiskovalcev, ki so kupili katero od grajskih vstopnic, 28,68-odstoten, do konca leta 2019 pa je porasel na 64,18-odstotka. Povprečna cena prodane vstopnice se je v primerjavi z letom 2018 dvignila za 15 odstotkov.

Prenovljena lestvica popustov na področju sodelovanja s turističnimi agencijami, organizatorji potovanj in drugimi posredniki turističnih storitev spodbuja poslovno sodelovanje, da se tudi turistične agencije pogosteje odločajo za nakup dražjih vstopnic oziroma turističnih produktov in ne zgolj za vožnjo s tirno vzpenjačo.

Digitalne preobrazbe smo se lotili najprej na B2B-segmentu poslovanja, in sicer na področju prilagoditev internega rezervacijskega sistema za napovedi turističnih skupin. Pripravili smo popis poslovnih procesov, na podlagi katerega bomo lahko izbrali ustreznega ponudnika.

Za povečanje tržnega deleža turističnih produktov smo v letu 2019 izvajali naslednje aktivnosti:

- obisk večjih sejmov in borz (skupaj s Turizmom Ljubljana): Dunaj, Dubaj in Berlin;
- predstavitev na trgih, ki pomenijo velik tržni potencial (italijanski trg, trgi nekdanjih sovjetskih republik), prek predstavnikov, ki dobro poznajo značilnosti posameznega trga in nas tako učinkovito zastopajo;
- predstavitev na borzi Le Miami za področje luksuznega turizma;
- predstavitev na borzi IMEX v Frankfurtu za komercialno oddajo dvoran;
- udeležba na SIW (Slovenska turistična borza) v Podčetrtku skupaj s Hostlom Celica;
- udeležba na delavnicah STO v San Franciscu in Los Angelesu;

- udeležba na sejmu in borzi v Parizu;
- udeležba na borzi WTM v Londonu.

Pripravljati smo začeli nov turistični produkt, ki ima delovni naslov Vinska zgodba in je zasnovan kot »self-guided tour«, s čimer sledimo trendom v turistični industriji in bogatimo ponudbo doživetij na Ljubljanskem gradu. Produkt bo zaživel v prvi polovici leta 2020.

Januarja 2019 je Slovenska turistična organizacija (STO) potrdila prvo deveterico doživetij, ki se ponašajo z znakom Slovenia Unique Experiences. Med njih se je uvrstil tudi produkt Ljubljanski grad za vas.

Konec marca pa je prav ta produkt, v okviru 5. mednarodnega kongresa zgodovinskih mest v Solinu na Hrvaškem, prejel nagrado »Plautilla«, ki se podeljuje za kakovost in inovativnost v upravljanju zgodovinskih mest z vidika interpretacije kulturne dediščine ter promocije kulturno-turističnih produktov.

Domači javnosti se že vrsto let predstavljamo na Areni mladih in Festivalu zdravja. Na letališču Fraport smo Ljubljanski grad oglaševali na billboard plakatu (uvoz/izvoz z letališča) in na svetlobnih panojih v hodnikih prihodov ter v informacijskem centru v hodniku prihodov.

Z oglasi v tiskanih medijih, na spletnih straneh in v e-novicah, ki jih mediji pošiljajo svojim naročnikom, smo nagovarjali angleško govoreči trg in strokovno turistično javnost v publikaciji ABTA Country Guide. Naše turistične produkte in prireditve smo vsak mesec predstavljali v publikaciji In Your Pocket in na turističnem zemljevidu Enjoy Ljubljana, katalogu TUI na srbskem trgu, sejemskem katalogu za EBITT in po digitalnih kanalih na slovenskem trgu.

Tudi letos smo se pridružili mestni akciji Tam-Tama Korak do kulture.

4.3.2.2 Plesni večeri in zabave 2019

V letu 2019 smo izvedli vse načrtovane prireditve. Druga marca smo plesno sezono začeli s plesom v maskah. V Palaciju in Stanovski dvorani smo že drugo leto zapored pripravili tematska plesna dogodka in tako ponudili priložnost vsem, ki so se želeli na pustno soboto odeti v maske, zavrteti v latinskoameriških ritmih in preizkusiti v standardnih plesih. Za izbrano glasbo, ki je zaobjela različne zvrsti, sta poskrbela priznana DJ-a in tako zadostila različnim okusom ljubiteljev plesa.

V juniju smo že drugo leto zapored organizirali grajski Salsa festival. V dvodnevno festivalsko dogajanje smo prvič vključili Hostel Celic. S paketno ponudbo, z možnostjo prenočitve, smo želeli Salsa festival približati tudi tistim obiskovalcem, ki niso iz Ljubljane oziroma Slovenije. Petkov večer in sobotni popoldan so obiskovalci festivala preživeli v Hostlu Celica, Grajsko dvorišče pa je obiskovalce festivala gostilo v soboto zvečer. Festivala se je udeležil svetovno priznani DJ Shems, v soboto pa je plesni parket dodobra razgrel tudi orkester Irè Oyálè Sextet z glasbo v živo. Pred začetkom sobotnega večera smo za začetnike latinskoameriških plesov organizirali tudi plesne delavnice.

S promocijo plesnih večerov in Salsa festivala smo potencialne obiskovalce nagovarjali z mestnimi plakati, WC-oglasi, plakati po fakultetah, z vsebinsko umestitvijo na radiu doma in v Italiji ter v tiskanih medijih in s spletnim oglaševanjem (na platformi Google Display Network in družbenem omrežju Facebook ter različnih spletnih straneh glede na želeni doseg ciljne publike). Za Salsa festival smo pripravili tudi novo kreativno podobo.

V času noči čarovnic smo v sodelovanju z AM Agencijo v Skalni dvorani in Zgornjem lapidariju pripravili dve prireditvi, in sicer 30. oktobra večer hitov 80. in 90. let s skupino Xequtifz ter 31. oktobra večer legendarnih house in dance uspešnic z DJ-em Tomom Novyjem. Oba večera sta bila zelo dobro obiskana, zato bomo tovrstne prireditve nadaljevali tudi v letu 2020, saj smo zaznali veliko povpraševanje po njih.

Zadnji plesni večer v letu 2019 smo izvedli 21. decembra, tradicionalni in v duhu božiča in prihajajočih praznikov. Za praznično glasbo sta poskrbela DJ-a – v Palaciju je bila glasba za ljubitelje latinskoameriških ritmov, v Stanovski dvorani pa za ljubitelje standardnih plesov. Tokratni plesni večer je bil izredno dobro obiskan.

Skupno se je plesnih večerov in zabav udeležilo več kot 2100 obiskovalcev, kar je 82,6 % več kot leto poprej.

4.3.2.3 Oddajanje dvoran

V letu 2019 je bilo izvedenih 231 najemov, kar pomeni 39,1 odstotka več kot leta 2018. V prvi polovici leta smo sicer beležili manjše število najemov kot leto poprej, kar je bila posledica prenove Grajske kavarne, saj je bila izvedba prireditev v Skalni dvorani ter Beli in Modri dvorani med prenovo nemogoča. Zaradi nadomestne lokacije Jazz Cluba v Hribarjevi dvorani je bila tudi ta dvorana samo omejeno na voljo za oddajo. Izpad smo nadoknadili in tudi preseglji v maju in juniju ter drugi polovici leta. Nekaj prireditev smo morali tudi zavrniti, ker vsebina oziroma tip dogodka nista ustrezala dejstvu, da je Ljubljanski grad spomenik kulturnega pomena.

Na tujih trgih vztrajno raste ugled Ljubljane kot turistične ter MICE-destinacije, kar je posledica vloženega dela turističnih ponudnikov celotne destinacije. Posledično povpraševanje po prireditvenih prostorih iz tujine vsako leto narašča, prav tako je v Ljubljani vse več kongresov, simpozijev in seminarjev. Povečuje se število zahtevnejših in kompleksnejših prireditev, kar ne pomeni samo več obiskovalcev, temveč tudi zahtevnejši način njihove izvedbe. V drugi polovici leta smo beležili nekaj težav predvsem zaradi izgube domačega letalskega prevoznika. Posledično se je zmanjševalo število udeležencev mednarodnih kongresov in pa odpovedi predavateljev. Zaradi koronavirusa pa smo prejeli eno odpoved rezervacije za dvorane za leto 2020, saj je bil naročnik kitajsko podjetje, ki zaradi negotovih razmer in grožnje zapiranja meja ni vedelo, ali bo možen prihod kitajskih gostov v Evropo.

Tradicionalno dobre rezultate kaže udeležba na kongresni borzi Conventa, ki je vodilna poslovna prireditev v jugovzhodni Evropi; na njej smo imeli dva dni zasedene vse termine za sestanke B2B, poleg tega pa smo realizirali še dodatnih osem nenapovedanih sestankov, predstavili smo se tudi na poslovno-družabnem srečanju pre-conventa FAM trip. Kot trženjsko orodje smo uporabljali spletni katalog prostorov na do okolja prijaznem USB-ključku s trakcem ter aplikacijo Nexto, delujočo na tablici. Pozitiven vtis smo pri organizatorjih dosegli s kakovostno izvedbo prireditev in z lastno dovršeno tehnično opremo, s poudarkom na individualnem pristopu k vsaki stranki.

Tudi v tem obdobju smo krepili sodelovanje z rednimi gostinskimi najemniki na Ljubljanskem gradu, predvsem zaradi povezovanja dejavnosti in skupnega nastopanja na trgu.

4.3.2.4 Sklepanje zakonskih, partnerskih zvez in zarok

Ljubljanski grad še vedno velja za simbol in unikatno, prestižno lokacijo za sklepanje zakonskih in partnerskih zvez ter izvedbo slavij. Z uvedbo ponudbe »od zaroke do poroke« smo začeli tržiti različne pakete zarok, prav tako pa je Ljubljanski grad ustrezen prostor za izvedbo obletnic, zarok in krstov. S tem smo zaokrožili celotno ponudbo izvedbe pomembnih dogodkov v življenju posameznika.

V ponudbi še vedno ostaja ugodnost, da par pri najemu dvorane za sklenitev zakonske/partnerske zveze in slavja pridobi brezplačen enourni najem dvorane za izvedbo obreda.

V letu 2019 smo ohranili enako število sklenitev zakonskih in partnerskih zvez v primerjavi s preteklimi leti, prihodkovno pa je bilo leto 2019 najboljše do sedaj. Junija smo izvedli največje število dogodkov doslej, prav tako se je povečalo tudi povpraševanje po organizaciji zarok. Skupno je bilo izvedenih 79 dogodkov.

Že tradicionalno smo v novembru gostili Poročni sejem, ki ga organizira Poročni kotiček oziroma Vidi, d. o. o. Udeležilo se ga je največ razstavljalcev doslej, prav tako pa smo zabeležili največje število obiskovalcev. Še vedno velja, da je to največji in najbolje organiziran Poročni sejem v Sloveniji.

Promocija ponudbe na področju porok je potekala vse leto – lokacije in storitev smo predstavljali na različnih spletnih portalih ter v specializiranih tiskanih medijih.

4.3.2.5 Grajska trgovina

Leta 2019 je v prenovljenih prostorih v celoti zaživila nova blagovna znamka Friderik.

Promet v trgovini je bil v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 višji za 27,7 odstotka, kar je posledica dejstva, da je bil znesek povprečnega nakupa višji.

Nabor izdelkov v ponudbi Grajske trgovine Friderik je bil v prvi polovici leta dopolnjen na različnih področjih. Kulinariko smo obogatili z ekološko pridelanim oljčnim oljem Cuvée in bučnim oljem ter z različnimi vrstami medu. Za sladkosnede smo dodali tudi različne vrste čokolad oz. čokoladne izdelke. V ponudbo smo uvrstili tudi izdelke iz konoplje.

Pri izdelkih za dom smo ponudbo popestrili z emajliranimi džezvami za pripravo turške kave, izdelki iz kristala, naravnimi sojinimi svečami za odišavljanje doma, narejenih iz recikliranih vinskih steklenic, ročno pahljačo in stekleničko za vodo.

Ob tradicionalnem martinovanju smo v ponudbo grajske trgovine dodali lastno vino (letnik 2018) iz grajskega vinograda, Belpin in Rdečegrajc.

S Friderikovimi izdelki smo se v sklopu 9. Grajskih dni predstavili na stojnici srednjeveške tržnice. Za najmlajše obiskovalce pa smo v tem obdobju izdali pravljico Friderik, grajska podgana, ki je prevedena v angleščino in italijanščino. Otroci lahko tako Friderika spoznavajo prek zgodb, ki se dogajajo v treh različnih časovnih obdobjih. Pravljice v vseh treh jezikih so od druge polovice leta na voljo tudi prek distributerske mreže knjigotržcev.

Ponudbo izdelkov v trgovini smo tudi v letu 2019 navezovali na posamezne razstave v sklopu kulturno-umetniškega programa Ljubljanskega gradu. V času razstave TRANShomoPLANTATION v Peterokotnem stolpu smo v prodajo grajske trgovine vključili knjigo Eve Petrič – WEBing. V sklopu razstave Vzporedni svetovi Alana Hranitelja smo v ponudbo trgovine dodali tudi njegovo novo monografijo.

Zaradi pospeševanja prodaje smo letos ob koncih tedna, ko je več obiskovalcev, začeli izvajati degustacije. Obiskovalcem smo tako v pokušanje ponudili različne izdelke, ki so v prodaji Grajske trgovine, med njimi so Friderikovi grajski piškoti in naravni sirupi.

Decembra je bila grajska trgovina obarvana v prazničnem vzdušju. V sklopu prazničnega sejma smo za Friderikovo stojnico zasnovali posebno linijo izdelkov, v katero so bili vključeni kulinarčni, kozmetični in drugi darilni izdelki.

V skladu s strategijo blagovne znamke Friderik smo začeli iskati nove prodajne poti na lokacijah, kjer se zadržuje večje število turistov oz. obiskovalcev Ljubljane in Slovenije.

Še naprej se bomo trudili ponudbo dopolnjevati z izdelki, ki sledijo današnjim trendom in smernicam dolgoročnega trajnostnega razvoja. Izdelki, ki so zanimivi za Ljubljanski grad, morajo biti prijazni do okolja in v kar največji meri delo slovenskih oblikovalcev.

4.3.2.6 Blagajniško poslovanje

Najpomembnejša dejavnika rasti prodaje in ciljne usmerjenosti k rezultatom sta redna komunikacija ter zavzet in usposobljen kader.

Enoten videz našega prodajnega osebja je en izmed ključnih dejavnikov prepoznavnosti, zato smo osvežili videz poletnih in zimskih uniform.

Osrednja informacijska točka gradu je Info center, kjer so obiskovalcem na voljo vse potrebne informacije o gradu, tam prevzamejo avdiovodnike ter dobijo napotke za začetek pustolovske igre Grajski pobeg. V preteklem letu smo zaznali večje povpraševanje po avdiovodnikih, zato smo kupili dodatne in tako zadostili večjemu povpraševanju. V letu 2019 smo izdali 20,6 % več avdiovodnikov kot leto poprej.

Pri obiskovalcih smo zaznali potrebo po omaricah za shranjevanje večjih kosov prtljage, zato smo v ta namen opremili prostor pred dvigalom za Lutkovni muzej.

Začetek leta smo posvetili pripravi na poletno sezono. Za prodajno osebje smo izvedli osvežitveni tečaj prodajnih veščin, usposabljanje za nove sodelavce. Redno pa se prodajno osebje seznanja tudi z novimi vsebinami in prireditvami na gradu.

Prizadevamo si, da bi bilo čakanje v vrsti pred prodajnimi okenci lažje in hitrejše, zlasti v mesecih, ko je obisk povečan. V prazničnih dneh smo pred prodajnimi okenci na spodnji postaji vzpenjače zato vpeljali informatorje, kar se je že lani izkazalo za dobro poslovno odločitev. Informatorji skrajšajo čas čakanja ter poskrbijo za optimalno izbiro vstopnic, saj že predhodno seznanijo obiskovalce s pestro ponudbo turističnih programov.

Za eno izmed najuspešnejših prodajnih poti se je izkazala platforma Booking Experience, ki je zaživela leta 2018 in prek katere prodaja iz meseca v mesec narašča.

V prvi polovici leta smo spodnjo in zgornjo postajo tirne vzpenjače opremili z novimi čitalci. V avgustu smo na zgornjo postajo tirne vzpenjače postavili nov plačilni avtomat za nakup vozovnic, ki omogoča tudi plačevanje s plačilnimi karticami.

Delež prodanih vstopnic prek spletne prodaje želimo povečati in tako omogočiti vstop v tirno vzpenjačo prek kontrole dostopov z vstopnicami na mobilnih telefonih. Še vedno stremimo k čim manjši uporabi papirja in razbremenitvi prodajnih mest, zato smo tudi letos za nakupe prek spleta za Film pod zvezdami vklopili možnost print@home vstopnic. Postopoma smo funkcijo print@home omogočili za vse spletne nakupe in s tem skrajšali vrste pred prodajnimi mesti, saj obiskovalcu ni treba več prevzemati vstopnic. S tem smo se približali enemu od ukrepov trajnostne naravnosti.

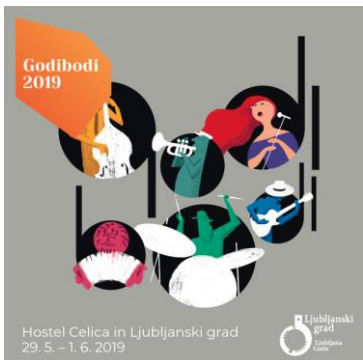
4.3.2.7 Oglaševanje

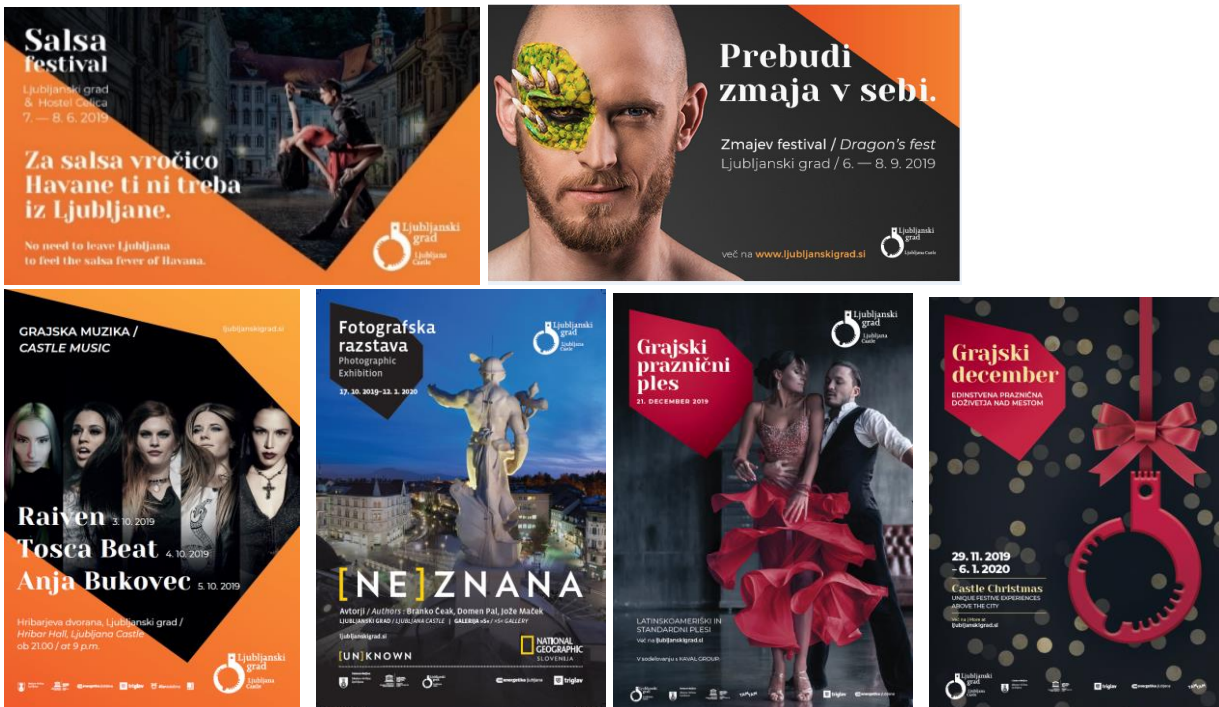
Oglaševanje programskih prireditev je potekalo v skladu z medijskim načrtom in načrtom komuniciranja. Programskim prireditvam smo zagotavljali spletno oglaševanje in oglaševanje v drugih medijih (zunanje oglaševanje, tiskani mediji, radio) glede na ciljno skupino, ki smo jo želeli doseči, ter tudi sprotno komuniciranje z javnostjo s sporočili za javnost, novinarskimi konferencami, prek družbenih omrežij. V drugi polovici leta smo pridobili Google Grants namenska sredstva, ki jih Google namenja javnim kulturnim institucijam za zakup ključnih besed. V dobrih treh mesecih smo dosegli, da je postal to četrti vir obiska spletne strani Ljubljanskega gradu.

V prvi polovici leta smo izvedli osem večjih oglaševalskih kampanj in prenovili dve kreativni podobi, in sicer za Salsa festival in Zmajev festival. Posodobili smo tudi znak za Jazz Club Ljubljanski grad, ki je sooblikoval celotno podobo komunikacijskih elementov od jesensko-zimske sezone.

Večje oglaševalske kampanje v prvi polovici leta so potekale za Jazz Club, plesne prireditve in Salsa festival, razstavo Mogočni varuhi preteklosti: Gradovi na Slovenskem, festivala Grajski dnevi in Godibodi ter Zmajev festival in poletno počitniško varstvo. V drugi polovici pa smo z oglaševanjem in kampanjami podprli razstavo Alana Hranitelja, Grajsko muziko, razstavo (Ne)znana Ljubljana, kampanje za jesensko-zimski del sezone Jazz Cluba, Zabavo za noč čarovnic ter za Grajski praznični ples in Grajski december. Ljubljanski grad smo kot turistično destinacijo oglaševali v večjih specializiranih tujih medijih (v tisku in na spletu), prav tako smo ločeno komunicirali segment zarok in porok. V Sloveniji smo oglaševali na mestnih plakatih, digitalnih citylightih, z vsebinsko umestitvijo na radiu doma in v tujini, na specializiranih spletnih portalih, v tiskanih medijih in prek e-novic, namenjenih določenim ciljnim skupinam.

Ob ponovnem začetku obratovanja kuhinje v Hostlu Celica smo izvedli kampanjo za promocijo kosil, ki je potekala s plakati in letaki po fakultetah in študentskih domovih, ter distribucijo letakov na naslove fizičnih oseb in podjetij v okviru poštnega okraja Metelkove.

Uvedli smo mesečna plakata: za programske prireditve v Celici: Kulturna Celica, ter za družabne dogodke in ponudbo gostinstva: Zabavna Celica.

Digitalno oglaševanje za nastanitveno dejavnost je potekalo na spletnih platformah Hostelworld in Hostelgeeks. Na letališču Brnik smo prenovili digitalni oglas za Hostel Celica, ki je predvajan na digitalnih zaslonih pri terminalu za prevzem prtljage ob prihodih. Prenovljena je bila spletna stran (in celostna grafična podoba) Hostla Celica, ki zdaj ponuja boljši pregled nad ponudbo in vsebinami hostla.

Prek STO kampanje smo pripravili turistični paket – za ogled Ljubljanskega gradu in prenočitve v Hostlu Celica –, ki je bil na voljo od oktobra do decembra 2019.

4.3.2.8 Projekti

a. Grajska bralnica

Junija 2019 smo v lastni organizaciji v obrambnem jarku spet postavili Grajsko bralnico, ki je ob lepem vremenu bralce navduševala ob koncu tedna, vse do konca avgusta. Ponudbo in opremo bralnice smo dopolnili, nadgradili program, namenjen najmlajšim, ter razširili ponudbo tujega revijalnega tiska. Uporabnikom bralnice je bil na voljo tudi Friderikov prodajni program, in sicer voda in prigrizki.

b. Grajski december

Od 29. 11. 2019 do 6. 1. 2020 je na Ljubljanskem gradu potekal Grajski praznični sejem s stojnicami, vodnjakom želja in več kot sto dvajsetimi okrašenimi živimi smrekami. V Grajski kapeli so si obiskovalci lahko ogledali lesene jaslice ter 24. 12. obiskali božično sveto mašo. V Peterokotnem stolpu je potekala dobrodela razstava UNICEF-ovih punčk iz cunj. V soju praznične okrasitve Grajskega dvorišča je na pročelju Stanovske dvorane tudi letos zaživela arhitekturna projekcija (3D-mapping) o zmaju, varuhu našega mesta, ki se je spopadel z vitezom Jurijem in izginil v podzemlje.

Foto: Miha Maly

4.4 HOSTEL CELICA

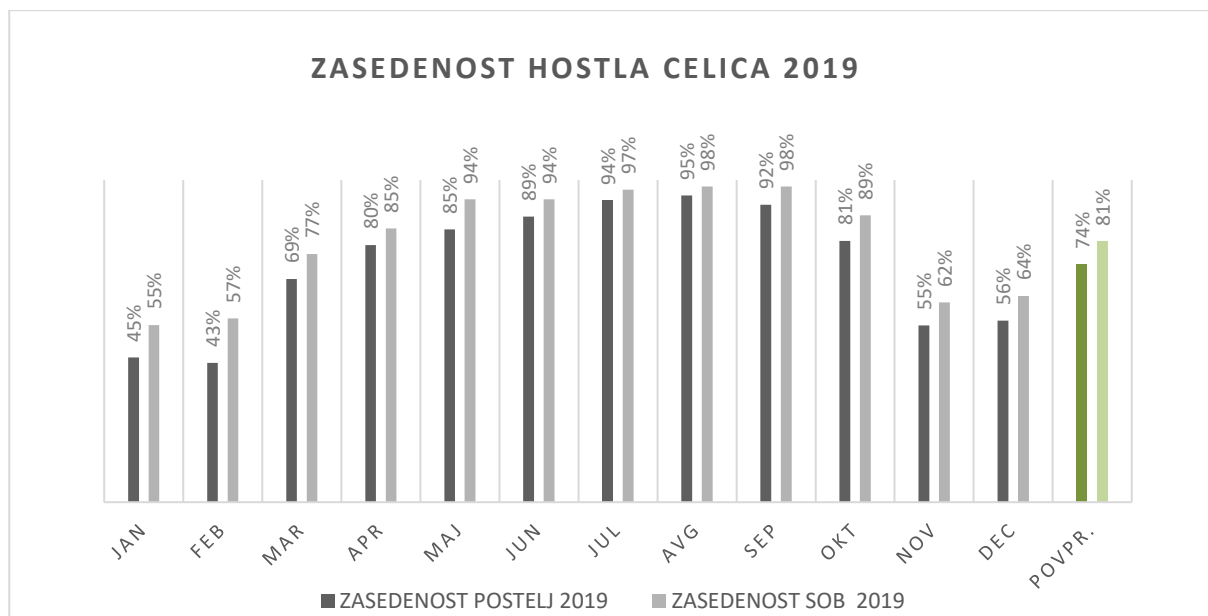
Hostel Celica je v letu 2019 pod vodstvom Javnega zavoda Ljubljanski grad uspešno gradil svojo osnovno namestitveno dejavnost skupaj s ponudbo kulturno-umetniškega programa. Gostinski del hostla je bil dopolnjen s ponudbo dnevnih kosil in malic ter kosili in večerjami po naročilu. Zaživela je nova spletna stran Hostla Celica, ki krepi prepoznavnost blagovne znamke in spodbuja neposredne rezervacije namestitvenih kapacitet.

4.4.1 Namestitvena dejavnost

Hostel Celica ima 29 sob in 92 ležišč z recepcijo, odprto 24 ur na dan vse dni v letu.

V letu 2019 smo nadaljevali z dobro vpeljanimi sistemi za vodenje recepcije in redno oddajali poročila prek sistema e-Turizem. Z novim letom je začela veljati nova cena turistične takse, ki je v Ljubljani 3,13 EUR. Skupno smo je v letu 2019 poračunali 66.034,99 EUR in jo poravnali MOL.

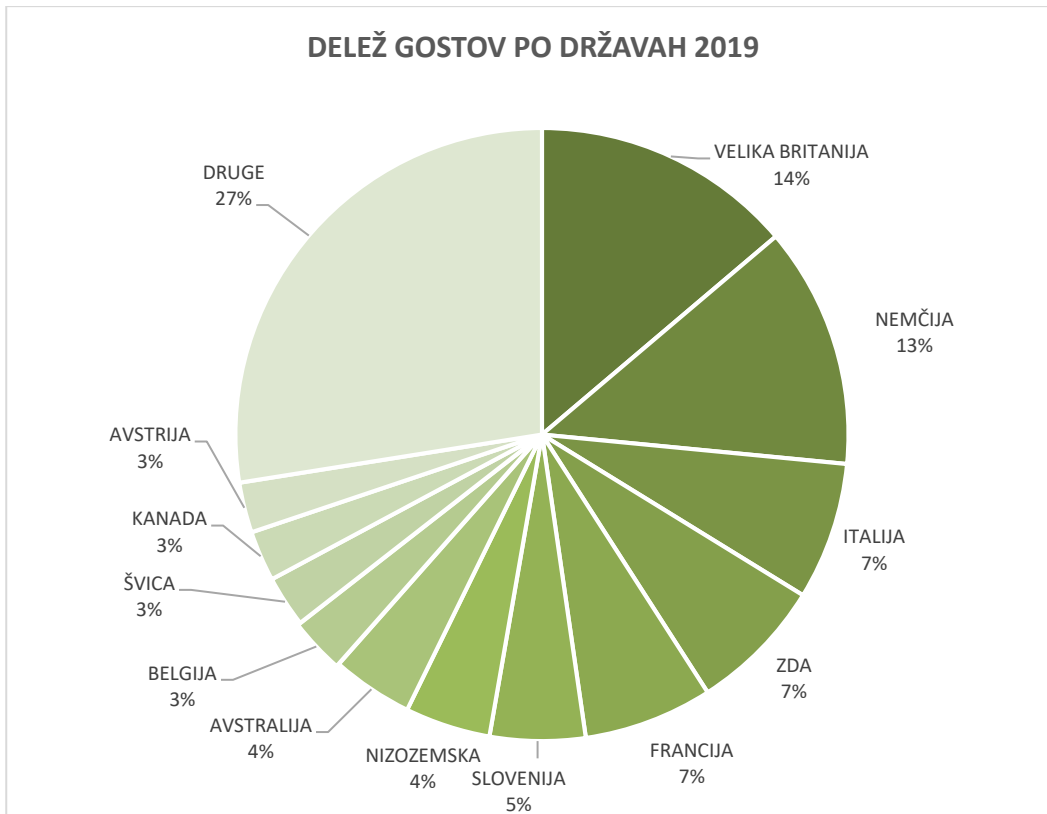
Hostel Celica je v letu 2019 zabeležil povprečno 74-odstotno zasedenost ležišč in 81-odstotno zasedenost sob. Gostili smo 14.623 gostov iz 121 različnih držav in ustvarili 24.809 prenočitev. Povprečna doba bivanja je bila 1,72 prenočitve, v letu 2018 smo beležili 1,58 prenočitve.

Za večji uspeh si štejemo podaljševanje dobe bivanja v hostlu. Gostje se pogosto po prihodu ob fleksibilnem urniku potovanja odločijo, da podaljšajo bivanje v Ljubljani, kar nas zelo veseli. V mesecih z nižjo zasedenostjo nam je uspelo pridobiti več skupin, ki se odločajo tudi za večerje in kosila po naročilu.

Skupno smo v nastanitvenem delu ustvarili 545.779 EUR prihodkov.

DELEŽ GOSTOV PO DRŽAVAH 2019

Največ gostov prihaja iz Velike Britanije (14 %) in Nemčije (13 %), sledijo Italija (7 %), Združene države Amerike in Francija (7 %). Na 6. mestu so Slovenci s petodstotnim deležem. Sledijo še druge srednjeevropske države in Avstralija s štiri odstotnim deležem ter Kanada s tri odstotnim. V posameznem mesecu v povprečju gostimo goste iz 60 držav, v celotnem letu 2019 pa smo imeli goste iz 121 različnih držav. V primerjavi z letom 2018 se je povečal delež angleških in slovenskih gostov, preostale države so zastopane v približno enakih deležih.

Gostje so nam na spletnih portalih, kjer se oglašujemo (booking.com in hostelworld.com), dali visoke ocene, posebej za osebje, čistočo in varnost. Na Hostelworldu je bil rating ob koncu leta 9,2 (v letu 2018: 9,0) in na Booking.com 8,7. (v letu 2018: 8,2). Vse komentarje smo spremljali, nanje odgovarjali ter se odzvali na predloge gostov za izboljšave v hostlu.

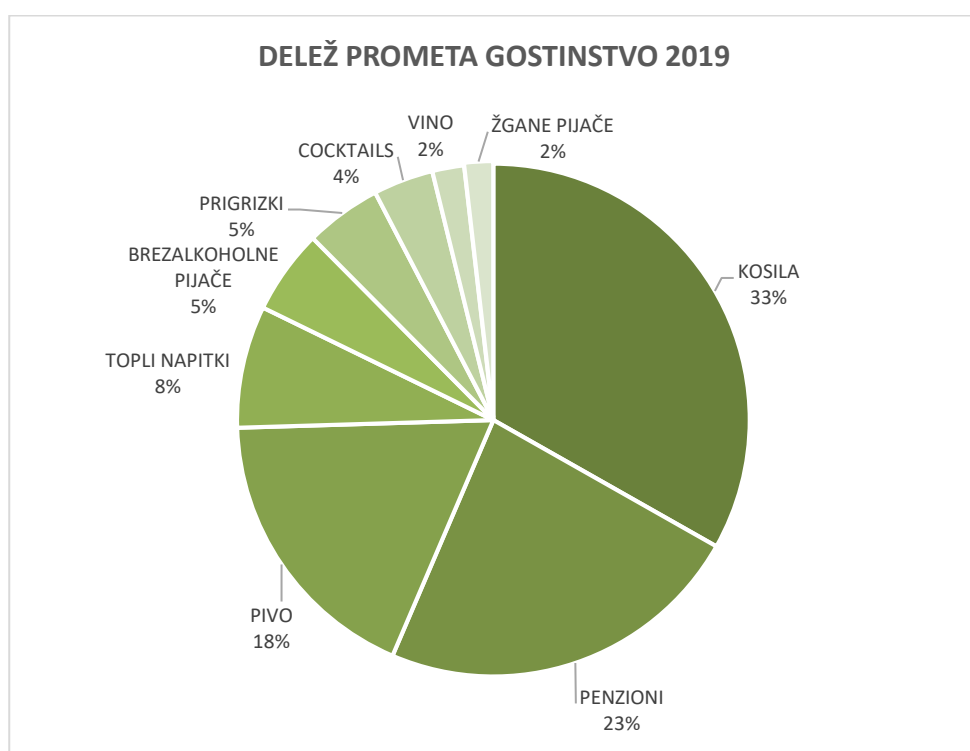
Veliko smo naredili na področju večje prepoznavnosti s projektom nove spletne strani, ki je pomembna predvsem za krepitev blagovne znamke in neposredne rezervacije, ki jih lahko gostje opravijo na naši spletni strani. Na spletni strani smo zamenjali in optimizirali orodje za rezervacije in ga nadgradili, da omogoča hitro in do uporabnikov prijazno izkušnjo rezervacije zelene namestitve. V skladu s prenovljeno spletno stranjo je bil prenovljen tudi Celični promocijski letak.

Za namen trženja in promocijo direktnih rezervacij smo naredili tudi daljši in krajši filmček, ki predstavlja doživetje Celice in Ljubljane.

4.4.2 Gostinska dejavnost

Obratovalni čas gostinske dejavnosti od 1. junija do konca septembra je od 7. ure zjutraj do 24. ure zvečer, ob torkih in petkih pa zaradi kulturnih prireditev do 1. ure zjutraj. Od januarja do konca maja je razen torkov skrajšan do 22.30. Za goste hostla in tudi za zunanje goste smo v začetku leta uvedli dnevno ponudbo kosila ob delavnikih med 10. in 15. uro.

V januarju smo zaključili javno naročilo za dobavo živil in sklenili pogodbe z devetimi dobavitelji ter vzpostavili kuhinjo za normalno obratovanje in strežbo kosil. Dnevna kosila so okoliška podjetja lepo sprejela in do konca leta nam je uspelo priti do povprečja 100 kosil in malic dnevno. Zanje smo uvedli tudi kartico ugodnosti Cenico, s katero je vsako trinajsto kosilo brezplačno. Vsak dan imamo v ponudbi samopostrežno juho, bogat samopostrežni solatni bar, tri različne menije in sedem stalnih dnevnih jedi.

V letu 2019 je slika v deležu prometa zaradi uvedbe dnevnih kosil precej spremenjena. Prvo mesto so po deležu prometa v gostinstvu prevzela kosila, sledijo penzioni in pivo, ki je najbolj priljubljena hostelska pijača. V letu 2019 smo postregli 2100 penzionskih kosil in večerij, 12.565 zajtrkov in 18.314 dnevnih kosil in malic ter količinsko 20.736 piv.

V preteklem letu smo izpopolnili tudi ponudbo zajtrkov. S prenovo smo v samopostrežni zajtrk uvedli živila lokalnega izvora in dodali tudi vegansko in vegetarijansko izbiro živil ter sveže sadje. Pri samopostrežnem zajtrku imajo gostje na voljo živila, ki niso porcijsko pakirana, s čimer zmanjšujemo odpadke embalaže. Prenovljeni zajtrk so gostje lepo sprejeli in zanj se odloči že več kot polovica vseh gostov. Poleg zajtrkov so pomemben delež v skupini penzionov tudi večerje in drugi obroki, ki jih pripravimo po dogovoru za večje in manjše skupine. Nekatere skupine se za nas odločijo prav z razlogom, ker kot edini hostel v Ljubljani omogočamo obroke v sami nastanitvi.

Sredi junija smo v našo ponudbo vključili tudi večerna kulinarčna dogodka: Burger večer ob četrkih in BBQ – vse, kar lahko poješ vsako soboto v času od 18. do 21. ure zvečer. Dogodke smo izvajali v visoki sezoni, do konca septembra. Prireditve so bile namenjene predvsem druženju naših namestitvenih gostov in ustvarjanju pozitivnega vzdušja v Celici. Na dogodke smo vabili tudi vse zunanje obiskovalce. Podobne kulinarčne dogodke bomo nadaljevali tudi v letu 2020.

Odločili smo se, da se prijavimo tudi kot ponudnik subvencioniranih kosil, in bili ob prijavi na razpis uspešni. Ponudba študentskih dnevni kosil se je začela izvajati v januarju 2020.

Goste v gostinskem delu privabljamo s posebno ponudbo sezonskih pijač, akcijami pijač v času, ko se običajno v lokalu zadržuje manj gostov, in jih vabimo k ogledu športnih tekem v osrednjem gostinskem prostoru na velikem projekcijskem platnu ter igranju družabnih iger.

V letu 2019 je gostinski del posloval s 256.009 EUR prihodkov.

4.4.3 Dodatne storitve

Poleg namestitvev so gostje uporabljali tudi dodatne storitve, za katere smo se odločili, da jih ponudimo kot dodano vrednost: ugoden nakup grajskih kart, izposoja koles, prevoz z letališča in nanj, najem avtomobila, organizacijo izletov po Sloveniji, pralnico, shranjevanje prtljage, sef, brezplačni dostop do interneta, info točko, Turistično kartico Ljubljana in prodajo spominkov.

Galerija Srečišče je še naprej poleg galerijskega dela opravljala vlogo manjše konferenčne sobe, ki jo je mogoče najeti za zaključene skupine, novinarske konference in druge dogodke. Naša prednost je možnost dodatne gostinske ponudbe, ki je spremljevalni del takih dogodkov in jo lahko oblikujemo glede na želje naročnikov.

Prodanih dodatnih storitev in spominkov je bilo skupno za 15.271 EUR.

Za zaključene skupine smo po dogovoru organizirali vodene ogleda, poleg tega pa so receptorji ob povpraševanju redno vsak dan ob 14. uri izvajali krajše vodene ogleda. Vodene ogleda in predstavitev Celice smo pripravili tudi za blogerje in novinarje, ki so še vedno izjemno navdušeni nad zgodbo in urejenostjo Celice ter o nas širijo dober glas.

4.4.4 Trajnostno delovanje

Februarja smo uspešno zaključili proces pridobivanja certifikata Travelife Gold. S tem smo se vključili v zeleno shemo slovenskega turizma kot zeleni ponudnik nastanitve.

Na trajnostno strategijo v hostlu vizualno opozarjamo z napisi – THINK, ACT in SHARE. THINK (Misli) goste in zaposlene spodbuja k razmišljanju o trajnosti ter zavedanju o njenem pomenu. ACT (Deluj) nagovarja k dejavni udeležbi in uresničevanju ciljev, ki smo si jih zastavili, in ustreznim ukrepom. SHARE (Deli) pa vabi k širjenju zamisli o trajnostni viziji Hostla Celica.

V Celici uresničujemo zastavljeno trajnostno vizijo in skrbimo za trajnostno delovanje na različnih področjih. V letu 2019 smo uresničili zastavljene cilje:

- Ekipa vrtnarjev je dopolnila in razširila zeliščni vrt. Zelišča že uporabljamo v kuhinji in baru in tako ponujamo dodatno svežino izbranim jedem in pijačam.
- Sodelovali smo pri skupni čistilni akciji Ljubljanskega gradu, pometli in počistili igrišče na Metelkovi ob dnevu Zemlje.
- V sodelovanju z zunanjim izvajalcem smo pripravili dve izmenjevalnici oblačil (A Menjaš), ki poudarja pomen ponovne uporabe oblačil in manjše potrošnje. Dogodek je bil zelo obiskan in ga bomo izvajali tudi v prihodnjem letu.
- Uspešno smo sodelovali v projektu Slovenske filantropije, Viški hrane. Presežke hrane in kosil dnevno oddajamo prostovoljcem, ki obroke razdelijo pomoči potrebnim. Skupaj smo v letu 2019 darovali 1203 obrokov.
- Nabavila so se dodatna kolesa, ki se oddajajo za dnevne najeme. S tem goste spodbujamo, da uporabljajo trajnostne oblike transporta.
- Goste s popusti spodbujamo k uporabi lastne embalaže pri take-away kavi in kosilih.
- Pozornost smo namenili tudi pridobivanju lokalnih ponudnikov živil in pijače:
  - o pri zajtrku strežemo slovenski med, slovenska jajca talne reje, slovenske mlečne izdelke in pripravljamo namaz z zelišči z lastnega vrta. Samopostrežni zajtrk je pripravljen iz živil, ki jih dobavljamo v večjih pakiranjih, da ne ustvarjamo odpadkov z mini embalažami;
  - o v baru ponujamo pijačo v povratni embalaži in embalaži, ki ne vsebuje plastike;
  - o v pomladanskem času smo v navezi z ljubljanskim lokalnim ponudnikom pripravili špargljev teden kosil;
  - o za pripravo koktajlov uporabljamo domačo meto;
  - o ponudbo kave smo dopolnili z ekološko kavo iz pravične trgovine;
  - o ob skupnih kolegijih z zaposlenimi smo obnovili svoje trajnostne usmeritve in veliko pozornost namenili varčevanju z energijo, recikliranju odpadkov in promociji lokalnih ponudnikov storitev.

4.5 Nastanek morebitnih nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa

Ob izvajanju javne službe Ljubljanskega gradu ni bilo zaslediti nedopustnih in neupravičenih posledic pri izvajanju programa.

4.6 Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz preteklega leta

4.6.1 Program izvajanja javne službe

Kulturno-umetniški program

Raznolik, a hkrati glede na pretekla leta še bolj profiliran in različnim starostnim skupinam namenjen glasbeni program, ki smo ga pripravili leta 2019, je pripomogel k dodatni uveljavitvi Ljubljanskega gradu kot širše prepoznavnega prizorišča tovrstnih umetniških prireditev. Z novostjo v programu, Festivalom Ment, smo pridobili novo občinstvo. Večjo prepoznavnost v primerjavi s prejšnjimi leti kažejo predvsem odzivi v medijih in tudi večje število obiskovalcev.

Na področju likovno-galerijskega programa smo leta 2019 izvedli dva obsežnejša projekta: Tematsko razstavo Mogočni varuhi preteklosti; gradovi na Slovenskem ter kostumografsko razstavo Vzoredni svetovi Alana Hranitelja. Predvsem s slednjo, ki so jo nekateri označili za »razstavo leta v Ljubljani«, smo dokazali, da je Ljubljanski grad vsekakor primerno razstavišče za večje projekte, saj je razstava zelo odmevala v laični in strokovni javnosti. Z izvedbo ostalih razstavnih projektov, s katerimi smo se bodisi navezali na vodilno temo v letu 2019 bodisi smo z njimi poglobili že utečena partnerstva na tem področju, smo našim obiskovalcem uspešno približali kulturno dediščino in umetniško ustvarjanje, značilno za ta prostor.

V sklopu Uprizoritvenega programa, ki je sicer po obsegu najmanjši izmed programskih sklopov Ljubljanskega gradu, smo izvedli ponovitve predstav Zmajelovščina ter Vitez, zmaj in praznični direndaj, ki sta nastali v naši produkciji, prav tako pa smo začeli pripravljati novo predstavo Friderik, grajska podgana, ki bo zaživela spomladi 2020.

Cilje smo v celoti izpolnili v sklopu Izobraževalnega programa. Prek gradov – vodilne teme v letu 2019, na katero se je vsebinsko navezovalo veliko že uveljavljenih in novih programov, smo uspešno podprli osrednjo tematsko razstavo Mogočni varuhi preteklosti in tako povezali različne programske sklope Ljubljanskega gradu. Velik napredek v tem programskem sklopu je bil narejen s pripravo novih programov praznovanj otroških rojstnih dnevov, ki jih od spomladi 2019 izvajamo v prenovljenem Zmajevem brlogu.

Tradicionalni dogodki so leta 2019 potekali v skladu s smernicami, ki smo si jih zastavili, nekatere od že utečenih vsebin smo nadgradili, med temi še posebej Zmajev festival, ki je med obiskovalci naletel na mnogo večji odziv v primerjavi s prvo izvedbo v letu 2018.

V letu 2019 smo na področju filmskega programa dosegli vse cilje. Žal so bile tri od štiriindvajsetih filmskih projekcij v sklopu Filma pod zvezdami odpovedane, kljub temu pa veseli predvsem dejstvo, da je bil med obiskovalci filmskih projekcij znova znaten delež tujih obiskovalcev, pa tudi na sploh smo v letu 2019 zabeležili zelo visoko prodajo vstopnic za ta projekt.

Na področju muzejsko-razstavnega programa smo cilje v celoti dosegli, saj sta se z uvedbo nekaterih novih in posodobitvijo dela obstoječih pedagoških programov ter s pripravo nove stalne postavitve Grajsko orožje povečali prepoznavnost tega programskega sklopa in njegova pedagoška vrednost. Na to kaže število obiskovalcev, ki se odločajo za različne vsebine v sklopu tovrstnega programa.

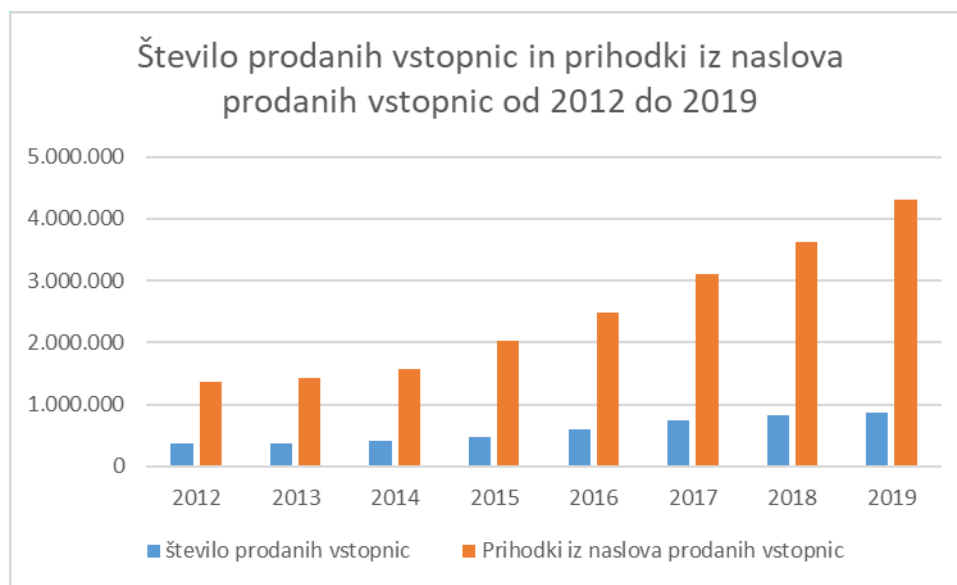
V Hostlu Celica smo v letu 2019 uspešno nadaljevali nekatera dolgoročna partnerska sodelovanja, ki z izvedbo različnih kulturnih in družabnih prireditev hostel postavlja na vidno mesto kulturnega in družabnega dogajanja v Ljubljani. Z izvedbo programa smo ponudili priložnost nekaterim mladim in še ne uveljavljenim umetnikom, prav tako je hostel z izvedbo različnih potopisnih predavanj postal mesto izmenjevanja popotniških izkušenj.

4.6.2 Program izvajanja tržne dejavnosti

Na ravni leta 2019 smo zabeležili 3-odstotno rast števila prodanih vstopnic. To kaže, da se počasi približujemo številkam, ki pomenijo, da so naše zmogljivosti v najvišji sezoni zapolnjene. V letu 2019 smo uspešno povečali število obiskovalcev tudi v sicer slabše obiskanih mesecih. Najpomembnejši kazalec uspešnosti je rast prihodkov iz naslova prodanih vstopnic z indeksom 1,19 glede na leto 2018 in z indeksom kar 3,17 glede na leto 2012.

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2018	2019/2012
Število prehodov	952.738	1.016.829	1.129.049	1.190.441	1.246.813	1.373.319	1.316.336	1.336.190	1,02	1,40
% prodanih vstopnic v prehodih	38,07	36,06	37,13	39,30	47,76	54,42	63,15	64,18	1,02	1,69
število prodanih vstopnic	362.725	366.707	419.194	467.861	595.421	747.371	831.315	857.533	1,03	2,36
Prihodki iz naslova prodanih vstopnic	1.361.268	1.426.085	1.578.364	2.027.549	2.484.546	3.116.101	3.618.098	4.309.804	1,19	3,17
Povprečni prihodek od prodane vozovnice	3,75	3,89	3,77	4,33	4,17	4,17	4,35	5,03	1,15	1,34

*Podatek pri letu 2016 vsebuje vse vstopnice, tudi tiste za kulturne prireditve, saj smo s tem letom prešli na enoten sistem blagajniškega poslovanja.

Leta 2019 smo skupno prodali 857.533 vstopnic in tako ustvarili 4.309.804 EUR prihodkov. Med tujimi gosti smo leta 2019 našli največ obiskovalcev iz Italije, Velike Britanije, Združenih držav Amerike, Koreje, Francije, Španije, Nizozemske, Tajvana in Hrvaške.

4.7 Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila ter ukrepi za izboljšanje učinkovitosti in kakovosti poslovanja

Javni zavod Ljubljanski grad je leta 2019 zagotavljal gospodarno in učinkovito ravnanje z razpoložljivimi sredstvi. Dosegli smo zastavljene cilje.

Delež prihodkov za izvajanje javne službe v celotnih prihodkih znaša 73,25 %.

4.8 Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

Leta 2019 smo nadaljevali notranji nadzor, ki smo ga vzpostavili na začetku poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad in ki temelji na določilih Zakona o javnih financah. Naš namen je, da finančno poslovanje in sistem notranjih kontrol deluje v skladu z načeli zakonitosti, preglednosti, učinkovitosti, uspešnosti in gospodarnosti.

Zakon o javnih financah v 100. členu določa, da je predstojnik neposrednega in posrednega uporabnika odgovoren za vzpostavitev in delovanje ustreznega sistema finančnega nadzora in kontrol ter notranjega revidiranja.

V letu 2019 smo posodobili register tveganj poslovanja. Pomembnih odstopanj ni bilo in v tem delu notranje kontrole nismo ugotovili nobene pomanjkljivosti, dodali pa smo nova področja tveganj, ki pa jih uspešno obvladujemo. Leta 2019 je kontinuirano, na tedenski ravni, potekalo spremljanje odprtih postavk in zapadlih neplačanih obveznosti in terjatev. Prav tako smo vzpostavili mesečno planiranje in načrtovali denarne tokove na letni ravni.

Služba za notranjo revizijo MOL je v letu 2019 opravila redno notranjo revizijo pravilnosti in uspešnosti notranjih kontrol na področju varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požarom. Pregledala je interne akte s področja varstva in zdravja pri delu ter varstva pred požarom in pogodbe z zunanjimi izvajalci (izjava o varnosti z oceno tveganja, pogodbo o izvajanju varnosti in zdravja pri delu ter požarnega varstva, pogodbo izvajanju zdravstvenega varstva pri delu, požarni red za objekt Ljubljanski grad in Hostel Celica, oceno požarne ogroženosti idr.), dokumentacijo s področja varstva in zdravja pri delu ter požarnega varstva in podala nekaj priporočil za obvladovanje tveganj. Vsa priporočila revizijske službe smo upoštevali in sprejeli predlagane ukrepe za obvladovanje tveganj. Predstavili smo jih v odzivnem poročilu in ga posredovali Službi za notranjo revizijo Mestne občine Ljubljana.

Izjava o notranjem nadzoru javnih financ je sestavni del poslovnega poročila o doseženih ciljih in rezultatih proračunskega uporabnika, ki je del zaključnega računa oziroma letnega poročila proračunskega uporabnika, in predstavlja stanje na področju uvajanja procesov in postopkov notranjega nadzora javnih financ v Javnem zavodu Ljubljanski grad.

IZJAVA O OCENI NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC
v / na <i>(naziv proračunskega uporabnika)</i>
JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD
<i>(sedež proračunskega uporabnika, šifra in matična številka)</i>
GRAJSKA PLANOTA 1, 1001 LJUBLJANA

Šifra:	38628
Matična številka:	3887359
<p>Podpisani se zavedam odgovornosti za vzpostavitev in stalno izboljševanje sistema finančnega poslovanja in notranjih kontrol ter notranjega revidiranja v skladu s 100. členom Zakona o javnih financah z namenom, da obvladujem tveganja in zagotavljam doseganje ciljev poslovanja in uresničevanje proračuna.</p> <p>Sistem notranjega nadzora javnih financ je zasnovan tako, da daje razumno, ne pa tudi absolutnega zagotovila o doseganju ciljev: tveganja, da splošni in posebni cilji poslovanja ne bodo doseženi, se obvladujejo na sprejemljivi ravni. Temelji na nepretrganem procesu, ki omogoča, da se opredelijo ključna tveganja, verjetnost nastanka in vpliv določenega tveganja na doseganje ciljev, in pomaga, da se tveganja obvladuje uspešno, učinkovito in gospodarno.</p> <p>Ta ocena predstavlja stanje na področju uvajanja procesov in postopkov notranjega nadzora javnih financ v / na (<i>naziv proračunskega uporabnika</i>)</p>	
JAVNEM ZAVODU LJUBLJANSKI GRAD	
Oceno podajam na podlagi:	
* ocene notranje revizijske službe za področji:	
Varnosti in zdravja pri delu ter požarnega varstva	
* samoocenitev vodij organizacijskih enot za področja:	
* ugotovitev (Računskega sodišča RS, proračunske inšpekcije, Urada RS za nadzor proračuna...)	
V / Na (<i>naziv proračunskega uporabnika</i>)	
JAVNEM ZAVODU LJUBLJANSKI GRAD	
je vzpostavljen(o):	
1. primerno kontrolno okolje (<i>predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti</i>):	
a) na/v celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljeno, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljeno, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
2. upravljanje s tveganji:	
2.1 cilji so realni in merljivi, tp. da so določeni indikatorji za merjenje doseganja ciljev (<i>predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti</i>):	
a) na/v celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljeni, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljeni, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	

2.2 tveganja, da se cilji ne bodo uresničili, so opredeljena in ovrednotena, določen je način ravnanja z njimi (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na/v celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še niso opredeljena, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še niso opredeljena, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
3. na obvladovanju tveganj temelječ sistem notranjega kontroliranja in kontrolne aktivnosti, ki zmanjšujejo tveganja na sprejemljivo raven (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
4. ustrezen sistem informiranja in komuniciranja (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi	
5. ustrezen sistem nadziranja, ki vključuje tudi primerno (lastno, skupno, pogodbeno) notranje revizijsko službo (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) na celotnem poslovanju,	
b) na pretežnem delu poslovanja,	x
c) na posameznih področjih poslovanja,	
d) še ni vzpostavljen, pričeli smo s prvimi aktivnostmi,	
e) še ni vzpostavljen, v naslednjem letu bomo pričeli z ustreznimi aktivnostmi.	
6. notranje revidiranje zagotavljam v skladu s Pravilnikom o usmeritvah za usklajeno delovanje sistema notranjega nadzora javnih financ (predstojnik izbere eno od naslednjih možnosti):	
a) z lastno notranje revizijsko službo,	
b) s skupno notranje revizijsko službo,	x
c) z zunanjim izvajalcem notranjega revidiranja,	
d) nisem zagotovil notranjega revidiranja.	
ad b) Navedite naziv skupne notranje revizijske službe : Služba za notranjo revizijo MU MOL.	
Sedež in matična številka skupne notranje revizijske službe: Slovenska cesta 44, 1000 Ljubljana	
Matična številka:	5874025
V letu 2019 (leto, na katero se Izjava nanaša) sem na področju notranjega nadzora izvedla naslednje pomembne izboljšave (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembne izboljšave):	

<ul style="list-style-type: none"> – Na podlagi pregleda in meritev nizkonapetostnih inštalacij v objektu se bile odpravljene manjše pomanjkljivosti; – Požarni načrt Hostla Celica je bil posredovan pristojni gasilski enoti; – Na podlagi pregleda hidrantnega omrežja in strelvodnih inštalacij so bile odpravljene manjše pomanjkljivosti.
<p>Kljub izvedenim izboljšavam ugotavljam, da obstajajo naslednja pomembna tveganja, ki jih še ne obvladujem v zadostni meri (navedite: 1, 2 oziroma 3 pomembnejša tveganja in predvidene ukrepe za njihovo obvladovanje): Ocenjujemo, da na/v pretežnem delu poslovanja obvladujemo tveganja.</p>
<p>Predstojnik oziroma poslovodni organ proračunskega uporabnika:</p>
<p>Direktorica, Mateja Avbelj Valentan</p>
<p>Datum podpisa predstojnika:</p>
<p>17. 2. 2020</p>

4.9 Pojasnila na področjih, na katerih zastavljenih ciljev nismo dosegli

Kulturno-umetniški program

Glede na dejstvo, da smo leta 2019 izvedli vse prireditve, ki smo jih načrtovali v Programu dela, menimo, da smo dosegli velik del, če ne že večine ciljev, ki smo si jih zastavili, na nekaterih področjih pa smo jih z umestitvijo dodatnih vsebin in kakovostno izvedenim programom presegli. Dejstvo, da manjši del programskih vsebin ni popolnoma dosegel odziva obiskovalcev, ki smo ga od njih pričakovali, lahko na eni strani pripišemo dejavnikom, na katere nimamo vpliva (npr. vremenske razmere ob prireditvah na prostem), na drugi pa temu, da je v Ljubljani ponudba nekaterih kulturnih vsebin zelo velika, hkrati pa je ciljno občinstvo v mestu in okolici dokaj maloštevilno.

4.10 Ocena učinkov poslovanja Javnega zavoda Ljubljanski grad na druga področja

Poslanstvo Ljubljanskega gradu je predstavitev premične in nepremične kulturne dediščine, katere skrbnik je zavod. S stalnimi muzejskimi postavitvami na Ljubljanskem gradu kot najbolj obiskani turistični točki v Sloveniji predvsem prek tujih obiskovalcev dejavno predstavljamo kulturno dediščino Ljubljanskega gradu in Slovenije ter tako krepimo prepoznavnost Slovenije in Ljubljane v tujini, poleg tega pa ta učinek povečujemo z vsebinsko raznolikimi in strokovno izvedenimi vodenimi ogledi ter preostalimi turističnimi produkti, ki udeležencem ponujajo celovit vpogled v bogato in zanimivo preteklost Ljubljanskega gradu.

Kulturno-umetniški program z izvedbo kulturnih prireditev na področju glasbenega, likovno-galerijskega, uprizoritvenega, izobraževalnega, filmskega programa in tradicionalnih dogodkov sooblikuje celovito kulturno in turistično ponudbo v Ljubljani in tako pri domačih obiskovalcih

dviguje zavest in védenje o slovenski kulturi, hkrati pa povečuje njeno prepoznavnost pri tujih obiskovalcih posameznih programskih vsebin. Dostopnost programov povečujemo z vključevanjem v različne akcije; prizadevamo si, da bi tovrstne vsebine postale še dostopnejše za socialno ogrožene ter gibalno in senzorno ovirane obiskovalce.

Spletno stran redno posodabljam z novimi vsebinami in ponudbo, kar uporabnikom omogoča boljši pregled nad dogajanjem na Ljubljanskem gradu, informacije pa so tako postale še dostopnejše. Prek e-trgovine na spletni strani obiskovalcem omogočamo ugodnejši nakup vstopnic za vsebine na Ljubljanskem gradu.

Na Ljubljanskem gradu omogočamo dostop gibalno oviranim, vendar ga zaradi nekaterih danosti in zakonitosti žal ne moremo zagotoviti v celoti. Za gibalno ovirane in osebe s posebnimi potrebami sta zagotavljeni brezplačna vožnja z vzpenjačo in brezplačna vstopnica za vse grajske vsebine, s klančinami in dvigalom jim omogočamo dostop do Grajskega dvorišča ter do dvoran, kjer poteka kulturno-umetniški program, poleg tega pa jim zagotavljamo prilagojen ogled stalnih postavitev *Slovenska zgodovina* in *Lutkovni muzej*, pa tudi prilagojen ogled grajskega poslopja.

Zavzemamo se za to, da bi bile naše vsebine čim bolj dostopne senzorno oviranim. Tipna maketa Ljubljanskega gradu na Grajskem dvorišču je opremljena z legendo v Braillovi pisavi in latinici; Ljubljanski grad je tako postal senzorno dostopnejši za slepe in slabovidne. Stalna razstava *Slovenska zgodovina* je opremljena tudi z avdiovodniki in taktili za slepe in slabovidne, *Virtualni grad* pa s podnapisi v trinajstih svetovnih jezikih in v slovenščini za gluhone; stalno postavitev *Kaznilnica* smo naglušnim in gluhonemim približali z informacijsko-doživljajskim sklopom razstave. Senzorno oviranim je večinoma prilagojena tudi stalna postavitev *Lutkovni muzej* (taktili, avdiovodenje). Vsebine na sistemu avdiovodenja po razstavi *Slovenska zgodovina*, po *Lutkovnem muzeju* in po Ljubljanskem gradu so prilagojene tudi ljudem z okvaro sluha, saj je avdiovodenje opremljeno s sistemom indukcijske zanke. Na Ljubljanskem gradu si prizadevamo, da bi vsem obiskovalcem zagotovili čim boljšo dostopnost, zato se glede na možnosti objekta odločamo za ukrepe, ki so inovativni in vključujejo pametne rešitve.

Ker tirna vzpenjača deluje vse dni v letu, se dostopnost grajskega poslopja in njegove okolice povečuje; vzpenjača prav tako omogoča lažji dostop gibalno oviranim in osebam s posebnimi potrebami. Njeno obratovanje zaradi majhnega ogljičnega odtisa ne škoduje okolju.

Ljubljanski grad je za javnost odprt vse dni v letu, obiskovalcem je tako v vseh letnih časih na voljo raznovrstna kulturno-umetniška in turistična ponudba. Prizadevamo si, da bi bila ta namenjena vsem starostnim skupinam, domačim in tujim obiskovalcem, ljudem z različnimi zanimanji in pričakovanji v zvezi z obiskom.

5. OBRATOVANJE, TEKOČE VZDRŽEVANJE IN TEHNIČNA PODPORA PROGRAMOM

V letu 2019 smo si prizadevali zmanjševati obratovalne stroške in zagotavljati redno vlaganje v tekoče vzdrževanje. S pogodbo o financiranju javnega zavoda za leto 2019 smo imeli za financiranje tekočega vzdrževanja in obratovanja zagotovljenih dodatnih 375.000 EUR. Na tem področju je odprava pomanjkljivosti potekala v lastni režiji ali skupaj z zunanjimi pogodbenimi sodelavci. Dnevno so se opravili obhodi vseh notranjih in zunanjih površin gradu, energetskega bloka ter klimatskih naprav. Izvajala so se popravila in redno vzdrževanje stavbe, prostorov in opreme. Preverjali so se delovanje, vzdrževanje in izvajanje popravil na ogrevalnih, klimatskih in vodovodnih inštalacijah. Skrbelo se je za zalogo rezervnih delov, orodja in potrošnega materiala.

– Obratovalni stroški:

Na objektu Ljubljanski grad je na področju energentov strošek za elektriko, kljub povečanju površin in večji zasedenosti dvoran, ostal na isti ravni kot v letu 2018. Nekoliko višji je le strošek za porabo plina. Strošek za porabo vode je v primerjavi s predhodnim letom enak. Višja sta stroška za čiščenje in varovanje, zaradi večjega števila prireditev in ker so se dela s tega področja izvajala tudi za potrebe stacionarnih najemnikov.

– Stroški tekočega vzdrževanja:

Izvajala so se popravila in redno vzdrževanje stavbe, prostorov in opreme. Preverjali so se delovanje, vzdrževanje in izvajanje popravil na ogrevalnih, klimatskih in vodovodnih inštalacijah. Skrbelo se je za zalogo rezervnih delov, orodja in potrošnega materiala.

6. INVESTICIJE, INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE IN NAKUP OPREME

6.1 Investicije

Leta 2019 je način financiranja investicij potekal prek investicijskih transferjev s strani Oddelka za kulturo Mestne občine Ljubljana.

Javni zavod Ljubljanski grad je tako s Pogodbo o financiranju investicij prejel 920.000 EUR. Od tega zneska se je, v skladu z zagotovljenimi sredstvi MOL, izvedla obnova prostora Grajske kavarne (400.000 EUR) in Galerije S (300.000 EUR). V prostoru Vinoteke smo dobavili in vgradili notranjo opremo ter izvedli izgradnjo zunanje terase (220.000 EUR).

6.2 Investicijsko vzdrževanje

Izvedli smo številna investicijsko vzdrževalna dela, ki podaljšujejo življenjsko dobo objekta. Poleg lastnega financiranja smo v letu 2019 od Mestne občine Ljubljana s Pogodbo o financiranju prejeli 300.000 EUR. Med večjimi projekti so bili:

- predelava bivšega informacijskega centra v prostor stalne razstavne postavitve *Grajsko orožje*,
- ureditev tlaka v Kazematah,
- zamenjava ganka v traktu F,
- vgradnja kanalet in ureditev poti okoli gradu (intervencijsko),
- restavriranje klopi in zamenjava oken v Grajski kapeli,
- menjava nosilne vrvi v dvigalu *Lutkovnega muzeja*,
- zelena ureditev Bastije,
- pregled konstrukcije in izdelava mnenja o trdnosti stopnišča v stolpu C,
- obnova kamnitih površin dvorišča,
- dograditev nadzornega sistema ogrevanja in prezračevanja,
- izvedba vgradnje razsvetljave na območju gradu,
- zamenjava elektro motorjev na starih klimatih,
- montaža dvigala iz servisnega bloka do Grajskega gledališča,
- izvedba požarnega tesnjenja v strojnici,
- čiščenje strehe na vodnjaku v grajskem parku,
- izdelava orodja in strešnikov za obnovo strehe na traktu M,
- izvedba meritev elektroinštalacij objekta.

6.3 Nakup opreme

Leta 2019 smo od Mestne občine Ljubljane za nakup opreme prejeli 63.000 EUR za namen dobave tonske, svetlobne in video opreme ter nakup računalniške opreme in UPS-sistema za strežniško opremo ter požarne javljalnike. Za potrebe obratovanja zavoda smo, poleg navedenega, dobavili še:

- tehnično in splošno opremo,
- opremo za vzdrževanje,
- licence za računalniške programe,
- pohištvo za opravljanje dejavnosti in
- drobni inventar.

Na področju tehnične podpore programom smo med večjimi projekti izvedli menjavo razsvetljave v dvorani Palacij. Sledili smo smernicam trajnostnega razvoja in varstva okolja ter vgradili varčne led luči. Dobavili smo kamere za potrebe izvedbe dogodkov in televizijo za potrebe obratovanja jazz kluba v Skalni dvorani.

7. ANALIZA KADROVANJA

VIR FINANCIRANJA		Število zaposlenih na dan 1. 1. 2019	Število zaposlenih na dan 30. 6. 2019	Število zaposlenih na dan 31. 12. 2019	Število zaposlenih na dan 1. 1. 2020
1.	Državni proračun				
2.	Proračun občine	19,84	19,84	19,84	19,84
3.	ZZZS in ZPIZ				
4.	Druga javna sredstva za opravljanje javne službe (takse, pristojbine, koncesnine ...)				
5.	Sredstva od prodaje blaga in storitev na trgu	41,16	43,16	49,16	49,16
6.	Nejavna sredstva za opravljanje javne službe in sredstva prejetih donacij				
7.	Sredstva EU ali drugih mednarodnih virov, vključno s sredstvi sofin. iz državnega proračuna				
8.	Sredstva za financiranje javnih del	0	4	4	0
9.	Sredstva ZZZS za zdravnike ... ter sredstva za projekte in programe, namenjena za internac. in kakovost v izobraževanju in znanosti				
10	Sredstva za zaposlene na podlagi Zakona o ukrepih za odpravo posledic žleda				
	SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH (od 1. do 10. točke)	61	67	73	69
	Skupno število vseh zaposlenih pod točkami 1, 2, 3 in 4	19,84	19,84	19,84	19,84
	Skupno število vseh zaposlenih pod točkami 5, 6, 7, 8, 9 in 10	41,16	47,16	53,16	49,16

Na dan 31. 12. 2019 je bilo v zavodu 71 redno zaposlenih, od tega:

- 66 zaposlenih za nedoločen čas in določen čas petih let na projektu *Lutkovni muzej*;
- eden zaposlen za krajši delovni čas, ker je delno invalidsko upokojen;
- trije zaposleni za določen čas zaradi nadomeščanja zaposlenih zaradi koriščenja dopusta iz naslova starševskega varstva;
- eden zaposlen za določen čas enega leta zaradi nemotenega opravljanja dela.

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2019 na podlagi pregleda obstoječih delovnih procesov zavoda, analize stanja organizacije dela in rasti zavoda pridobil 15 sodelavcev v podpornih službah zavoda. Zaradi povečanega obsega dela, velikega števila obratovalnih ur, prekinitiv delovnih razmerij in z željo po zagotavljanju še bolj kakovostnih storitev je zaposlil dodaten kader na področju investicijskega vzdrževanja in obratovanja (3 – dva vzdrževalca in vrtnarskega tehnika) in na področju tehnične podpore programom (2 – oblikovalca zvoka in video opreme ter scensko-odrskega mojstra). Zaradi prekinitve delovnega razmerja v Službi za tehnične zadeve je bila izvedena nadomestna zaposlitev strokovnega delavca, hkrati pa smo zaradi rasti informacijskega sistema zavoda in informacijsko tehnične podpore zaposlili sodelavca, ki je prevzel tudi druge delovne naloge tehničnega področja. Na področju čiščenja in vzdrževanja smo zaradi prekinitiv delovnih razmerij zaposlenih izvedli nadomestne zaposlitve (2). Število obratovalnih ur gradu in vse večji obisk Grajske trgovine je zahteval zaposlitev dodatnega blagajnika. Z namenom izvajanja dobrih promocijskih akcij in spletnega oglaševanja ter povečanega obsega dela na področju trženja smo zaposlili strokovnega sodelavca za trženje in oglaševanje. Zaradi predvidene upokojitve sodelavca v Službi za obratovanje tirne vzpenjače smo izvedli predčasno nadomestno zaposlitev, saj narava dela z napravo, kot je tirna vzpenjača, zahteva dodatna usposabljanja in prakso. Prav tako smo zaradi izteka pogodb zaposlenih v finančno-računovodski službi zaposlili strokovnega sodelavca za finančno-računovodske zadeve. V Hostlu Celica smo glede na štiriindvajseturno odprtost hostla 365 dni v letu zaposlili blagajnika – receptorja. V letu 2018 smo izvedli javni razpis za delovno mesto glavnega kuharja, vendar nam ni uspelo pridobiti ustreznega kadra, zato smo leta 2019 razpis ponovili ter izvedli zaposlitev.

V letu 2018 smo izvedli nadomestno zaposlitev za čas odsotnosti sodelavke, ki je bila na dolgotrajni bolniški, kasneje pa je koristila še dopust iz naslova starševskega varstva. V letu 2019 smo poleg že izvedene zaposlitve za čas nadomeščanja odsotne sodelavke izpeljali še dve tovrstni zaposlitvi za čas nadomeščanja zaposlenih, ki sta koristili dopust iz naslova starševskega varstva.

Število redno zaposlenih v zavodu se je povečalo z 61 na 69, od tega 20 delovnih mest financira ustanoviteljica, Mestna občina Ljubljana, 49 pa zavod iz lastnih virov.

7.1 Strokovna izobraževanja in usposabljanja zaposlenih ter varstvo pri delu

Program izobraževanj za leto 2019 smo izvedli v skladu s strategijo zavoda z namenom, da bi zaposleni pridobili dodatna znanja in kompetence, ki so potrebne za opravljanje del na posameznih delovnih mestih. Pri tem smo upoštevali zahteve delovnega mesta ter znanja in kompetence, ki so jih zaposleni že dosegli.

Strokovna izobraževanja in izpopolnjevanja so leta 2019 potekala v skladu z zastavljenim načrtom. Zaposleni so se izobraževali in usposabljali v okviru izobraževalnih delavnic, seminarjev, tečajev, strokovnih konferenc, različnih sejmov doma in po svetu ter drugih specializiranih usposabljanj in izpopolnjevanj, glede na področje dela. Izobraževanja so potekala na naslednjih področjih: spremljanje sprememb in novosti na področju finančne in delovnopravne zakonodaje ter na področju javnega naročanja, organizacije različnih dogodkov in prireditvev, spremljanja novosti na področju

svetlobne in tonske opreme ter naprav za izvedbo različnih prireditev, obvladovanja in pridobivanja novih prodajnih tehnik ipd.

Zaposleni so obiskali sejme s področja kulture, organizacije prireditev, turizma, hotelirstva, vzdrževanja in urejanja zelenih površin ter tehnične opreme: poročni sejem Zaobljuba.si, slovenski poročni sejem, festival MENT, sejem EMITT, ISE sejem, sejem s področja hotelirstva Balkans best hostels, sejma PLS in ISE (lučna, tonska in svetlobna tehnika), Interlpin, Film festival Sarajevo, Castle – glasbeni festival, Renesančni festival, MOS, sejem Lorist v Novem Sadu, Bridal fever idr.

Zaposleni so se udeležili tudi naslednjih konferenc: Hostelworld konferenca, InOrbit konferenca, konferenca »Pravno formalni vidiki organizacije dogodkov«, Hostelskills konferenca v Pragi, slovenska marketinška konferenca, Diggit konferenca, konferenca »Novosti in aktualna vprašanja javnega naročanja in koncesij v RS«, SAOP XXL konferenca, SEMPL.

Zaposlene smo napotili tudi na strokovna izobraževanja, delavnice, spletne seminarje in vsebinsko specializirana izobraževanja s področja dela, ki ga opravljajo: izvajanje zavarovalnega programa MOL, DDV v javnem sektorju, Facebook oglaševanje, Drobljenje javnih naročil, 16. posvet hišnikov, Strateška konferenca o trgovini, Osnove uspešne prodaje na Amazonu, Upravljanje delovnega časa (Time & Space), Kuharski tečaji, poletni SAOP seminarji – računovodstvo, trgovina in nabava, plače in kadrovska evidenca idr.

Dogodek	Število izobraževanj	Število udeležencev
Izobraževalne delavnice	8	34
Seminarji in tečaji	38	72
Strokovne konference in simpoziji	11	21
Sejmi na področju turizma, kulture, tehnične opreme	16	37
Posebna in specializirana usposabljanja	7	23
Druga strokovna izpopolnjevanja	5	210

Tabela 1: Število izobraževanj glede na vrsto izobraževanja

Zaposleni so izpopolnjevali in nadgradili tudi znanje različnih tujih jezikov v okviru štirih različnih jezikovnih tečajev – začetni tečaj italijanskega jezika, tečaj angleškega jezika prve stopnje, tečaj angleškega jezika druge stopnje in tečaj slovenskega jezika. Vseh tečajev skupaj se je udeležilo 26 zaposlenih. V začetku leta smo za prodajno osebje Ljubljanskega gradu in Hostla Celica organizirali specializirano izobraževanje s področja prodajnih tehnik, da bi dvignili komunikacijske spretnosti in izpopolnili prodajne veščine (udeležilo se ga je 11 zaposlenih).

Na področju drugih strokovnih izpopolnjevanj smo organizirali različna strokovna druženja kot tudi manj formalne aktivnosti za zaposlene. Slednja namreč pripomorejo k boljši organizacijski klimi ter bolj poglobljenim medosebnim odnosom med sodelavci. V začetku leta 2019 smo z namenom boljše seznanjenosti zaposlenih s programom dela tekočega leta in načrti ter izzivi za prihodnost izvedli srečanje zaposlenih z direktorico Javnega zavoda Ljubljanski grad, ki se ga je udeležilo 43 zaposlenih. V aprilu smo organizirali strokovno ekskurzijo v Posavje, ki se je udeležilo 41 zaposlenih. V maju smo se družili v okviru športnega »teambuildinga« (udeležba 36 zaposlenih). V drugi polovici leta pa smo izvedli še strokovno ekskurzijo v Milano (Italija), ki se je udeležilo 42 zaposlenih.

Na področju varnosti in zdravja pri delu smo v letu 2019 organizirali naslednja izobraževanja: usposabljanja s področja varnosti in zdravja pri delu in varstva pred požari, usposabljanje iz temeljnih postopkov oživljanja in prve pomoči. V začetku meseca aprila smo opravili tudi pregled in preizkus ustreznosti posamezne delovne opreme v skladu s predpisom varnosti in zdravja pri delu.

Dogodek	Število izobraževanj	Število udeležencev
Varnost in zdravje pri delu in varstvo pred požari	5	54
Usposabljanje iz TPO	2	10

Tabela 2: Usposabljanja in izobraževanja s področja varnosti in zdravja pri delu

7.2 Promocija zdravja na delovnem mestu

V okviru sprejetih smernic in Načrta za promocijo zdravja na delovnem mestu smo leta 2019 pripravili dejavnosti, ki so zaposlenim pomagale krepiti zdrav življenjski slog; spodbujali smo zdrav način prehranjevanja (mesečno zagotavljanje košarice sadja), omogočali gibljiv delovni čas na delovnih mestih (kjer narava dela to dopušča), zaposlene smo spodbujali k udeležbi na športnih prireditvah, k izobraževanju o zdravem življenjskem slogu ter jih seznanjali z različnimi tehnikami razgibavanja in pomenom aktivnih odmorov na delovnem mestu ter obvladovanju stresa.

V sklopu akcije »MOL za čisto Ljubljano« smo organizirali čistilno akcijo in skrbno očistili okolico Ljubljanskega gradu, Grajskega griča in okolico Hostla Celica. Zaposlene smo spodbujali, da namesto uporabe dvigala uporabijo stopnice ter se peš odpravijo na grad in z gradu. Svetovali smo jim tudi uživanje zmerne, polnovredne in raznolike hrane ter jih opozarjali na pomembnost uživanja zdravega zajtrka. V ta namen smo v septembru organizirali zdravi zajtrk za zaposlene. Tako kot vsako leto smo tudi v letu 2019 podprli udeležbo zaposlenih na ljubljanskem maratonu. V oktobru, novembru in decembru smo zaposlenim v okviru promocije zdravja na delovnem mestu omogočili brezplačen tečaj joge v Hostlu Celica – za izboljšanje splošnega počutja ter dviga kakovosti zdravja naših zaposlenih.

Promocija zdravja na delovnem mestu ima velik preventivni pomen za krepitev in ohranjanje telesnega in duševnega zdravja zaposlenih. Z različnimi ukrepi spodbujamo njihov zdrav življenjski slog, preprečujemo zdravstvene okvare, bolezni in poškodbe ter skrbimo za področje osebnostnega razvoja, duševnega zdravja ter dobre medsebojne odnose.

7.3 Sodelovanje pri ukrepih aktivne politike zaposlovanja

Leta 2019 smo se že osmo leto zapored vključili v ukrepe za spodbujanje delovne in socialne vključenosti ranljivih skupin brezposelnih oseb s programi javnih del in za določen čas zaposlili štiri dolgotrajno brezposelne.

Brezposelne smo vključili v delovni proces v treh različnih programih javnih del, na V. in VII. stopnji zahtevnosti. V programu *Pomoč v muzejih, galerijah in arhivih, javnih zavodih s področja varstva nepremične kulturne dediščine* smo zaposlili dve brezposelni osebi, v programu *Varstvo in ohranitev kulturne dediščine in aktualne/novejše/sodobne kulturno-umetniške produkcije* eno osebo in v programu *Pomoč v zavodih in javnih agencijah na področju uprizoritvenih in glasbenih umetnosti ter*

avdiovizualne dejavnosti eno brezposelno osebo. Programi javnih del so se končali 31. decembra 2019, Zavod RS za zaposlovanje pa jih je sofinanciral v višini 65 %.

8. OBRAZLOŽITVE REALIZACIJE PRIHODKOV IN ODHODKOV IZ ODLOKA O PRORAČUNU MOL ZA LETO 2019

8.1 Obrazložitev prihodkov, ki so bili realizirani v letu 2019

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2019 realiziral za **7.096.659 EUR prihodkov**. Celotni prihodki so sestavljeni iz prihodkov za izvajanje javne službe in prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 5.197.959 EUR in predstavljajo 73,25 % celotnih prihodkov. Prihodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.898.670 EUR in predstavljajo 26,75 % celotnih prihodkov.

Prihodki za izvajanje javne službe so sestavljeni iz:

- prihodkov in sredstev javnih financ: 1.180.285 EUR
- drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe: 4.017.674 EUR

V poslovnem letu 2019 so bila v okviru osnovnega financiranja in dodatnih odločb o financiranju Mestne občine Ljubljana Javnemu zavodu Ljubljanski grad dodeljena sredstva v znesku 2.344.733 EUR. Sredstva so zajemala financiranje stroškov dela za 20 zaposlenih v zavodu v višini 545.000 EUR, del materialnih stroškov delovanja zavoda v višini 375.000 EUR, del programskih stroškov v višini 141.733 EUR ter del za izvajanje investicij ter investicijskega vzdrževanja v višini 1.283.000 EUR.

Prihodki iz sredstev iz državnega proračuna so znašali 41.874 EUR in predstavljajo prejeta sredstva s strani Zavoda za zaposlovanje za programe javnih del.

Nejavni prihodki za izvajanje dejavnosti javnih služb v znesku 3.975.800 EUR. To je predvsem posledica dobre sezone in obiska gradu. Glavnino teh prihodkov v znesku 3.746.644 EUR predstavljajo vstopnine za stalne razstavne postavitve, Razgledni stolp in vožnje s tirno vzpenjačo. Med nejavne prihodke za izvajanje dejavnosti se uvrščajo tudi prejeta sredstva iz naslova donacij v višini 25.000 EUR s strani podjetja Javno podjetje ljubljanska parkirišča in tržnice d.o.o., ter zavarovalne odškodnine v znesku 20.959 EUR.

Poleg prihodkov za izvajanje javne službe zavod ustvarja tudi **prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu**. V letu 2019 se je iz naslova tržne dejavnosti ustvarilo 1.898.670 EUR prihodkov. Ti prihodki zajemajo zlasti prihodke od tržnih najemov dvoran (306.726 EUR), prihodki od mesečnih in letnih najemnin (70.332 EUR), najem opreme (120.561 EUR), prefakturirani prihodki-prireditve (103.549 EUR), prodaja artiklov (184.700 EUR), namestitvenih (545.779 EUR) in gostinskih ter drugih storitev (256.009 EUR).

8.2 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in realiziranimi prihodki v letu 2019

Leto 2019 je bilo za poslovanje javnega zavoda Ljubljanski grad najbolj uspešno od ustanovitve naprej z vidika celotnih ustvarjenih prihodkov. Več ustvarjenih prihodkov od načrtovanih je na področju vstopnin, zlasti velik prirast je bil na področju stalnih postavitev v muzejsko-razstavnem programu ter pri prodaji trgovskega blaga, gostinskih storitev in nočnin.

Med prihodki za izvajanje javne službe so povečanja prihodkov v letu 2019 glede na načrt nastala na strani prihodkov vstopnin stalnih muzejskih in razstavnih postavitev in obiska stolpa ter drugih kulturno umetniških dogodkov. Število prepeljanih potnikov s tirno vzpenjačo je bilo ponovno rekordno (590.128), v primerjavi s preteklim letom se je povečalo za 9,5 %.

Prihodki iz sredstev javnih financ so bili v letu 2019 v znesku 1.180.285 EUR. Povečanje gre na račun večjega obsega investicij in investicijskega vzdrževanja tirne vzpenjače ter izvedbe kulturno umetniških programov.

8.3 Obrazložitev odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2019

Celotni odhodki so v letu 2019 znašali **6.755.445 EUR**.

Celotni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za izvajanje javne službe in odhodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Odhodki za izvajanje javne službe znašajo 4.948.363 EUR in predstavljajo 73,25 % celotnih odhodkov. Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.807.082 EUR.

V poslovnem letu 2019 je strošek dela znašal 1.760.731 EUR.

Stroški materiala so v letu 2019 znašali 539.905 EUR. Največji del stroškov predstavljajo energije ter stroški materiala za dejavnost. Stroški storitev so bili v letu 2019 3.829.975 EUR.

Strošek amortizacije je bil 374.294 EUR in drugi stroški v znesku 30.980 EUR. Nabavna vrednost prodanega blaga znaša za leto 2019 211.948 EUR.

8.4 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in realiziranimi odhodki v letu 2019

V celoti smo presegli načrtovana sredstva splošnih stroškov delovanja. Povečuje se poraba na splošnih stroških delovanja (na tekočem vzdrževanju, na investicijskem vzdrževanju, skupaj z nakupom opreme) ter tudi poraba na programskih materialnih stroških. Povečali so se tudi stroški študentskega dela. Na tržnem delu pa smo med letom stroške usklajevali glede na tržne prihodke, pri čemer je treba upoštevati še ključ razdelitve stroškov glede na delež prihodkov iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu glede na celotne prihodke.

8.5 Poročilo o realizaciji finančnega načrta Javnega zavoda Ljubljanski grad za leto 2019

Javni zavod je v letu 2019 beležil presežek prihodkov nad odhodki v višini 341.214 EUR. Odhodke se je že med letom tekoče spremljalo in usklajevalo glede na raven prihodkov.

Javni zavod Ljubljanski grad tekoče poravnava svoje obveznosti, manjše likvidnostne težave se pojavljajo le v mesecih mrtve turistične sezone, ki se rešujejo z najetjem premostitvenega kredita pri banki.

Odgovorna oseba in funkcija:

Javni zavod LJUBLJANSKI GRAD

Direktorica

Mateja AVBELJ VALENTAN

Kontaktna telefonska št. odgovorne osebe: 01/306-42-30
www.ljubljanskigrad.si, E-mail: tajnistvo@ljublanskigrad.si

I. JAVNI ZAVODI

Šifra PU: NAZIV JAVNEGA ZAVODA

JAVNI ZAVOD LJUBLJANSKI GRAD, GRAJSKA PLANOTA 1, 1000 LJUBLJANA

A. IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

		- v evrih -	SPREJETI FINANČNI NAČRT 2019	REALIZACIJA 2019	% REALIZACIJE FINANČNEGA NAČRTA 2019
KONTO	AOP IZ ZR	OPIS	(1)	(3)	(4=3/1*100)
401		I. SKUPAJ PRIHODKI (402+431)	6.957.846,00	8.230.724,00	118,29
402		1. PRIHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (403+420)	5.735.738,00	6.368.219,00	111,03
403		A. Prihodki iz sredstev javnih financ (404+407+410+413+418+419)	2.307.733,00	2.337.242,00	101,28
7400	404	a. Prejeta sredstva iz državnega proračuna			
7401	407	b. Prejeta sredstva iz občinskih proračunov	2.229.733,00	2.292.752,00	102,83
7402	410	c. Prejeta sredstva iz skladov socialnega zavarovanja			
7403, 7404	413	d. Prejeta sredstva za javna dela	78.000,00	44.490,00	57,04
del 740	418	e. Prejeta sredstva iz proračunov iz naslova tujih donacij			
741	419	f. Prejeta sredstva iz državnega proračuna iz sredstev proračuna Evropske unije			
420		B) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe	3.428.005,00	4.030.977,00	117,59
del 7130	421	Prihodki od prodaje blaga in storitev iz naslova izvajanja javne službe	3.403.005,00	4.005.977,00	117,72
del 7102	422	Prejete obresti			
del 7100	423	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki			
del 7141	424	Drugi tekoči prihodki iz naslova izvajanja javne službe			
72	425	Kapitalski prihodki			
730	426	Prejete donacije iz domačih virov	25.000,00	25.000,00	100,00
731	427	Prejete donacije iz tujine			
732	428	Donacije za odpravo posledic naravnih nesreč			
786	429	Ostala prejeta sredstva iz proračuna Evropske unije			
787	430	Prejeta sredstva od drugih evropskih institucij			
431		2. PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	1.222.108,00	1.862.505,00	152,40
del 7130	432	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	784.838,00	1.181.287,00	150,51
del 7102	433	Prejete obresti			
del 7103	434	Prihodki od najemnin, zakupnin in drugi prihodki od premoženja	407.270,00	669.422,00	164,37
del 7100	435	Prihodki od udeležbe na dobičku in dividend ter presežkov prihodkov nad odhodki			
del 7141	436	Drugi tekoči prihodki, ki ne izhajajo iz izvajanja javne službe	30.000,00	11.796,00	39,32
437		II. SKUPAJ ODHODKI (438+481)	6.903.680,00	7.975.464,00	115,52
438		1. ODHODKI ZA IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE (439+447+453+464+465+466+467+468+469+470)	5.621.818,00	6.170.805,00	109,77
439		A. Plače in drugi izdatki zaposlenim	1.136.988,00	1.245.179,00	109,52
del 4000	440	Plače in dodatki	800.084,00	889.801,00	111,21
del 4001	441	Regres za letni dopust	50.583,00	66.081,00	130,64
del 4002	442	Povračila in nadomestila	105.397,00	122.547,00	116,27
del 4003	443	Sredstva za delovno uspešnost	160.925,00	137.662,00	85,54
del 4004	444	Sredstva za nadurno delo	20.000,00	29.088,00	145,44
del 4005	445	Plače za delo nerezidentov po pogodbi			
del 4009	446	Drugi izdatki zaposlenim			
447		B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost	178.143,00	239.181,00	134,26
del 4010	448	Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje(8,85%)	89.746,00	118.463,00	132,00
del 4011	449	Prispevek za zdravstveno zavarovanje(6,56%+0,53%)	71.227,00	94.918,00	133,26
del 4012	450	Prispevek za zaposlovanje(0,06%)	1.090,00	1.006,00	92,29
del 4013	451	Prispevek za starševsko varstvo(0,10%)	1.033,00	1.339,00	129,62
del 4015	452	Premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, na podlagi ZKDPZJU	15.047,00	23.455,00	155,88
453		C. Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe	3.456.687,00	3.537.733,00	102,34
del 4020	454	Pisarniški in splošni material in storitve	1.478.296,00	1.525.978,00	103,23
del 4021	455	Posebni material in storitve	118.247,00	49.734,00	42,06
del 4022	456	Energija, voda, komunalne storitve in komunikacije	269.263,00	357.914,00	132,92
del 4023	457	Prevozni stroški in storitve	22.013,00	33.220,00	150,91
del 4024	458	Izdatki za službena potovanja	9.162,00	24.701,00	269,60

del 4025	459	Tekoče vzdrževanje	705.378,00	618.343,00	87,66
del 4026	460	Poslovne najemnine in zakupnine	142.050,00	177.492,00	124,95
del 4027	461	Kazni in odškodnine			
del 4028	462	Davek na izplačane plače			
del 4029	463	Drugi operativni odhodki	712.278,00	750.351,00	105,35
del 403	464	D. Plačila domačih obresti			
del 404	465	E. Plačila tujih obresti			
del 410	466	F. Subvencije			
del 411	467	G. Transferi posameznikom in gospodinjstvom			
del 412	468	H. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam			
del 413	469	I. Drugi tekoči domači transferji			
del 420	470	J. Investicijski odhodki	850.000,00	1.148.712,00	135,14
	481	2. ODHODKI IZ NASLOVA PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU (482+483+484)	1.281.862,00	1.804.659,00	140,78
del 400	482	A. Plače in drugi izdatki zaposlenim iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu 482	305.307,00	290.000,00	94,99
del 401	483	B. Prispevki delodajalcev za socialno varnost iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu 483	47.405,00	46.690,00	98,49
del 402	484	C. Izdatki za blago in storitve iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu 484	929.150,00	1.467.969,00	157,99
	485-486	III. PRESEŽEK (PRIMANJKLJAJ) PRIHODKOV NAD ODHODKI (I.-II.)	54.166,00	255.260,00	471,26

B. RAČUN FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB

- v evrih -			SPREJETI FINANČNI NAČRT 2019	REALIZACIJA 2019	% REALIZACIJE FINANČNEGA NAČRTA 2019
KONTO	AOP IZ ZR	OPIS	(1)	(3)	(4=3/1*100)
75	500	IV. PREJETA VRAČILA DANIH POSOJIL IN PRODAJA KAPITALSKIH DELEŽEV			
44	512	V. DANA POSOJILA IN POVEČANJE KAPITALSKIH DELEŽEV			
	524-524	VI. PREJETA MINUS DANA POSOJILA IN SPREMEMBE KAPITALSKIH DELEŽEV (IV. - V.)	0,00	0,00	0,00

C. RAČUN FINANCIRANJA

- v evrih -			SPREJETI FINANČNI NAČRT 2019	REALIZACIJA 2019	% REALIZACIJE FINANČNEGA NAČRTA 2019
KONTO	AOP IZ ZR	OPIS	(1)	(3)	(4=3/1*100)
50	550	VII. ZADOLŽEVANJE		300.000,00	
55	560	VIII. ODPLAČILA DOLGA		300.000,00	
	570-571	IX. NETO ZADOLŽEVANJE (VII.-VIII.)	0,00	0,00	
	572-573	X. POVEČANJE (ZMANJŠANJE) SREDSTEV NA RAČUNIH (I.+IV.+VII.-II.-V.-VIII.)	54.166,00	255.260,00	
		XI. NETO FINANCIRANJE (VI.+VII.-VIII.-X.-=III.)	-54.166,00	-255.260,00	

Datum:19.02.2020

Pripravila: TANJA PLOJ
Funkcija: vodja Finančno računovodske službe

Podpis:
Telefon: 031 502 980

Odgovorna oseba: Mateja Avbelj Valentan
Funkcija: direktorica

Podpis:

RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2019

1. ZAKONODAJA, KI JE BILA UPOŠTEVANA PRI VODENJU POSLOVNIH KNJIG

1.1 Zakonske in druge pravne podlage

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2019 izvajal svojo dejavnost na podlagi zakonov in drugih predpisov, od katerih pomembnejše, ki so se uporabljali pri vodenju poslovnih knjig, in smo jih tudi upoštevali pri pripravi zaključnega poročila, navajamo v nadaljevanju:

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 17/91, 55/92, 13/93, 66/93, 45/94, 8/96, 31/00, 36/00, 127/06),
- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-upb, 14/13-popr., 101/13, 55/15-ZFisP, 96/15-ZIPRS11617 in 13/18),
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17 in 84/18),
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02, 114/06) v povezavi s Slovenskimi računovodskimi standardi in Mednarodnimi računovodskimi standardi,
- Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (Uradni list RS, št. 57/12),
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06 – ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13 94/14, 100/15, 84/16, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13, 100/15),
- Pravilnik o načinu in rokih usklajevanja terjatev in obveznosti po 37. členu Zakona o računovodstvu (Uradni list RS, št. 108/13),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 104/10, 104/11, 86/16),
- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07, 102/10),
- Pravilnik o vodenju registra neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov ter postopkih odpiranja in zapiranja računov (Ur.l. RS, št. 25/17),
- Pravilnik o računovodstvu.

2. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA

2.1 Sredstva

2.1.1 Dolgoročna sredstva in sredstva v upravljanju

Javni zavod Ljubljanski grad uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja in amortizacijske stopnje skladne s Pravilnikom o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev. Zavod je v preteklih letih osnovna sredstva delno nabavljal iz tekočih prihodkov, amortiziral v breme poslovnega rezultata pa le del iz javnih sredstev, posledično so sredstva v upravljanju večja od obveznosti do za sredstva dana v upravljanje. Razlika se bo zmanjševala postopoma s priznanjem dela amortizacije, ki je evidentno pokrit v ceni storitev oziroma upošteva tudi delež gospodarske dejavnosti.

Stanje dolgoročnih sredstev na 31. 12. 2019:

a) Materialne pravice (150.966 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2019	248.298 €	97.332 €	150.966 €

Stanje se nanaša na licence za računalniško programsko opremo in na pravice za blagovno znamko Hostel Celica.

b) Nepremičnine (20.382.923 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2019	27.271.333 €	6.888.410 €	20.382.923 €

V letu 2019 je zavod izvedel investicije v Grajsko Vinoteko, Galerijo S, Grajsko kavarno, Zmajev brlog. Posledično se je ob aktivaciji povečala nabavna vrednost nepremičnin.

c) Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva (1.200.044 EUR)

	Nabavna vrednost	Odpisana vrednost	Sedanja vrednost
STANJE 31. 12. 2019	3.255.545 €	2.055.501 €	1.200.044 €

Med opremo zavod izkazuje računalniško in drugo opremo za opravljanje dejavnosti, pohištvo, drobni inventar, večletne nasade.

V 2019 je zavod izvedel velik del priporočil notranje revizijske službe, med drugimi tudi uskladi register osnovnih sredstev z glavno knjigo. Predvsem pa je pristopil k natančni preučitvi dejanskega stanja in uskladitvi evidenc z ustanoviteljem. O izvedenih ukrepih in nadaljnjih postopkih je poročal tudi notranji revizijski službi.

2.1.2 Kratkoročna sredstva in kratkoročne časovne razmejitve

- a) Denarna sredstva v blagajni in takoj unovčljive vrednotnice (45.295 EUR)

Denarnih sredstev v blagajni je bilo na dan 31. 12. 2019 za 45.295 EUR. Od tega je bilo v blagajni ter pomožni blagajni 14.165 EUR sredstev. Ostala sredstva v višini 31.130 € so predstavljala denar na poti (pologi v januarju 2020).

- b) Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah (665.638 EUR)

Denarna sredstva so na podračunu EZR pri UJP na dan 31. 12. 2019 znašala 665.638 EUR.

- c) Kratkoročne terjatve do kupcev (144.731 EUR)

Kratkoročne terjatve do kupcev znašajo 144.731 EUR. Stanje odprtih terjatev na dan 31. 12. 2019 predstavlja 2,04 % celotnega prihodka v letu 2019.

Terjatve se praviloma poravnajo tekoče, v skladu s pogodbenimi roki oziroma plačilnimi pogoji zavoda. Terjatve, za katere se predvideva, da ne bodo poravnane v roku ali niso poravnane v roku, zavod izkazuje na posebnem analitičnem kontu kot dvomljive ali sporne terjatve. Za terjatve, ki niso poravnane ob roku zapadlosti, se pripravijo in pošljejo opomini oziroma se izvede postopek izterjave.

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2019 prepoznal za 356 EUR spornih terjatev.

- d) Dani predujmi in varščine - konti skupine 13 (AOP 016)

Dani predujmi in varščine na dan 31. 12. 2019 znašajo 7.996 EUR in predstavljajo predujme.

- e) Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta 295.353 EUR

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na dan 31. 12. 2019 295.353 EUR. Popravka terjatev zaradi dvoma v njihovo poplačilo v letu 2019 ni bilo.

- f) Kratkoročne terjatve iz financiranja (0 EUR)

Na dan 31. 12. 2019 zavod ne izkazuje kratkoročnih terjatev iz financiranja.

- g) Druge kratkoročne terjatve (66.762 EUR)

Druge kratkoročne terjatve na dan 31. 12. 2019 znašajo 66.762 EUR, od tega jih v znesku 7.707 EUR predstavlja terjatve do Zavoda za zdravstveno zavarovanje iz naslova nege, bolniške nad 30 dni, refundacije za javna dela, 35.199 EUR predstavlja terjatve iz naslova vračila DDV, 23.856 EUR pa terjatev iz naslova plačilnih kartic in terjatve iz provizije prodaje kooperantov.

- h) Aktivne časovne razmejitve (3.224 EUR)

Na dan 31. 12. 2019 zavod izkazuje 3.224 EUR aktivnih časovnih razmejitev. Znesek predstavlja kratkoročno odložene odhodke, ki se nanašajo na leto 2020.

2.1.3 Zaloge

Zaloge predstavljajo trgovsko blago, ki se prodaja v grajski trgovini in gostinskega materiala v Hostlu Celica. Zaloge blaga se izvirno vrednotijo po nabavni ceni, ki je sestavljena iz nakupne cene, povečane za dajatve in druge neposredne stroške ter zmanjšana za dobljene popuste.

Zaloge so bile usklajene z dejanskim stanjem z rednim letnim popisom (76.026 EUR).

2.2 Obveznosti do virov sredstev

2.2.1 Kratkoročne obveznosti in pasivne časovne razmejitve

- a) Kratkoročne obveznosti za prejete predujme in varščine

Javni zavod na dan 31. 12. 2019 ne izkazuje stanja kratkoročnih obveznosti za prejete predujme kupcev.

- b) Kratkoročne obveznosti do zaposlenih 159.568 EUR

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih znašajo na dan 31. 12. 2019 159.568 EUR in se nanašajo na obveznost za izplačilo plač za mesec december 2019. Obveznost do zaposlenih je bila v celoti poravnana januarja 2020.

- c) Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev (565.102 EUR)

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev znašajo na dan 31. 12. 2019 565.102 EUR. Obveznosti do dobaviteljev poravnavamo v zakonsko predpisanih rokih.

- d) Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja 42.576 EUR

Druge kratkoročne obveznosti na 31. 12. 2019 znašajo 42.576 EUR in se nanašajo na obveznost za DDV (41.526 EUR), obveznost iz podjemnih in avtorskih pogodb v znesku 1.050 EUR.

- e) Kratkoročne obveznosti do proračunskih uporabnikov (1.014 EUR)

Na 31. 12. 2019 smo imeli za 1.014 EUR obveznosti do proračunskih uporabnikov, vse ne zapadle.

- f) Kratkoročne obveznosti iz financiranja

Kratkoročne obveznosti iz financiranja znašajo na 31. 12. 2019 0 EUR.

g) Pasivne časovne razmejitve (125.622 EUR)

Na kontni podskupini 29 zavod izkazuje kratkoročno odložene prihodke iz naslova sponzorstev, ki so bila sklenjena in prejeta sredstva v 2019, zaključijo pa se v letu 2020.

2.2.2 Lastni viri in dolgoročne obveznosti

a) Dolgoročni odloženi prihodki 12.942 EUR

Na kontih skupine 92 je na dan 31. 12. 2019 stanje 11.093 EUR. Gre za prenos prihodkov s strani Simobila (najemnina za bazno radijsko postajo).

b) Druge dolgoročne obveznosti iz poslovanja (7 EUR)

Na kontih skupine 97 je na dan 31. 12. 2019 neodplačno vrednost dolgoročnega finančnega najema iz financiranja opreme.

c) Obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje (21.674.741 EUR)

Ta znesek predstavlja neodpisano vrednost sredstev prejetih v upravljanje (MGML, FL, JP LPT, MOL). Vrednost se je povečala na račun izvajanja investicij.

d) Presežek prihodkov nad odhodki - konti skupine 985 (AOP 985)

Na kontih skupine 985 je na dan 31. 12. 2019 ugotovljen presežek prihodkov nad odhodki v znesku 466.696 EUR - 13.441 EUR iz leta 2011, 8.965 EUR iz leta 2012, 10.408 EUR iz leta 2013 in 9.378 EUR iz leta 2014, 6.452 EUR iz leta 2015, 26.247 EUR iz leta 2016, 39.796 EUR iz leta 2017, 10.795 iz leta 2018 ter 341.214 EUR iz leta 2019.

3. POJASNILA K IZKAZOM PRIHODKOV IN ODHODKOV

Izkaz prihodkov in odhodkov Javnega zavoda Ljubljanski grad za leto 2019 je pripravljen na osnovi podatkov poslovnih knjig, vodenih v skladu z določbami zakona o računovodstvu, slovenskimi računovodskimi standardi ter kodeksom računovodskih načel.

Pojasnila dopolnjujejo preglednice v prilogi računovodskega in poslovnega poročila. Prikazujejo poslovanje zavoda v letu 2019 .

3.1 Analiza prihodkov

Javni zavod Ljubljanski grad je v letu 2019 realiziral za 7.096.659 EUR prihodkov. Celotni prihodki so sestavljeni iz prihodkov za izvajanje javne službe in prihodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Prihodki za izvajanje javne službe znašajo 5.197.959 EUR in predstavljajo 73,25 % celotnih prihodkov. Prihodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.898.670 EUR in predstavljajo 26,75 % celotnih prihodkov.

Prihodki za izvajanje javne službe so sestavljeni iz:

- prihodkov in sredstev javnih financ: 1.180.285 EUR
- drugih prihodkov za izvajanje dejavnosti javne službe: 4.017.674 EUR

V poslovnem letu 2019 so bila v okviru osnovnega financiranja in dodatnih odločb o financiranju Mestne občine Ljubljana Javnemu zavodu Ljubljanski grad dodeljena sredstva v znesku 2.344.733 EUR. Sredstva so zajemala financiranje stroškov dela za 20 zaposlenih v zavodu v višini 545.000 EUR, del materialnih stroškov delovanja zavoda v višini 375.000 EUR, del programskih stroškov v višini 141.733 EUR ter del za izvajanje investicij ter investicijskega vzdrževanja v višini 1.283.000 EUR.

Prihodki iz sredstev državnega proračuna so znašali 41.874 EUR in predstavljajo prejeta sredstva s strani Zavoda za zaposlovanje za programe javnih del.

Nejavni prihodki za izvajanje dejavnosti javnih služb v znesku 3.975.800 EUR. To je predvsem posledica dobre sezone in obiska gradu. Glavnino teh prihodkov v znesku 3.746.644 EUR predstavljajo vstopnine za stalne razstavne postavitev, Razgledni stolp in vožnje s tirno vzpenjačo. Med nejavne prihodke za izvajanje dejavnosti se uvrščajo tudi prejeta sredstva iz naslova donacij v višini 25.000 EUR s strani podjetja Javno podjetje ljubljanska parkirišča in tržnice d.o.o., ter zavarovalne odškodnine v znesku 20.959 EUR.

Poleg prihodkov za izvajanje javne službe zavod ustvarja tudi prihodke od prodaje blaga in storitev na trgu. V letu 2019 se je iz naslova tržne dejavnosti ustvarilo 1.898.670 EUR prihodkov. Ti prihodki zajemajo zlasti prihodke od tržnih najemov dvoran (306.726 EUR), prihodki od mesečnih in letnih najemnin (70.332 EUR), najem opreme (120.561 EUR), prefakturirani prihodki-prireditve (103.549 EUR), prodaja artiklov (184.700 EUR), namestitvenih (545.779 EUR) in gostinskih ter drugih storitev (256.009 EUR).

3.1.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in ustvarjenimi prihodki v letu 2019

Leto 2019 je bilo za poslovanje javnega zavoda Ljubljanski grad najbolj uspešno od ustanovitve naprej z vidika celotnih ustvarjenih prihodkov. Več ustvarjenih prihodkov od načrtovanih je na področju vstopnin, zlasti velik prirast je bil na področju stalnih postavitev v muzejsko-razstavnem programu ter pri prodaji trgovskega blaga, gostinskih storitev in nočnin.

Med prihodki za izvajanje javne službe so povečanja prihodkov v letu 2019 glede na načrt nastala na strani prihodkov pobranih vstopnin stalnih muzejskih in razstavnih postavitev ter obiska stolpa ter drugih kulturno umetniških dogodkov. Število prepeljanih potnikov s tirno vzpenjačo je bilo ponovno rekordno (590.128), v primerjavi s preteklim letom se je povečalo za 9,5 %.

Prihodki iz sredstev javnih financ so bili v letu 2019 v znesku 1.180.285 EUR. Povečanje gre na račun večjega obsega investicij in investicijskega vzdrževanja tirne vzpenjače ter izvedbe kulturno umetniških programov.

3.2. Analiza odhodkov

Celotni odhodki so v letu 2019 znašali 6.755.445 EUR.

Celotni odhodki so sestavljeni iz odhodkov za izvajanje javne službe in odhodkov od prodaje blaga in storitev na trgu. Odhodki za izvajanje javne službe znašajo 4.948.363 EUR in predstavljajo 73,25 % celotnih odhodkov. Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu znašajo 1.807.082 EUR.

V poslovnem letu 2019 je strošek dela znašal 1.760.731 EUR.

Stroški materiala so v letu 2019 znašali 539.905 EUR. Največji del stroškov predstavljajo energije ter stroški materiala za dejavnost. Stroški storitev so bili v letu 2019 3.829.975 EUR.

Strošek amortizacije je bil 374.294 EUR in drugi stroški v znesku 30.980 EUR. Nabavna vrednost prodanega blaga znaša za leto 2019 211.948 EUR.

3.2.1 Pojasnilo večjih odstopanj med načrtovanimi in uresničenimi odhodki v letu 2019

V celoti smo presegli načrtovana sredstva splošnih stroškov delovanja. Povečuje se poraba na splošnih stroških delovanja (na tekočem vzdrževanju, na investicijskem vzdrževanju, skupaj z nakupom opreme) ter tudi poraba na programskih materialnih stroških. Povečali so se tudi stroški študentskega dela. Na tržnem delu pa smo med letom stroške usklajevali glede na tržne prihodke, pri čemer je treba upoštevati še ključ razdelitve stroškov glede na delež prihodkov iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu glede na celotne prihodke.

4. PREDLOG RAZPOREDITVE UGOTOVLJENEGA POSLOVNEGA IZIDA ZA LETO 2019

V skladu z 2. odstavkom 35. člena akta o ustanovitvi in 19. člena Zakona o računovodstvu predlaga Svetu zavoda, da se presežek prihodkov nad odhodki v višini 341.214 EUR nameni za izvajanje dejavnosti v skladu z zakonom.

Ljubljana, 17. 2. 2020
Pripravila: Tanja Ploj

Javni zavod Ljubljanski grad
Direktorica
Mateja Avbelj Valentan